

Ειδική έκθεση

Κρατικές ενισχύσεις σε περιόδους κρίσης

Ταχεία αντίδραση, αλλά ανεπάρκειες στην παρακολούθηση από την Επιτροπή και ασυνέπειες στο πλαίσιο για τη στήριξη των στόχων της βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Περιεχόμενα

	Σημείο
Σύνοψη	I-X
Εισαγωγή	01-20
Ανταγωνισμός και κρατικές ενισχύσεις στην εσωτερική αγορά της ΕΕ	01-02
Ρόλοι και αρμοδιότητες στον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων	03-10
Η Επιτροπή εκδίδει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την ερμηνεία του νομικού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις	11-12
Τα πρώτα προσωρινά πλαίσια κρίσης, σε σχέση με την πανδημία COVID-19 και τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία	13-16
Το προσωρινό πλαίσιο κρίσης και μετάβασης του 2023, το οποίο σχετίζεται με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και άλλους στόχους της βιομηχανικής πολιτικής	17-20
Εμβέλεια και προσέγγιση του ελέγχου	21-26
Παρατηρήσεις	27-109
Η Επιτροπή ενέκρινε ταχέως προσωρινά πλαίσια, αλλά οι προϋποθέσεις για τη στόχευση των κρατικών ενισχύσεων δεν ήταν πάντα σαφώς καθορισμένες	27-40
Με την ταχεία έγκριση των δύο πρώτων προσωρινών πλαισίων κρίσης από την Επιτροπή, δόθηκε στα κράτη μέλη η δυνατότητα να ενεργήσουν αμέσως	27-31
Ανεπαρκής εστίαση των κρατικών ενισχύσεων στις επιχειρήσεις που επλήγησαν περισσότερο	32-40

Η Επιτροπή εξέτασε γρήγορα τις υποθέσεις κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονταν με τις κρίσεις, αλλά συχνά βάσει περιορισμένων πληροφοριών σχετικά με τα μέτρα που έλαβαν τα κράτη μέλη	41-55
Σημαντική αύξηση των αποφάσεων της Επιτροπής για κρατικές ενισχύσεις μετά την εκδήλωση της πανδημίας COVID-19	41
Η Επιτροπή αξιολόγησε σε λιγότερο από έναν μήνα την πλειονότητα των εθνικών καθεστώτων ενισχύσεων που της κοινοποιήθηκαν βάσει των δύο πρώτων προσωρινών πλαισίων κρίσης	42-45
Η Επιτροπή συχνά δεν διέθετε λεπτομερή στοιχεία σχετικά με τα μέτρα που εφάρμοζαν τα κράτη μέλη βάσει των προσωρινών πλαισίων κρίσης, ιδίως για τα «καθεστώτα καθολικής εφαρμογής»	46-50
Οι έλεγχοι των κρατών μελών όσον αφορά τη συμμόρφωση με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις που σχετίζονται με κρίσεις βασίστηκαν σε μεγάλο βαθμό σε υπεύθυνες δηλώσεις των δικαιούχων	51-55
Η Επιτροπή περιόρισε την παρακολούθηση των καθεστώτων κρατικών ενισχύσεων κατά τη διάρκεια των κρίσεων και δεν έχει ακόμη αξιολογήσει τον αντίκτυπο των προσωρινών πλαισίων στον ανταγωνισμό	56-67
Παρά τη σημαντική αύξηση των δαπανών για κρατικές ενισχύσεις από το 2020, η Επιτροπή μείωσε τις προσπάθειές της για την παρακολούθησή τους	56-62
Η Επιτροπή δεν έχει αξιολογήσει ακόμη τον αντίκτυπο των μέτρων που εγκρίθηκαν βάσει των δύο πρώτων πλαισίων κρίσης στον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά	63-67
Βάσει των προσωρινών πλαισίων, τα κράτη μέλη χορήγησαν ενισχύσεις χαμηλότερες από τα εγκεκριμένα ποσά, αλλά τα στοιχεία που υποβλήθηκαν δεν είναι αξιόπιστα	68-89
Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι δαπάνες για κρατικές ενισχύσεις που σχετίζονται με τις κρίσεις παρέμειναν σημαντικά χαμηλότερες από τα ποσά που είχαν αρχικά εγκριθεί	69-73
Η Επιτροπή δεν διαθέτει αξιόπιστα δεδομένα σχετικά με τις συνολικές κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση κρίσεων, ούτε δεδομένα ανά οικονομικό τομέα ή με βάση το μέγεθος των επιχειρήσεων	74-80
Η Επιτροπή και ορισμένα κράτη μέλη δεν διασφάλισαν επαρκή διαφάνεια όσον αφορά τους δικαιούχους κρατικών ενισχύσεων	81-89

Ασυνέπειες μεταξύ των διαφόρων πλαισίων και κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις που στηρίζουν επί του παρόντος την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και άλλους στόχους βιομηχανικής πολιτικής 90-109

Οι κρατικές ενισχύσεις χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο υπέρ της επίτευξης των στόχων της βιομηχανικής πολιτικής 90-92

Η περαιτέρω προσαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις οδήγησε σε ένα σύνθετο σύνολο πλαισίων που δεν χαρακτηρίζονται πάντοτε από συνέπεια ή δεν υποστηρίζονται από οικονομική ανάλυση 93-98

Η Επιτροπή δεν αξιολόγησε επαρκώς την αναγκαιότητα του προσωρινού πλαισίου κρίσης και μετάβασης ούτε τον δυνητικό αντίκτυπό του 99-109

Συμπεράσματα και συστάσεις 110-116

Παραρτήματα

Παράρτημα I – Νομικό πλαίσιο και πλαίσιο καθοδήγησης της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις

Παράρτημα II – Κύρια χαρακτηριστικά των προσωρινών πλαισίων κρατικών ενισχύσεων για την κρίση

Παράρτημα III – Σύγκριση των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις που στηρίζουν την ανάκαμψη και τη μετάβαση

Συνομογραφίες

Γλωσσάριο

Απαντήσεις της Επιτροπής

Χρονογραμμή

Κλιμάκιο ελέγχου

Σύνοψη

I Τόσο η πανδημία COVID-19 όσο και η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία είχαν σοβαρό αντίκτυπο στην οικονομία της ΕΕ και ανέδειξαν την αλληλεξάρτηση των παγκόσμιων αξιακών αλυσίδων. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η οικονομική διαταραχή που προκλήθηκε και να δοθεί στα κράτη μέλη η δυνατότητα να χορηγήσουν ταχέως κρατικές ενισχύσεις, η Επιτροπή ενέκρινε προσωρινά πλαίσια κρατικών ενισχύσεων από το 2020 έως το 2023. Στα πλαίσια αυτά καθορίζονταν ειδικές προϋποθέσεις και απαιτήσεις, τις οποίες έπρεπε να πληρούν τα εθνικά μέτρα κρατικής ενίσχυσης για την αντιμετώπιση της κρίσης, προκειμένου να είναι συμβατά με την εσωτερική αγορά, βάσει της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ.

II Με την παρούσα έκθεση επιδιώκουμε να συμβάλουμε στην αποτελεσματικότερη εποπτεία των κρατικών ενισχύσεων σε περίπτωση μελλοντικών κρίσεων, καθώς και στην ανάπτυξη ενός συνεκτικότερου πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις τα επόμενα χρόνια. Αναλύσαμε την αποτελεσματικότητα της Επιτροπής όσον αφορά την προσαρμογή του ενωσιακού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις με σκοπό να αντιμετωπιστούν οι πρόσφατες κρίσεις, την αξιολόγηση και την παρακολούθηση των κρατικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν σε σχέση με τις κρίσεις, καθώς και την αξιολόγηση του αντικτύπου τους στον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά. Εξετάσαμε επίσης τη συνεκτικότητα του πλαισίου κρατικών ενισχύσεων για τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και άλλων στόχων της βιομηχανικής πολιτικής.

III Συνολικά, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι, με τη θέσπιση προσωρινών πλαισίων για τις κρατικές ενισχύσεις, η Επιτροπή ανταποκρίθηκε ταχέως στην ανάγκη των κρατών μελών να αντιμετωπίσουν την οικονομική διαταραχή που ακολούθησε την εκδήλωση της πανδημίας COVID-19 και τη ρωσική εισβολή και τον συνεχιζόμενο πόλεμο στην Ουκρανία. Ωστόσο, η αξιολόγηση των μέτρων ενίσχυσης από την Επιτροπή ήταν περιορισμένη και πρέπει ακόμη να ξεπεραστούν δυσκολίες όσον αφορά την παρακολούθηση των μέτρων κρατικής ενίσχυσης που θέσπισαν τα κράτη μέλη και την εκτίμηση του αντικτύπου τους στον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά.

IV Με τα προσωρινά πλαίσια κρατικών ενισχύσεων για την κρίση, δόθηκε στα κράτη μέλη η δυνατότητα να σχεδιάσουν ταχέως μέτρα κρατικής ενίσχυσης, σύμφωνα με κοινές αρχές, και να χορηγήσουν πρωτοφανή ποσά τέτοιων ενισχύσεων. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν ήταν σε θέση να διενεργήσει οικονομικές εκτιμήσεις πριν από τη θέσπιση των πλαισίων, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι ενισχύσεις θα περιορίζονταν στο ελάχιστο αναγκαίο. Παρότι το προσωρινό πλαίσιο για τη νόσο COVID-19 δεν ήταν

επαρκώς στοχευμένο στις επιχειρήσεις που επλήγησαν περισσότερο από την κρίση, μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, η Επιτροπή καθόρισε κατάλληλους στόχους και κριτήρια προκειμένου να διασφαλίσει τη στόχευση συγκεκριμένα των επιχειρήσεων που επλήγησαν από την εν λόγω κρίση. Παρόλα αυτά, διαπιστώσαμε ότι οι τροποποιήσεις που εγκρίθηκαν μετά τη θέσπιση του σχεδίου REPowerEU θα μπορούσαν να αυξήσουν τον κίνδυνο αδικαιολόγητων στρεβλώσεων της αγοράς.

V Με τη θέσπιση των προσωρινών πλαισίων κρίσης, η Επιτροπή εξορθολόγησε τις διαδικασίες της για την αξιολόγηση των υποθέσεων. Παρά τη σημαντική αύξηση των δαπανών για κρατικές ενισχύσεις από περίπου 120 δισεκατομμύρια ευρώ πριν από την κρίση σε πάνω από 320 δισεκατομμύρια ευρώ το 2020 και το 2021, και σχεδόν 230 δισεκατομμύρια ευρώ το 2022, οι πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που εφαρμόστηκαν δεν είναι επαρκείς. Επίσης, εντοπίσαμε αδυναμίες στους μηχανισμούς δικλίδων ελέγχου των κρατών μελών. Εν τω μεταξύ, στη διάρκεια των κρίσεων, η Επιτροπή περιόρισε την παρακολούθηση των κρατικών ενισχύσεων.

VI Η Επιτροπή δεν έχει αξιολογήσει ακόμη τον αντίκτυπο των μέτρων που εγκρίθηκαν βάσει των πρώτων πλαισίων κρίσης στον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά. Έτσι χάνεται η ευκαιρία άντλησης διδαγμάτων προς αξιοποίηση για τον σχεδιασμό καλύτερα στοχευμένων μέτρων στο μέλλον, ελαχιστοποιώντας παράλληλα τη στρέβλωση του ανταγωνισμού.

VII Για την αναφορά στοιχείων σχετικά με τη χρήση των κρατικών ενισχύσεων, η Επιτροπή βασίζεται στα δεδομένα που παρέχουν τα κράτη μέλη. Καθώς δεν έχουν εκπληρώσει όλα τις νομικές υποχρεώσεις τους όσον αφορά την υποβολή στοιχείων, η έλλειψη αξιόπιστων δεδομένων εμπόδισε την Επιτροπή να αξιολογήσει ικανοποιητικά την αποτελεσματικότητα των προσωρινών πλαισίων για την κρίση και τον βαθμό στον οποίο οι κρατικές ενισχύσεις συνέβαλαν στην επίτευξη των στόχων της βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ.

VIII Η Επιτροπή βελτίωσε τους κανόνες ώστε να υπάρχει καλύτερη και περισσότερο έγκαιρη πληροφόρηση σχετικά με τη δαπάνη δημόσιων πόρων και οι επιχειρήσεις να έχουν τη δυνατότητα να ελέγχουν τη νομιμότητα των ενισχύσεων που χορηγούνται σε ανταγωνιστές. Ωστόσο, η διαφάνεια σχετικά με τους αποδέκτες κρατικών ενισχύσεων παραμένει ανεπαρκής.

IX Οι κρατικές ενισχύσεις χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο προκειμένου να στηριχθεί η επίτευξη στόχων της βιομηχανικής πολιτικής, όπως η ενίσχυση της στρατηγικής ανεξαρτησίας της ΕΕ και η μετάβασή της σε μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών. Ωστόσο, σήμερα υπάρχει ένα πολύπλοκο φάσμα πλαισίων κρατικών ενισχύσεων, με κανόνες που δεν είναι πάντα συνεκτικοί μεταξύ τους. Επιπλέον, η Επιτροπή δεν είχε αξιολογήσει επαρκώς την ανάγκη για ένα νέο προσωρινό πλαίσιο κρίσης και μετάβασης με σκοπό την περαιτέρω επιτάχυνση των επενδύσεων σε τομείς καίριους για τη μετάβαση σε μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών, ούτε τον δυνητικό αντίκτυπό του. Οι διαφορετικές προσεγγίσεις των κρατών μελών όσον αφορά τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων ενδέχεται να υπονομεύσουν την αποτελεσματική λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Η Επιτροπή πρέπει να ασχοληθεί με αυτό τον κίνδυνο.

X Με βάση τα συμπεράσματα αυτά, συνιστούμε στην Επιτροπή τα εξής:

- να ενισχύσει την αξιολόγηση και την παρακολούθηση των καθεστώτων κρατικών ενισχύσεων·
- να αξιολογήσει τον αντίκτυπο των ενισχύσεων που σχετίζονται με τις κρίσεις στον ανταγωνισμό·
- να ενισχύσει τη διαφάνεια των κρατικών ενισχύσεων και να βελτιώσει την αναφορά στοιχείων σχετικά με αυτές·
- να βελτιώσει την ανάλυση της ανάγκης για κρατικές ενισχύσεις προκειμένου να στηριχθούν οι στόχοι της βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ και να εξορθολογίσει αναλόγως τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις.

Εισαγωγή

Ανταγωνισμός και κρατικές ενισχύσεις στην εσωτερική αγορά της ΕΕ

01 Με τη *Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης* (ΣΛΕΕ) προάγεται ο θεμιτός ανταγωνισμός μεταξύ επιχειρήσεων στην εσωτερική αγορά της ΕΕ. Μια επιχείρηση η οποία λαμβάνει κρατική στήριξη υπό μορφή κρατικής ενίσχυσης, όπως επιδότηση για την κατασκευή νέας μονάδας παραγωγής, αποκτά πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών της. Ως εκ τούτου, οι ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη μέλη ή με κρατικούς πόρους, οι οποίες ενδέχεται να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό και να επηρεάσουν τις ενδοενωσιακές συναλλαγές διά της ευνοϊκής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής, γενικά απαγορεύονται στην ΕΕ¹.

02 Ταυτόχρονα, υπό συγκεκριμένες συνθήκες, η κρατική παρέμβαση μπορεί να είναι επιθυμητή ή ακόμη και αναγκαία. Ως εκ τούτου, στη ΣΛΕΕ παρατίθενται διάφοροι στόχοι πολιτικής σε σχέση με τους οποίους οι ενισχύσεις πρέπει ή θα μπορούσαν να θεωρούνται συμβιβάσιμες με την εσωτερική αγορά². Παραδείγματα αποτελούν οι ενισχύσεις για τη στήριξη της ανάπτυξης οικονομικά μειονεκτουσών περιοχών της ΕΕ, την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα, την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κράτους μέλους ή την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που να αντίκειται στα κοινά συμφέροντα της ΕΕ.

Ρόλοι και αρμοδιότητες στον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων

03 Η διαχείριση των κρατικών ενισχύσεων αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της πολιτικής ανταγωνισμού. Προκειμένου μια κρατική ενίσχυση να είναι συμβατή με τη ΣΛΕΕ, το κράτος μέλος πρέπει να αποδείξει την ανάγκη κρατικής παρέμβασης. Παραδείγματος χάριν, όταν οι κρατικές ενισχύσεις μπορούν να επιφέρουν ουσιαστική βελτίωση την οποία δεν μπορεί να επιτύχει η ίδια η αγορά, η ενίσχυση πρέπει να αποτελεί κατάλληλο μέσο πολιτικής για την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου,

¹ Άρθρο 107, ΣΛΕΕ.

² Άρθρο 107, παράγραφοι 2 και 3, ΣΛΕΕ.

διατηρώντας παράλληλα στο ελάχιστο τη στρέβλωση των αγορών. Τα δε χορηγούμενα ποσά πρέπει να είναι αναλογικά.

04 Στην ΕΕ, η Επιτροπή είναι υπεύθυνη, σε συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, για τον συνεχή έλεγχο των υφιστάμενων καθεστώτων ενισχύσεων³. Κατά γενικό κανόνα, τα κράτη μέλη πρέπει να κοινοποιούν επισήμως στην Επιτροπή κάθε σχέδιο χορήγησης ή τροποποίησης κρατικών ενισχύσεων. Στη συνέχεια, η Επιτροπή αξιολογεί εκ των προτέρων αν η προτεινόμενη ενίσχυση είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά. Η διαδικασία κοινοποίησης ολοκληρώνεται είτε με επίσημη απόφαση έγκρισης, εάν η ενίσχυση θεωρηθεί συμβατή, είτε με την έκδοση απόφασης για την κίνηση επίσημης διαδικασίας έρευνας, στην οποία εκφράζονται αμφιβολίες. Το αποτέλεσμα της διαδικασίας μπορεί εν τέλει να είναι η απαγόρευση, αν η ενίσχυση κριθεί ασυμβίβαστη. Τα κράτη μέλη δεν επιτρέπεται να εφαρμόσουν μέτρο στήριξης πριν λάβουν την έγκριση της Επιτροπής. Η Επιτροπή πρέπει να επιβεβαιώσει τη συμβατότητα των προτεινόμενων μέτρων και, ως εκ τούτου, τη νομιμότητα και την κανονικότητά τους.

05 Σύμφωνα με τη ΣΛΕΕ, η Επιτροπή πρέπει να παρακολουθεί τις κρατικές ενισχύσεις στα κράτη μέλη και να λαμβάνει μέτρα για τον εντοπισμό περιπτώσεων δυνητικά παράνομων ενισχύσεων. Έχει την εξουσία να κινεί έρευνες και να απαιτεί από τα κράτη μέλη την ανάκτηση ασυμβίβαστων κρατικών ενισχύσεων. Όλες οι αποφάσεις και οι αξιολογήσεις της στις οποίες αυτές βασίζονται υπόκεινται στον έλεγχο του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

06 Τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για τον σχεδιασμό εθνικών καθεστώτων κρατικών ενισχύσεων σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις. Οφείλουν να διασφαλίζουν ότι οι διοικήσεις τους χορηγούν ενισχύσεις σε επιχειρήσεις σύμφωνα με τις αποφάσεις της Επιτροπής. Σε ετήσια βάση, τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλλουν στην Επιτροπή πληροφορίες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που έχουν καταβληθεί⁴. Προκειμένου να ενισχυθεί η λογοδοσία και η διαφάνεια όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούνται οι δημόσιοι πόροι, πρέπει επίσης να δημοσιεύουν πληροφορίες σχετικά με τους δικαιούχους των ενισχύσεων και τις ενισχύσεις που τους έχουν χορηγηθεί. Οι πληροφορίες αυτές παρέχουν επίσης στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να διαπιστώνουν αν ενδεχομένως έχουν χορηγηθεί αδικαιολόγητα κρατικές ενισχύσεις στους ανταγωνιστές τους.

³ Άρθρο 108, ΣΛΕΕ.

⁴ Άρθρα 5 και 6, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής.

07 Ορισμένες κρατικές ενισχύσεις δεν χρειάζεται να κοινοποιούνται στην Επιτροπή. Αυτό ισχύει, παραδείγματος χάριν, εάν εμπίπτουν σε μία από τις κατηγορίες ενισχύσεων τις οποίες η Επιτροπή έχει κρίνει γενικά συμβατές με τη ΣΛΕΕ βάσει του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία⁵. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι ενισχύσεις για μειονεκτούσες περιοχές ή για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Οι ενισχύσεις που δεν υπερβαίνουν ορισμένα όρια (ενισχύσεις ήσσονος σημασίας⁶) εξαιρούνται από τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων, καθώς θεωρείται ότι δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών και δεν νοθεύουν ούτε απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό.

08 Στον ετήσιο [πίνακα αποτελεσμάτων για τις κρατικές ενισχύσεις](#), η Επιτροπή παρουσιάζει συγκεντρωτικά δεδομένα σχετικά με τις δαπάνες κρατικών ενισχύσεων σύμφωνα με τους κύριους στόχους της πολιτικής της για τις κρατικές ενισχύσεις (πολιτισμός, απασχόληση, προστασία του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της εξοικονόμησης ενέργειας, περιφερειακή ανάπτυξη, έρευνα και ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της καινοτομίας, άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κ.λπ.).

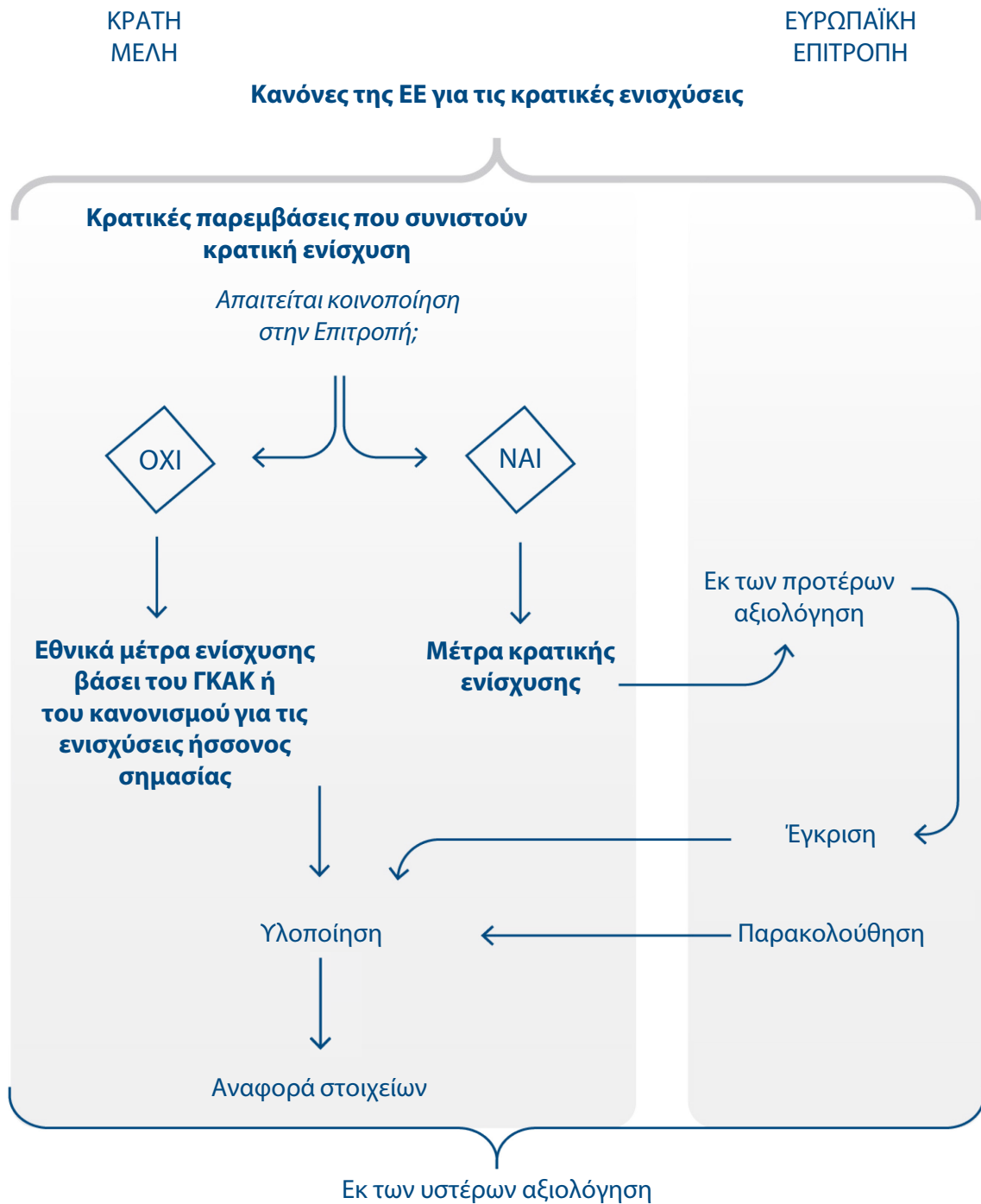
09 Τέλος, για τις κρατικές ενισχύσεις που υπερβαίνουν ένα ορισμένο όριο, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να διενεργούν εκ των υστέρων αξιολογήσεις, οι οποίες, αφενός, μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση του σχεδιασμού μελλοντικών καθεστώτων, καθιστώντας τα λιγότερο στρεβλωτικά και αποτελεσματικότερα, και, αφετέρου, βοηθούν την Επιτροπή να σχεδιάζει καλύτερους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις.

10 Οι διάφορες πτυχές του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων παρουσιάζονται στο [γράφημα 1](#).

⁵ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής.

⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/2831 της Επιτροπής.

Γράφημα 1 – Διαδικασία ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων

Πηγή: ΕΕΣ.

Η Επιτροπή εκδίδει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την ερμηνεία του νομικού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις

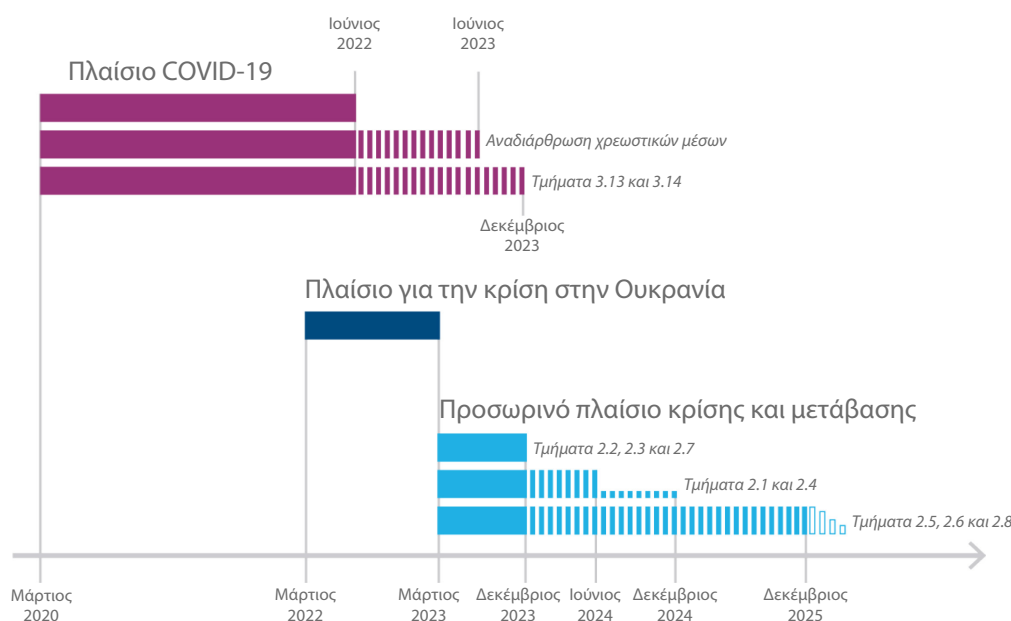
11 Το νομικό πλαίσιο που καθορίζεται από τη ΣΛΕΕ και το παράγωγο δίκαιο (βλέπε, παραδείγματος χάριν, σημείο **07**), παρέχει στην Επιτροπή ευρεία διακριτική ευχέρεια ως προς την αξιολόγηση των μέτρων κρατικής ενίσχυσης και την επιβολή των κανόνων της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις. Αυτή περιλαμβάνει τόσο οικονομικές όσο και κοινωνικές αξιολογήσεις. Για την άσκηση αυτής της διακριτικής ευχέρειας, η Επιτροπή μπορεί να εκδίδει κατευθυντήριες γραμμές και ανακοινώσεις (μη δεσμευτικό δίκαιο) στις οποίες να καθορίζει τον τρόπο αξιολόγησης της συμβατότητας ενός μέτρου με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις.

12 Η Επιτροπή δεσμεύεται από τις κατευθυντήριες γραμμές και τις ανακοινώσεις που εκδίδει, εφόσον δεν παρεκκλίνουν από τους κανόνες της ΣΛΕΕ. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές δεν έχουν ως στόχο την τροποποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας, αλλά τη μείωση του διοικητικού φόρτου για την ίδια και τα κράτη μέλη, την επιτάχυνση των διαδικασιών έγκρισης και την ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο ερμηνεύει το νομικό πλαίσιο. Στο **παράρτημα I** παρέχεται επισκόπηση του νομικού πλαισίου και του πλαισίου καθοδήγησης της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις.

Τα πρώτα προσωρινά πλαίσια κρίσης, σε σχέση με την πανδημία COVID-19 και τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία

13 Πρώτα με την εκδήλωση της πανδημίας COVID-19 τον Μάρτιο του 2020 και, στη συνέχεια, ως απάντηση στη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία τον Φεβρουάριο του 2022, και προκειμένου να στηρίξει τη μετάβαση σε μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών, η Επιτροπή ενέκρινε τρία προσωρινά πλαίσια κρίσης για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης. Πρόκειται για κατευθυντήριες γραμμές με τις οποίες παρασχέθηκε στα κράτη μέλη η δυνατότητα να χορηγήσουν τέτοιες ενισχύσεις γρήγορα και, ως εκ τούτου, να αντιμετωπίσουν την προκληθείσα οικονομική διαταραχή (βλέπε **γράφημα 2**). Στο **παράρτημα II** περιγράφονται τα κύρια χαρακτηριστικά αυτών των πλαισίων.

Γράφημα 2 – Προσωρινά πλαίσια κρίσης για τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων

Σημ.: Τα επιμέρους τμήματα των πλαισίων λήγουν (ή έληξαν) σε διαφορετικές ημερομηνίες.

Πηγή: ΕΕΣ.

14 Στις 19 Μαρτίου 2020, η Επιτροπή ενέκρινε το πρώτο **προσωρινό πλαίσιο**⁷ (το «πλαίσιο για την COVID-19»), αναγνωρίζοντας ότι υπήρχε κίνδυνος να προκληθεί σοβαρή ύφεση σε ολόκληρη την οικονομία της ΕΕ. Το πλαίσιο αυτό έδωσε στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να κάνουν χρήση της πλήρους ευελιξίας για τη χορήγηση ενισχύσεων βάσει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις⁸ και συμπλήρωσε άλλες επιλογές που είχαν στη διάθεσή τους τα κράτη μέλη δυνάμει της ΣΛΕΕ προκειμένου να αποζημιώσουν συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή τομείς για οικονομικές ζημιές που προκλήθηκαν άμεσα από την πανδημία⁹. Μετά την έγκρισή του, το πλαίσιο για την COVID-19 επεκτάθηκε και τροποποιήθηκε επτά φορές¹⁰. Ίσχυε έως τις 30 Ιουνίου 2022, με ορισμένες εξαιρέσεις οι οποίες ίσχυαν έως το τέλος του 2023.

⁷ Προσωρινό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η οικονομία κατά τη διάρκεια της τρέχουσας έξαρσης της νόσου COVID-19, [2020/C 91 I/01](#).

⁸ Άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο β), ΣΛΕΕ.

⁹ Άρθρο 107, παράγραφος 2, στοιχείο β), ΣΛΕΕ.

¹⁰ [C\(2020\) 2215](#) της 3.4.2020, [C\(2020\) 3156](#) της 8.5.2020, [C\(2020\) 4509](#) της 29.6.2020, [C\(2020\) 7127](#) της 13.10.2020, [C\(2021\) 564](#) της 28.1.2021, [C\(2021\) 8442](#) της 18.11.2021 και [C/2022/7902](#) της 28.10.2022.

15 Στις 23 Μαρτίου 2022, η Επιτροπή ενέκρινε ένα **προσωρινό πλαίσιο κρίσης**¹¹ (το «πλαίσιο για την κρίση στην Ουκρανία») με στόχο να δοθεί στα κράτη μέλη η δυνατότητα να χορηγούν περιορισμένα ποσά ενίσχυσης σε επιχειρήσεις άμεσα πληττόμενες από τη ρωσική εισβολή ή από τις κυρώσεις και τα αντίμετρα, να διασφαλίζουν ότι οι επιχειρήσεις διαθέτουν επαρκή ρευστότητα και να τις αποζημιώνουν για το πρόσθετο κόστος που συνεπάγονται οι εξαιρετικά υψηλές τιμές του φυσικού αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας. Τον Ιούλιο του 2022, η Επιτροπή τροποποίησε το εν λόγω πλαίσιο με σκοπό να μειωθεί η εξάρτηση της ΕΕ από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα σύμφωνα με το σχέδιο REPowerEU, καθιστώντας δυνατή τη χορήγηση προσωρινής στήριξης για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, την αποθήκευση ενέργειας, τη θερμότητα από ανανεώσιμες πηγές και την απαλλαγή των διαδικασιών βιομηχανικής παραγωγής από τις ανθρακούχες εκπομπές¹². Μετά από δεύτερη τροποποίηση τον Οκτώβριο του 2022¹³, το πλαίσιο για την κρίση στην Ουκρανία ίσχυε έως τις 9 Μαρτίου 2023.

16 Και τα δύο πλαίσια περιλάμβαναν ειδικές προϋποθέσεις και απαιτήσεις, τις οποίες έπρεπε να πληρούν τα μέτρα κρατικής ενίσχυσης των κρατών μελών προκειμένου να είναι συμβατά με τις σχετικές διατάξεις της ΣΛΕΕ. Αυτές κάλυπταν, παραδείγματος χάριν, όρια στο ποσό των ενισχύσεων που θα μπορούσαν να χορηγήσουν τα κράτη μέλη σε μεμονωμένες επιχειρήσεις, περιορισμούς στη στήριξη επιχειρήσεων που ήταν ήδη προβληματικές πριν από τις κρίσεις, καθώς και διασφαλίσεις όσον αφορά πιθανές έμμεσες ενισχύσεις προς πιστωτικά ή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Το προσωρινό πλαίσιο κρίσης και μετάβασης του 2023, το οποίο σχετίζεται με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και άλλους στόχους της βιομηχανικής πολιτικής

17 Σύμφωνα με τη ΣΛΕΕ, η ΕΕ και τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι υπάρχουν οι αναγκαίες προϋποθέσεις για τη βιομηχανική ανταγωνιστικότητα της ΕΕ, παραδείγματος χάριν, επιταχύνοντας τις διαρθρωτικές μεταβολές ή αξιοποιώντας καλύτερα το βιομηχανικό δυναμικό της ΕΕ¹⁴. Τόσο η πανδημία COVID-19 όσο και ο

¹¹ Προσωρινό πλαίσιο κρίσης για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό τη στήριξη της οικονομίας μετά την επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, [2022/C 131 I/01](#).

¹² [C\(2022\) 5342](#) της 20.7.2022.

¹³ [C\(2022\) 7945](#) της 28.10.2022.

¹⁴ Άρθρο 173, ΣΛΕΕ.

πόλεμος στην Ουκρανία είχαν σοβαρό αντίκτυπο στην οικονομία της ΕΕ και ανέδειξαν την αλληλεξάρτηση των παγκόσμιων αλυσίδων αξίας. Οι κρίσεις κατέδειξαν τον κρίσιμο ρόλο της ολοκληρωμένης σε παγκόσμιο επίπεδο και εύρυθμα λειτουργούσας εσωτερικής αγοράς και ανέδειξαν τη σημασία της στρατηγικής αυτονομίας της ΕΕ, η οποία εξαρτάται, σε πολλούς τομείς, από τις εισαγωγές από τρίτες χώρες¹⁵. Οι ευρωπαϊκές εταιρείες ανταγωνίζονται στις παγκόσμιες αγορές εταιρείες άλλων χωρών (συμπεριλαμβανομένων της Κίνας, της Ιαπωνίας και των ΗΠΑ), οι οποίες λαμβάνουν κρατική στήριξη. Παραδείγματος χάριν, το 2022 οι ΗΠΑ ενέκριναν τον νόμο για τη μείωση του πληθωρισμού, μια σημαντική δέσμη μέτρων δημόσιας στήριξης για επενδύσεις στην εγχώρια παραγωγή ενέργειας, η οποία είναι δυνατόν να στρεβλώσει τον διεθνή ανταγωνισμό¹⁶.

18 Τον Φεβρουάριο του 2022, η Επιτροπή αναθεώρησε τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας και εξέδωσε νέες κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του κλίματος, της προστασίας του περιβάλλοντος και της ενέργειας (ΚΓΕΚΕΠ). Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές είχαν ως στόχο να αποτυπώσουν τους στόχους πολιτικής της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και έδωσαν στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να στηρίξουν τις επιχειρήσεις για την απαλλαγή των παραγωγικών διαδικασιών τους από τις ανθρακούχες εκπομπές και την υιοθέτηση οικολογικότερων τεχνολογιών. Η Επιτροπή τροποποίησε επίσης τον γενικό κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία για να διευκολυνθεί και να επιταχυνθεί η στήριξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης¹⁷, και ενίσχυσε τις κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις για σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (ΣΕΚΕΕ)¹⁸, διότι αναμένει αυτά να συμβάλουν στην οικονομική ανάκαμψη, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας της ΕΕ. Οι κατευθυντήριες γραμμές στηρίζουν την εφαρμογή της ευρωπαϊκής βιομηχανικής στρατηγικής¹⁹, η οποία έχει ως στόχο την ενίσχυση της εσωτερικής αγοράς και της στρατηγικής αυτονομίας της

¹⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [EU strategic dependencies and capacities: second stage of in-depth reviews](#), 2022.

¹⁶ Βλέπε σημείο [102](#).

¹⁷ Κανονισμός (ΕΕ) [2023/1315](#) της Επιτροπής.

¹⁸ Ανακοίνωση [2021/C 528/02](#): «Κριτήρια για την ανάλυση της συμβατότητας με την εσωτερική αγορά των κρατικών ενισχύσεων για την προώθηση της υλοποίησης σημαντικών έργων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος».

¹⁹ Ανακοινώσεις [COM\(2020\) 102](#): «Μια νέα βιομηχανική στρατηγική για την Ευρώπη» και [COM\(2021\) 350](#): «Επικαιροποίηση της νέας βιομηχανικής στρατηγικής του 2020: προς μια ισχυρότερη ενιαία αγορά για την ανάκαμψη της Ευρώπης».

ΕΕ, καθώς και την επιτάχυνση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης της βιομηχανίας της ΕΕ. Στη στρατηγική προσδιορίζονται συγκεκριμένοι κλάδοι ή τομείς, όπως οι ημιαγωγοί, οι μπαταρίες ή το υδρογόνο, ως σημαντικοί για την επίτευξη των βασικών στόχων της ΕΕ.

19 Στις 9 Μαρτίου 2023, στο πλαίσιο του [βιομηχανικού σχεδίου της Πράσινης Συμφωνίας](#)²⁰ (στρατηγική για την κλιμάκωση της παραγωγικής ικανότητας της ΕΕ στον τομέα των τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών), η Επιτροπή ενέκρινε **προσωρινό πλαίσιο κρίσης και μετάβασης**²¹. Στόχος ήταν να επιταχυνθούν και να απλουστευθούν περαιτέρω οι διαδικασίες έγκρισης των κρατικών ενισχύσεων στους τομείς αυτούς και παράλληλα να περιοριστούν οι στρεβλώσεις στην εσωτερική αγορά και να αποφευχθούν μεγαλύτερες περιφερειακές ανισότητες που θα μπορούσαν να προκύψουν επειδή ορισμένα κράτη μέλη διέθεταν μεγαλύτερες οικονομικές δυνατότητες από άλλα. Με αυτό το πλαίσιο δόθηκε παράταση σε ορισμένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του πλαισίου για την κρίση στην Ουκρανία (βλέπε σημείο [15](#)), αλλά θεσπίστηκαν και νέα μέτρα, τα οποία ισχύουν έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025, για την περαιτέρω επιτάχυνση των επενδύσεων σε τομείς βασικούς για τη μετάβαση σε μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών (βλέπε [πλαίσιο 1](#)).

²⁰ Ανακοίνωση [COM\(2023\) 62](#): «Βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας για την εποχή των μηδενικών καθαρών εκπομπών».

²¹ Ανακοίνωση [2023/C 101/03](#): «Προσωρινό πλαίσιο κρίσης και μετάβασης για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό τη στήριξη της οικονομίας μετά την επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας».

Πλαίσιο 1

Επιτάχυνση της πορείας προς μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών με το πλαίσιο κρίσης και μετάβασης

Για τη στήριξη της **μετάβασης σε μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών**, το πλαίσιο κρίσης και μετάβασης παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα για:

- επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της αποθήκευσης ενέργειας,
- στήριξη της απαλλαγής των διαδικασιών βιομηχανικής παραγωγής από τις ανθρακούχες εκπομπές,
- χορήγηση επενδυτικής στήριξης για την παραγωγή στρατηγικού εξοπλισμού (μπαταριών, ηλιακών συλλεκτών, ανεμογεννητριών, αντλιών θερμότητας, ηλεκτρολυτικών κυψελών και εξοπλισμού για τη δέσμευση, χρήση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα) και παροχή κρατικών ενισχύσεων για την παραγωγή βασικών κατασκευαστικών στοιχείων, καθώς και για την παραγωγή και ανακύκλωση των σχετικών κρίσιμων πρώτων υλών.

Οι ενισχύσεις δεν πρέπει να υπερβαίνουν ορισμένα όρια, ωστόσο η Επιτροπή επιτρέπει υψηλότερα επίπεδα ενισχύσεων και υψηλότερα ανώτατα όρια ενίσχυσης σε μειονεκτούσες περιοχές («ενισχυόμενες περιοχές»). Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, σε τομείς στρατηγικούς για τη μετάβαση, τα κράτη μέλη μπορούν να παρέχουν υψηλότερα επίπεδα στήριξης σε μεμονωμένες επιχειρήσεις όταν υπάρχει πραγματικός κίνδυνος εκτροπής των επενδύσεων από την Ευρώπη («ενισχύσεις αντιστοίχισης»).

20 Τον Απρίλιο του 2024, ο πρόεδρος του Ινστιτούτου Jacques Delors, Enrico Letta, παρουσίασε την έκθεση με τίτλο «**Much more than a market**», η οποία εκπονήθηκε κατόπιν αιτήματος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Στην έκθεση διατυπώνονται συγκεκριμένες προτάσεις που σκοπό έχουν να συμβάλουν στον προβληματισμό σχετικά με το μέλλον της ενιαίας αγοράς. Επισημαίνεται ότι η προοδευτική χαλάρωση σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις ως απάντηση στις πρόσφατες κρίσεις συνέβαλε στον περιορισμό των αρνητικών επιπτώσεων στην πραγματική οικονομία, αλλά προκάλεσε επίσης στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Οι συντάκτες της έκθεσης ζητούν να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ της αυστηρότερης επιβολής της νομοθεσίας για τις κρατικές ενισχύσεις σε εθνικό επίπεδο, της σταδιακής επέκτασης της χρηματοδοτικής στήριξης σε επίπεδο ΕΕ, καθώς και μιας περισσότερο ευρωπαϊκής προσέγγισης της βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ, με παράλληλη διασφάλιση ότι οι ισότιμοι όροι ανταγωνισμού δεν υπονομεύονται από επιζήμιες επιδοτήσεις.

Εμβέλεια και προσέγγιση του ελέγχου

21 Στο πλαίσιο του ελέγχου, αξιολογήσαμε την αποτελεσματικότητα της Επιτροπής όσον αφορά την προσαρμογή του ενωσιακού πλαισίου κρατικών ενισχύσεων με σκοπό να αντιμετωπιστούν οι πρόσφατες κρίσεις και να στηριχθεί η βιώσιμη ανάκαμψη, την αξιολόγηση και την παρακολούθηση των κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονται με κρίσεις, καθώς και την αξιολόγηση του αντικτύπου τους στον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά. Εξετάσαμε αν η Επιτροπή:

- προσάρμοσε αποτελεσματικά το πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις, ώστε να δοθεί στα κράτη μέλη η δυνατότητα να αντιμετωπίσουν ταχέως τις οικονομικές επιπτώσεις των κρίσεων και αν αυτό συνέβαλε στη στοχευμένη χορήγηση των ενισχύσεων·
- εξέτασε εγκαίρως τις υποθέσεις κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονται με τις κρίσεις, βάσει αξιόπιστων πληροφοριών·
- παρακολούθησε αποτελεσματικά την εφαρμογή των κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονται με τις κρίσεις και αξιολόγησε εγκαίρως τον αντίκτυπό τους·
- έλαβε αξιόπιστα δεδομένα από τα κράτη μέλη σχετικά με τα ποσά των κρατικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν·
- εξασφάλισε διαφάνεια όσον αφορά τους αποδέκτες των κρατικών ενισχύσεων· και
- πρότεινε ένα συνεκτικό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις με στόχο τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και άλλων στόχων της βιομηχανικής πολιτικής.

22 Για τον εν προκειμένω έλεγχο:

- εξετάσαμε τα σχετικά προσωρινά πλαίσια κρίσης που είχε θεσπίσει η Επιτροπή για την έγκριση εθνικών μέτρων κρατικής ενίσχυσης μετά την εκδήλωση της πανδημίας COVID-19 το 2020 και τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία το 2022·

- αναλύσαμε δείγμα 30 κοινοποιήσεων κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονται με τις κρίσεις και εγκρίθηκαν από την Επιτροπή μεταξύ του Μαρτίου του 2020 και του Ιουνίου του 2023²² και
- εξετάσαμε τις πληροφορίες και τους πόρους που έχει στη διάθεσή της η Επιτροπή για τον εντοπισμό και την παρακολούθηση παραβιάσεων των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις που σχετίζονται με κρίσεις.

23 Κατά κανόνα, επιλέξαμε το δείγμα των κοινοποιήσεων εστιάζοντας στους μεγαλύτερους προϋπολογισμούς ενισχύσεων που είχαν προγραμματιστεί κατά τον χρόνο έγκρισης της Επιτροπής. Επίσης, πραγματοποιήσαμε επισκέψεις στη Γερμανία, τη Γαλλία, τις Κάτω Χώρες και την Πολωνία, και συλλέξαμε πληροφορίες για τον τρόπο με τον οποίο οι εθνικές διοικήσεις διασφάλισαν τη συμμόρφωση των κρατικών ενισχύσεων με τους κανόνες αυτούς και για την αξιοπιστία των πληροφοριών που είχαν υποβάλει στην Επιτροπή σχετικά με τις δαπάνες για κρατικές ενισχύσεις. Η επιλογή των συγκεκριμένων κρατών μελών βασίστηκε στο ότι εκταμίευσαν σημαντικά ποσά κρατικών ενισχύσεων βάσει των πλαισίων κρίσης και διαθέτουν σχετικά μέτρα κρατικής ενίσχυσης στο πλαίσιο της βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ.

24 Μολονότι έχουμε διενεργήσει άλλους ελέγχους σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στο παρελθόν, οι σχετικές εκθέσεις είτε δεν αφορούν το τρέχον πλαίσιο²² είτε σχετίζονται με συγκεκριμένες πτυχές των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, όπως η πολιτική συνοχής και οι ενισχύσεις προς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς²³. Δεδομένων των πρωτοφανών ποσών κρατικών ενισχύσεων, τα οποία ενέκρινε η Επιτροπή για την αποκατάσταση της οικονομικής διαταραχής λόγω της COVID-19 και της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, είναι επιτακτική η ανάγκη για επικαιροποιημένο και διεξοδικό έλεγχο.

25 Ήδη έχουμε αναφερθεί, σε άλλες πρόσφατες εκθέσεις σχετικά με τις μπαταρίες²⁴ και το ανανεώσιμο υδρογόνο²⁵, στη σημασία των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις όσον αφορά τη στήριξη της επίτευξης των στόχων της ενωσιακής βιομηχανικής πολιτικής. Το γεγονός ότι πολλά κράτη μέλη επέλεξαν να χρησιμοποιήσουν σημαντικά ποσά κρατικών ενισχύσεων για να στηρίξουν την οικονομική ανάκαμψη, τη στρατηγική αυτονομία και τη μετάβαση σε βιομηχανία

²² Ειδική έκθεση αριθ. 15/2011.

²³ Ειδικές εκθέσεις αριθ. 24/2016 και 21/2020.

²⁴ Ειδική έκθεση 15/2023.

²⁵ Ειδική έκθεση 11/2024.

μηδενικών εκπομπών αποτέλεσε επιπλέον πρόκληση για τον εποπτικό ρόλο της Επιτροπής.

26 Προσδοκούμε η παρούσα έκθεση να συμβάλει στην αποτελεσματικότερη εποπτεία των κρατικών ενισχύσεων σε περίπτωση μελλοντικών κρίσεων, καθώς και στην ανάπτυξη ενός συνεκτικότερου πλαισίου κρατικών ενισχύσεων τα επόμενα χρόνια.

Παρατηρήσεις

Η Επιτροπή ενέκρινε ταχέως προσωρινά πλαίσια, αλλά οι προϋποθέσεις για τη στόχευση των κρατικών ενισχύσεων δεν ήταν πάντα σαφώς καθορισμένες

Με την ταχεία έγκριση των δύο πρώτων προσωρινών πλαισίων κρίσης από την Επιτροπή, δόθηκε στα κράτη μέλη η δυνατότητα να ενεργήσουν αμέσως

27 Ενόψει σημαντικών οικονομικών διαταραχών, τα κράτη μέλη πρέπει να είναι σε θέση να ενεργούν αμέσως προκειμένου να στηρίξουν τις οικονομίες τους και να περιορίσουν την οικονομική ζημία για τις επιχειρήσεις. Ως εκ τούτου, αξιολογήσαμε πόσο γρήγορα παρουσίασε η Επιτροπή τα προσωρινά πλαίσια κρίσης μετά την εκδήλωση της νόσου COVID-19 και τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, καθώς και αν πραγματοποιήθηκαν επαρκείς διαβουλεύσεις με τα κράτη μέλη πριν εγκρίνει η Επιτροπή αυτά τα δύο πλαίσια κρίσης.

28 Στις 11 Μαρτίου 2020, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) κήρυξε επισήμως πανδημία την έξαρση της νόσου COVID-19. Λίγο αργότερα, τα κράτη μέλη διέταξαν την αναστολή πολλών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, σε μια προσπάθεια να περιοριστεί η περαιτέρω εξάπλωση της νόσου. Τα κράτη μέλη παρείχαν επίσης διάφορες μορφές χρηματοδοτικής συνδρομής, με σκοπό να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να αντεπεξέλθουν στην οικονομική διαταραχή που προκάλεσαν τα περιοριστικά μέτρα. Δεδομένου ότι πολλά από τα μέτρα αυτά συνιστούσαν κρατική ενίσχυση, σύμφωνα με τη ΣΛΕΕ έπρεπε να εγκριθούν κατά περίπτωση από την Επιτροπή, εκτός εάν καλύπτονταν από υφιστάμενες απαλλαγές (βλέπε σημείο **07**).

29 Οκτώ ημέρες μετά τη δήλωση του ΠΟΥ, η Επιτροπή ενέκρινε προσωρινό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19. Με το πλαίσιο για την COVID-19 παρασχέθηκε στα κράτη μέλη ένα κοινό σύνολο κριτηρίων για τον σχεδιασμό των μέτρων κρατικής ενίσχυσης που σχετίζονταν με την πανδημία και η Επιτροπή δεσμεύθηκε να επιταχύνει τις διαδικασίες έγκρισης. Υπό αυτές τις συνθήκες, η Επιτροπή δεν μπορούσε να προβεί σε περισσότερο εμπειριστατωμένη οικονομική εκτίμηση της αναγκαιότητας των ενισχύσεων. Επιπλέον, ολοκλήρωσε τη διαβούλευση με τα κράτη μέλη σχετικά με το σχέδιο πλαισίου σε μόλις δύο ημέρες, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει χρόνος για τη διεξαγωγή εμπειριστατωμένης ανάλυσης. Κατά τους μήνες που ακολούθησαν, χρειάστηκαν

αρκετές τροποποιήσεις προκειμένου το πλαίσιο να συμβαδίζει με την εξέλιξη της πανδημίας και να ανταποκρίνεται στα αιτήματα των κρατών μελών για μεγαλύτερη ευελιξία.

30 Στις 23 Μαρτίου 2022, περίπου έναν μήνα μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, η Επιτροπή ενέκρινε προσωρινό πλαίσιο κρίσης για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης. Σε αυτή την περίπτωση, δόθηκε στα κράτη μέλη προθεσμία τεσσάρων ημερών προκειμένου να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με το σχέδιο πλαισίου.

31 Θεωρούμε ότι η ταχεία έγκριση και των δύο προσωρινών πλαισίων κρίσης από την Επιτροπή έδωσε στα κράτη μέλη η δυνατότητα να ενεργήσουν αμέσως. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίστηκε ένα κοινό πλαίσιο για τα εθνικά μέτρα ενίσχυσης και ασφάλεια δικαίου για τα κράτη μέλη και περιορίστηκε ο διοικητικός τους φόρτος. Ωστόσο, λόγω της ταχύτητας, τα κράτη μέλη είχαν πολύ περιορισμένο χρόνο για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους στην Επιτροπή.

Ανεπαρκής εστίαση των κρατικών ενισχύσεων στις επιχειρήσεις που επλήγησαν περισσότερο

32 Αξιολογήσαμε επίσης αν η Επιτροπή είχε καθορίσει στόχους και κριτήρια κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζεται ότι τα μέτρα στήριξης ήταν στοχευμένα κατά τρόπο αποτελεσματικό στις επιχειρήσεις που επλήγησαν περισσότερο από την πανδημία COVID-19, περιορίζοντας παράλληλα τις αδικαιολόγητες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

33 Το πλαίσιο για την COVID-19 εκδόθηκε σε αναγνώριση του γεγονότος ότι η οικονομική δραστηριότητα έπρεπε να διατηρηθεί κατά τη διάρκεια και μετά την έξαρση της νόσου COVID-19 και ότι ακόμη και οικονομικά υγιείς επιχειρήσεις θα μπορούσαν να υποστούν σημαντικές ζημιές, ιδίως εάν η κατάσταση ρευστότητάς τους επιδεινωνόταν λόγω της κρίσης. Τα κράτη μέλη χρησιμοποίησαν ως επί το πλείστον τα τμήματα του πλαισίου για την COVID-19 που εστίαζαν στην ανάγκη ή την έλλειψη ρευστότητας.

34 Ωστόσο, οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες η Επιτροπή έκρινε τα μέτρα ενίσχυσης συμβατά με την εσωτερική αγορά κατά κανόνα δεν περιλάμβαναν κριτήρια τα οποία να διασφαλίζουν ότι η ενίσχυση κάλυπτε ανάγκες ρευστότητας. Επίσης, τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνταν να αποδείξουν ότι τα προβλήματα ρευστότητας των επιχειρήσεων είχαν προκληθεί από την πανδημία COVID-19.

35 Μια απλουστευμένη προσέγγιση όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις μπορεί να δικαιολογηθεί σε περίπτωση σοβαρής κρίσης. Επιτρέπει στα κράτη μέλη να χορηγούν γρήγορα ενισχύσεις, ιδίως σε περίπτωση αιφνίδιας και γενικευμένης οικονομικής κρίσης. Παράλληλα, διαπιστώσαμε ότι η Επιτροπή δεν διασφάλισε τη στόχευση των επιχειρήσεων που είχαν πληγεί περισσότερο από την κρίση και ότι οι ενισχύσεις ενίοτε υπερέβαιναν την αντιμετώπιση της έλλειψης ρευστότητας. Στο [πλαίσιο 2](#) παρατίθενται δύο παραδείγματα καθεστώτων τα οποία εξετάσαμε ως μέρος του δείγματός μας.

Πλαίσιο 2

Λογική παρέμβασης των εθνικών καθεστώτων βάσει του πλαισίου για την COVID-19: Γερμανία και Κάτω Χώρες

Στη **Γερμανία**, τα χαμηλότοκα δάνεια για επιχειρήσεις αποτέλεσαν σημαντικό μέρος της στήριξης στο πλαίσιο της πανδημίας. Όσον αφορά τα ομοσπονδιακά καθεστάτα δανειοδότησης, τα οποία εφαρμόστηκαν βάσει των τμημάτων 3.1 και 3.3 του προσωρινού πλαισίου, οι επιχειρήσεις που επικαλούνταν έλλειμμα ρευστότητας δεν χρειαζόταν να αποδείξουν άμεση ή έμμεση σύνδεσή του με την πανδημία.

Στις **Κάτω Χώρες**, επιχειρήσεις έλαβαν άμεσες επιχορηγήσεις στο πλαίσιο καθεστώτος που εγκρίθηκε βάσει του τμήματος 3.1 του προσωρινού πλαισίου, με στόχο την αντιμετώπιση της έλλειψης ρευστότητας. Τα ποσά των ενισχύσεων βασίζονταν στην απώλεια κύκλου εργασιών και στα πάγια έξοδα. Οι επιχειρήσεις δεν ήταν υποχρεωμένες να προσκομίσουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι η απώλεια κύκλου εργασιών προκλήθηκε από την πανδημία, και τα πάγια έξοδα περιλάμβαναν την απόσβεση πάγιων στοιχείων ενεργητικού. Μολονότι η συμπερίληψη της απόσβεσης στον υπολογισμό μπορεί να στηρίξει τις επιχειρήσεις όσον αφορά τη διατήρηση του επιπέδου των επενδύσεων, δεν υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ απόσβεσης και αναγκών ρευστότητας.

36 Σημειώνουμε επίσης ότι, από τις εκθέσεις που δημοσίευσαν τα ανώτατα όργανα ελέγχου της Γερμανίας και της Γαλλίας σχετικά με τα εθνικά καθεστάτα ενισχύσεων που σχετίζονται με την COVID-19, προκύπτει ότι, σε ορισμένους τομείς, οι κρατικές ενισχύσεις μπόρεσαν να επιτύχουν τους βραχυπρόθεσμους στόχους τους, μολονότι δεν ήταν κατ' ανάγκη ανάλογες προς τη ζημία που είχαν υποστεί οι επιχειρήσεις ή

προς τις πραγματικές ανάγκες τους, γεγονός που υποδηλώνει ότι ενδέχεται να χορηγήθηκαν κρατικές ενισχύσεις πέραν του αναγκαίου²⁶.

37 Σε σύγκριση με το πλαίσιο για την COVID-19, οι στόχοι του πλαισίου για την κρίση στην Ουκρανία ήταν σαφέστερα καθορισμένοι, με έμφαση στα μέτρα στήριξης της ρευστότητας. Τα κράτη μέλη είχαν τη δυνατότητα να χορηγήσουν ενισχύσεις μόνο σε επιχειρήσεις που είχαν πληγεί από την κρίση μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία ή έπρεπε να καθορίσουν το ποσό της ενίσχυσης σε συνάρτηση με την αύξηση του κόστους του φυσικού αερίου και του ηλεκτρικού ρεύματος. Ωστόσο, και για τα δύο προσωρινά πλαίσια κρίσης, η Επιτροπή ουδέποτε δημοσιοποίησε το οικονομικό σκεπτικό στο οποίο βασίστηκαν τα ανώτατα όρια ενίσχυσης ανά επιχείρηση ή τον τρόπο με τον οποίο καθορίστηκαν οι οικονομικοί τομείς και υποτομείς που επλήγησαν σοβαρά από την κρίση, οι οποίοι μπορούσαν να λάβουν υψηλότερη ενίσχυση.

38 Τον Ιούλιο του 2022, η Επιτροπή τροποποίησε το πλαίσιο για την κρίση στην Ουκρανία σύμφωνα με το REPowerEU, ένα σχέδιο για τη μείωση της εξάρτησης της ΕΕ από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα. Η στήριξη της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και της απαλλαγής των διαδικασιών βιομηχανικής παραγωγής από τις ανθρακούχες εκπομπές ήταν ήδη δυνατή βάσει των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του κλίματος, της προστασίας του περιβάλλοντος και της ενέργειας (ΚΓΕΚΕΠ)²⁷, αλλά λόγω της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, η Επιτροπή έκρινε ότι χρειαζόνταν τρεις κύριες απλουστεύσεις για την επιτάχυνση των επενδύσεων σε προσωρινή βάση:

- να καταργηθεί η απαίτηση διεξαγωγής δημόσιας διαβούλευσης σχετικά με τις επιπτώσεις των μέτρων στήριξης στον ανταγωνισμό και την αναλογικότητά τους, όπως απαιτείται συνήθως στο πλαίσιο των ΚΓΕΚΕΠ.

²⁶ Bundesrechnungshof: [Abschließende Mitteilung an das Bundesministerium für Wirtschaft und Klimaschutz über die Prüfung Außerordentliche Wirtschaftshilfen \(November- und Dezemberhilfe\) für das Jahr 2020](#). Cour des comptes: [Les prêts garantis par l'État – Une réponse efficace à la crise, un suivi nécessaire](#).

²⁷ Ανακοίνωση [2022/C 80/01](#), με τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές του 2022 για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του κλίματος, της προστασίας του περιβάλλοντος και της ενέργειας».

- να διευκολυνθεί η δημόσια χρηματοδότηση χωρίς ανταγωνιστικές διαδικασίες υποβολής προσφορών, υπό την προϋπόθεση ότι τηρείται το ανώτατο ποσοστό κρατικής ενίσχυσης που μπορεί να χορηγηθεί ανά δικαιούχο («ένταση ενίσχυσης»).
- να μην εφαρμόζονται πλέον όλες οι κοινές αρχές αξιολόγησης που ορίζονται στη δέσμη μέτρων για τον εκσυγχρονισμό των κρατικών ενισχύσεων²⁸. ειδικότερα, η Επιτροπή δεν θα εκτιμά τις δυνητικές αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό ούτε θα εφαρμόζει «κριτήριο εξισορρόπησης» για να εξακριβώσει αν οι αρνητικές επιπτώσεις των εν λόγω μέτρων θα μπορούσαν να αντισταθμιστούν από θετικές επιπτώσεις, όπως απαιτείται στο πλαίσιο των ΚΓΕΚΕΠ.

39 Στο πλαίσιο των ΚΓΕΚΕΠ, τα κράτη μέλη όφειλαν να αποδείξουν ότι η ενίσχυση ήταν αναγκαία και ότι ένα έργο (ή το έργο αναφοράς για τα καθεστώτα) δεν θα υλοποιούνταν χωρίς την εν λόγω ενίσχυση. Μετά την τροποποίηση του πλαισίου για την κρίση στην Ουκρανία, η Επιτροπή θεώρησε γενικά ότι οι ενισχύσεις έχουν χαρακτήρα κινήτρου (με άλλα λόγια, ότι οι δικαιούχοι δεν θα πραγματοποιούσαν τις επενδύσεις χωρίς τις ενισχύσεις). Ωστόσο, αυτό δεν τεκμηριώθηκε με οικονομική ανάλυση.

40 Όσον αφορά το πλαίσιο για την κρίση στην Ουκρανία, θεωρούμε ότι η Επιτροπή αρχικά καθόρισε κατάλληλους στόχους και κριτήρια για να διασφαλίσει ότι τα μέτρα στήριξης ήταν πράγματι στοχευμένα στις επιχειρήσεις που επλήγησαν από την κρίση. Οι τροποποιήσεις που εγκρίθηκαν αργότερα, μετά το REPowerEU, οδήγησαν σε περαιτέρω απλουστεύσεις, καταργώντας ορισμένες δικλίδες ασφαλείας έναντι του κινδύνου στρεβλώσεων της αγοράς. Διαπιστώσαμε επίσης ότι η Επιτροπή δεν διενήργησε οικονομικές εκτιμήσεις πριν από την έγκριση των πλαισίων προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι ενισχύσεις θα περιορίζονταν στο ελάχιστο αναγκαίο και ότι το πλαίσιο για την COVID-19 δεν ήταν επαρκώς στοχευμένο στις επιχειρήσεις οι οποίες επλήγησαν περισσότερο από την κρίση.

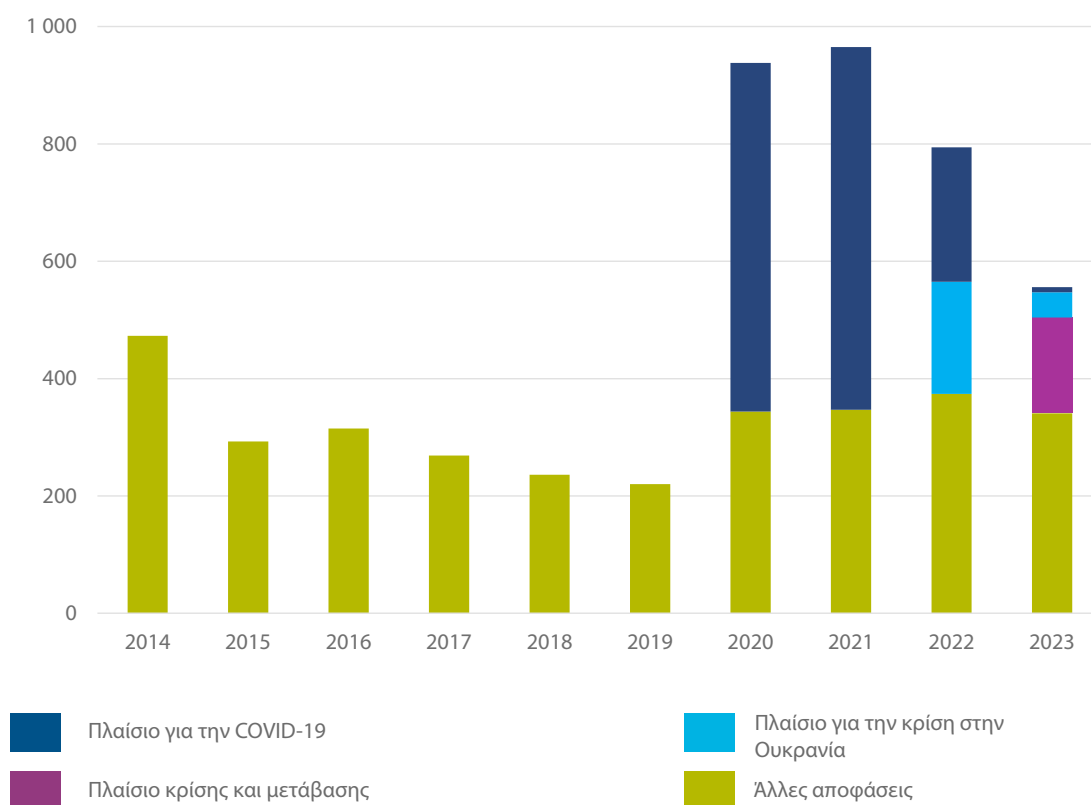
²⁸ Ανακοίνωση [COM\(2012\) 0209](#), με τίτλο «Εκσυγχρονισμός των κανόνων της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις»· [SWD\(2020\)0257](#): Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με τίτλο: «Fitness Check of the 2012 State aid modernisation package, railways guidelines and short-term export credit insurance», σ. 20.

Η Επιτροπή εξέτασε γρήγορα τις υποθέσεις κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονταν με τις κρίσεις, αλλά συχνά βάσει περιορισμένων πληροφοριών σχετικά με τα μέτρα που έλαβαν τα κράτη μέλη

Σημαντική αύξηση των αποφάσεων της Επιτροπής για κρατικές ενισχύσεις μετά την εκδήλωση της πανδημίας COVID-19

41 Το 2020 και το 2021, κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, ο αριθμός των αποφάσεων για κρατικές ενισχύσεις που εξέδωσε η Επιτροπή σχεδόν τετραπλασιάστηκε σε σύγκριση με τα προ του 2020 επίπεδα (από περίπου 250 σε 950 ετησίως). Το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης οφειλόταν σε αποφάσεις που ελήφθησαν βάσει του πλαισίου για την COVID-19 (περίπου 600 ετησίως). Το 2022 ο συνολικός αριθμός των αποφάσεων για κρατικές ενισχύσεις μειώθηκε σε περίπου 800, εκ των οποίων περίπου οι μισές εκδόθηκαν βάσει είτε του πλαισίου για την COVID-19 είτε του πλαισίου για την κρίση στην Ουκρανία. Το 2023 ο αριθμός των αποφάσεων μειώθηκε σε λιγότερες από 600, εκ των οποίων το ένα τρίτο αφορούσε είτε το πλαίσιο για την κρίση στην Ουκρανία είτε το πλαίσιο κρίσης και μετάβασης (βλέπε [γράφημα 3](#)).

Γράφημα 3 – Αριθμός αποφάσεων για κρατικές ενισχύσεις ανά έτος, 2014-2023

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Επιτροπής.

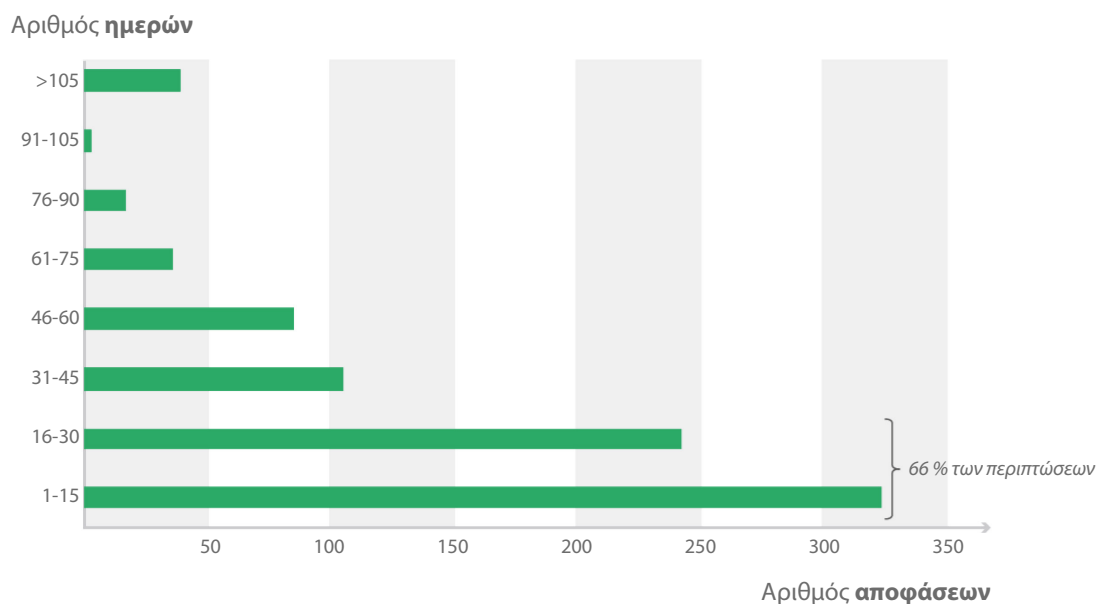
Η Επιτροπή αξιολόγησε σε λιγότερο από έναν μήνα την πλειονότητα των εθνικών καθεστώτων ενισχύσεων που της κοινοποιήθηκαν βάσει των δύο πρώτων προσωρινών πλαισίων κρίσης

42 Τα κράτη μέλη όφειλαν να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή όλα τα μέτρα κρατικής ενίσχυσης που σκόπευαν να θεσπίσουν βάσει των πλαισίων κρίσης και να υποβάλουν δικαιολογητικά έγγραφα, όπως τα σχέδια νόμου στο πλαίσιο των οποίων προτεινόταν τα μέτρα. Κατά κανόνα, η Επιτροπή έχει προθεσμία δύο μηνών μετά την πλήρη κοινοποίηση ενός μέτρου για να εκδώσει απόφαση²⁹. Δεδομένων των περιστάσεων, έπρεπε να αξιολογήσει και να εγκρίνει τα εν λόγω μέτρα το συντομότερο δυνατόν, αποφεύγοντας παράλληλα την αδικαιολόγητη στρέβλωση του ανταγωνισμού. Εξετάσαμε πόσο γρήγορα διενήργησε η Επιτροπή τις αξιολογήσεις της.

²⁹ Άρθρο 4, παράγραφος 5, του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου.

43 Η Επιτροπή ενέκρινε 693 μέτρα βάσει του πλαισίου για τη νόσο COVID-19 και 157 μέτρα βάσει του πλαισίου για την κρίση στην Ουκρανία. Ο αριθμός των αποφάσεων δεν περιλαμβάνει μεταγενέστερες τροποποιήσεις των εν λόγω μέτρων. Στο 66 % των περιπτώσεων, το χρονικό διάστημα μεταξύ της πρώτης επαφής των κρατών μελών με την Επιτροπή («προκοινοποίηση») και της τελικής απόφασής της μετά την επίσημη κοινοποίηση δεν υπερέβαινε τον μήνα (βλέπε [γράφημα 4](#)), σε αντίθεση με τον μέσο όρο των δύομισι μηνών για τις αξιολογήσεις των μέτρων ενίσχυσης που σχετίζονταν με την COVID-19 και εγκρίθηκαν εκτός του προσωρινού πλαισίου. Δεδομένου ότι το πλαίσιο κρίσης και μετάβασης εγκρίθηκε μόλις τον Μάρτιο του 2023 και οι διαδικασίες αξιολόγησης βρίσκονταν σε εξέλιξη, δεν αξιολογήσαμε τη διάρκεια των διαδικασιών αξιολόγησης της Επιτροπής για τις αποφάσεις που ελήφθησαν βάσει του εν λόγω πλαισίου.

Γράφημα 4 – Διάρκεια των αξιολογήσεων της Επιτροπής βάσει του πλαισίου για την COVID-19 και του πλαισίου για την κρίση στην Ουκρανία

Σημ.: Περιλαμβάνονται οι προκοινοποιήσεις, εξαιρούνται οι αποφάσεις για τροποποιήσεις.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Επιτροπής.

44 Διαπιστώσαμε επίσης ότι μικρός μόνον αριθμός αποφάσεων της Επιτροπής για την έγκριση κρατικών ενισχύσεων προσβλήθηκε ενώπιον των δικαστηρίων της ΕΕ, τα οποία τις επικύρωσαν στις περισσότερες περιπτώσεις. Παραδείγματος χάριν, στον τομέα των αερομεταφορών, ο οποίος επλήγη ιδιαίτερα από τους περιορισμούς λόγω της πανδημίας, οι ανταγωνιστές αμφισβήτησαν τις αποφάσεις που έλαβε η Επιτροπή βάσει τόσο της ΣΛΕΕ όσο και του πλαισίου για την COVID-19, με την αιτιολογία ότι η

Επιτροπή δεν είχε αξιολογήσει δεόντως τις υποθέσεις από κάθε σχετική άποψη ή είχε παραλείψει την αιτιολόγηση. Διαπιστώσαμε ότι, έως το τέλος Ιουνίου του 2024, το Γενικό Δικαστήριο και το Δικαστήριο της ΕΕ είχαν εκδώσει αποφάσεις σχετικά με κρατικές ενισχύσεις προς αεροπορικές εταιρείες λόγω της νόσου COVID-19 στο πλαίσιο 26 υποθέσεων. Το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε τις αποφάσεις της Επιτροπής σε 10 υποθέσεις, ενώ στις υπόλοιπες 16 οι αποφάσεις επικυρώθηκαν. Το Δικαστήριο απέρριψε αιτήσεις αναίρεσης σε έξι από τις υποθέσεις αυτές.

45 Ως εκ τούτου, θεωρούμε ότι, μετά την έγκριση των δύο πρώτων προσωρινών πλαισίων κρίσης, η Επιτροπή κατόρθωσε να μειώσει σημαντικά τη διάρκεια της διαδικασίας αξιολόγησης. Οι αποφάσεις για την έγκριση κρατικών ενισχύσεων ως επί το πλείστον επικυρώθηκαν από τα δικαστήρια της ΕΕ.

Η Επιτροπή συχνά δεν διέθετε λεπτομερή στοιχεία σχετικά με τα μέτρα που εφάρμοζαν τα κράτη μέλη βάσει των προσωρινών πλαισίων κρίσης, ιδίως για τα «καθεστώτα καθολικής εφαρμογής»

46 Βάσει των προσωρινών πλαισίων κρίσης, τα κράτη μέλη έπρεπε να αποδεικνύουν ότι τα μέτρα κρατικής ενίσχυσης ήταν αναγκαία, κατάλληλα και αναλογικά για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας του κράτους μέλους και ότι τηρούνταν όλες οι προϋποθέσεις του πλαισίου³⁰. Ως εκ τούτου, εξετάσαμε αν η Επιτροπή, κατά την αξιολόγηση των κοινοποιηθέντων εθνικών καθεστώτων, έλεγχε αν τα μέτρα πληρούσαν τα κριτήρια που καθορίζονται στα πλαίσια και άλλους εφαρμοστέους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις.

47 Βάσει της ανάλυσής μας δείγματος 30 κοινοποιήσεων κρατικών ενισχύσεων που συνδέονται με την κρίση και εγκρίθηκαν από την Επιτροπή, διαπιστώσαμε ότι η τελευταία περιόρισε την αξιολόγησή της στην εξακρίβωση της συμμόρφωσης των μέτρων ή της δέσμευσης των κρατών μελών για συμμόρφωση με τα πλαίσια. Ωστόσο, δεν εξέτασε τις λεπτομέρειες κάθε κοινοποιηθέντος καθεστώτος, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών προϋποθέσεων για τη χορήγηση ενίσχυσης. Επίσης, δεν αξιολόγησε αν οι ενισχύσεις θα μπορούσαν να χορηγηθούν με λιγότερο στρεβλωτικά μέσα ή αν τα κράτη μέλη είχαν ήδη θεσπίσει άλλα γενικά μέτρα ή μέτρα κρατικής ενίσχυσης τα οποία κάλυπταν τις ανάγκες ρευστότητας των επιχειρήσεων. Δεδομένης της αβεβαιότητας σχετικά με την εξέλιξη των κρίσεων και της ανάγκης για ταχεία κρατική στήριξη, τα κράτη μέλη συχνά αδυνατούσαν να παράσχουν σαφείς

³⁰ Βλέπε προσωρινό πλαίσιο για την COVID-19, παράγραφος 19, πλαίσιο κρίσης στην Ουκρανία, παράγραφος 51, και πλαίσιο κρίσης και μετάβασης, παράγραφος 57.

πληροφορίες σχετικά με τους προϋπολογισμούς και διαβίβαζαν αριθμητικά στοιχεία τα οποία, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, ήταν αυθαίρετα. Εντούτοις, σύμφωνα με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, η Επιτροπή πρέπει να είναι σε θέση να εξετάζει τις επιπτώσεις ενός καθεστώτος στον ανταγωνισμό, δηλαδή να αξιολογεί, μεταξύ άλλων, τους προϋπολογισμούς που κοινοποιούν τα κράτη μέλη. Κατά τη διάρκεια των κρίσεων, η αξιολόγηση της Επιτροπής δεν κάλυπτε το συνολικό ποσό των ενισχύσεων που κοινοποιήθηκαν.

48 Διαπιστώσαμε ότι διάφορα κράτη μέλη είχαν κοινοποιήσει στην Επιτροπή «καθεστώτα καθολικής εφαρμογής». Αυτά συνίσταντο σε διάφορα μέτρα αντιμετώπισης της κρίσης και συχνά σε διάφορα μέσα ενίσχυσης, όπως επιχορηγήσεις, δάνεια ή διάφορα είδη φορολογικών ελαφρύνσεων. Τα εν λόγω μέτρα και μέσα έπρεπε να συμμορφώνονται με το προσωρινό πλαίσιο, αλλά οι εθνικοί όροι για τη χορήγηση της ενίσχυσης ήταν άγνωστοι. Με την έγκρισή τους, δινόταν στα κράτη μέλη η δυνατότητα να θεσπίσουν πολλά διαφορετικά μέτρα ενίσχυσης χωρίς περαιτέρω κοινοποίηση στην Επιτροπή, με αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση του διοικητικού φόρτου. Η Επιτροπή ενέκρινε τέτοια καθεστώτα υπό όλα τα πλαίσια, με την προϋπόθεση της δέσμευσης των κρατών μελών για σεβασμό όλων των κριτηρίων.

49 Η Γερμανία ήταν ένα από τα πολλά κράτη μέλη που κοινοποίησαν στην Επιτροπή καθεστώτα καθολικής εφαρμογής βάσει του πλαισίου για την COVID-19 και τα χρησιμοποίησε εκτενώς. Το περιεχόμενο των ομοσπονδιακών καθεστώτων καθολικής εφαρμογής ουσιαστικά αντεγράφη από το πλαίσιο για την COVID-19, χωρίς περαιτέρω λεπτομέρειες σχετικά με τα διάφορα μέτρα στήριξης. Τα μέτρα αυτά έπρεπε να σχεδιαστούν και να εγκριθούν στο κατάλληλο εθνικό διοικητικό επίπεδο. Παράδειγμα ενός τέτοιου καθεστώτος της Γερμανίας παρουσιάζεται στο [πλαίσιο 3](#).

Πλαίσιο 3

Χρήση «καθεστώτων καθολικής εφαρμογής»: παράδειγμα από τη Γερμανία

Στη Γερμανία, βάσει του ομοσπονδιακού πλαισίου «Μικρά ποσά ενισχύσεων 2020» (υπόθεση της Επιτροπής αριθ. SA.56790, συμπεριλαμβανομένων των διάδοχων καθεστώτων), οι εθνικές και οι περιφερειακές αρχές ενέκριναν 231 διαφορετικά μέτρα στήριξης σχετικά με την COVID-19. Αυτά κάλυπταν διάφορα μέσα ενίσχυσης, όπως επιχορηγήσεις ή επιδοτούμενα δάνεια που χορηγήθηκαν υπό ειδικές προϋποθέσεις και αφορούσαν ονομαστικές δαπάνες για κρατικές ενισχύσεις ύψους άνω των 90 δισεκατομμυρίων ευρώ.

Τα εν λόγω μέτρα στήριξης στα οποία βασιζόταν το καθεστώς καθολικής εφαρμογής δεν αξιολογήθηκαν από την Επιτροπή ούτε υποβλήθηκαν σε αυτήν προς έγκριση, και εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο της απόφασής της για την έγκριση του καθεστώτος καθολικής εφαρμογής.

50 Κατά την αξιολόγηση των κοινοποιήσεων καθεστώτων καθολικής εφαρμογής, η Επιτροπή διέθετε εξαιρετικά περιορισμένες πληροφορίες σχετικά με τη φύση και την έκταση των συγκεκριμένων μέτρων στήριξης, τα οποία θέσπιζαν και εφάρμοζαν τα κράτη μέλη στο πλαίσιο των εν λόγω καθεστώτων. Ουσιαστικά βασίστηκε στη συμμόρφωση των κρατών μελών με τις προϋποθέσεις των κοινοποιηθέντων καθεστώτων, τις οποίες είχε αναγνωρίσει ως σύμφωνες με τα προσωρινά πλαίσια, χωρίς να διαθέτει περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τους μηχανισμούς χρηματοδότησης που εν τέλει εφαρμόστηκαν. Μολονότι ο ακριβής αριθμός των καθεστώτων καθολικής εφαρμογής που εγκρίθηκαν δεν είναι διαθέσιμος, εκτιμούμε ότι τα καθεστώτα τα οποία κάλυπταν περισσότερα από ένα μέσο ενίσχυσης αντιπροσωπεύουν πάνω από το ένα τρίτο του συνολικού ποσού των σχετικών με την COVID-19 ενισχύσεων που εγκρίθηκαν από την Επιτροπή. Ο αριθμός πιθανότατα είναι υψηλότερος, καθώς υπάρχουν και καθεστώτα που καλύπτουν ένα μόνο μέσο ενίσχυσης, το οποίο περιλαμβάνει πολλά υποκείμενα μέτρα. Θεωρούμε ότι η χρήση καθεστώτων καθολικής εφαρμογής από τα κράτη μέλη ενέχει ιδιαίτερο κίνδυνο για την παρακολούθηση των κρατικών ενισχύσεων από την Επιτροπή.

Οι έλεγχοι των κρατών μελών όσον αφορά τη συμμόρφωση με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις που σχετίζονται με κρίσεις βασίστηκαν σε μεγάλο βαθμό σε υπεύθυνες δηλώσεις των δικαιούχων

51 Σύμφωνα με το άρθρο 108, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, η Επιτροπή, από κοινού με τα κράτη μέλη, πρέπει να εξετάζει διαρκώς τα καθεστώτα ενισχύσεων που υφίστανται στα κράτη αυτά. Τα προσωρινά πλαίσια κρίσης καθόριζαν ανώτατα ποσά ενίσχυσης ανά επιχείρηση και περιλάμβαναν ενίοτε πολύπλοκους κανόνες σώρευσης, εάν οι επιχειρήσεις λάμβαναν ενισχύσεις βάσει του ίδιου ή διαφορετικών τμημάτων του πλαισίου. Ο ρόλος των κρατών μελών, καθώς και των αρχών τους, στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων είναι να διασφαλίζουν τη συμμόρφωση με τους κανόνες και να υποστηρίζουν την Επιτροπή στα καθήκοντά της. Ως εκ τούτου, όσον αφορά τα τέσσερα κράτη μέλη τα οποία επισκεφθήκαμε στο πλαίσιο του εν προκειμένω ελέγχου, εξετάσαμε αν οι αρμόδιες αρχές τους είχαν θέσει σε εφαρμογή μέσα ελέγχου της συμμόρφωσης και κατά πόσον αυτά ήταν αποτελεσματικά.

52 Ενώ στις Κάτω Χώρες η διαχείριση των ενισχύσεων για την αντιμετώπιση κρίσεων γίνεται κυρίως σε κεντρικό επίπεδο, στα μεγαλύτερα κράτη μέλη, στη διαχείριση των κρατικών ενισχύσεων εμπλέκονται πολλές αρχές. Ωστόσο, από τα τέσσερα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε κατά τη διάρκεια του συγκεκριμένου ελέγχου, μόνο η Πολωνία διέθετε κεντρικό μητρώο κρατικών ενισχύσεων, στο οποίο όλες οι αρμόδιες αρχές όφειλαν να αναφορτώνουν στοιχεία για τις κρατικές ενισχύσεις εντός επτά ημερών από τη χορήγηση. Άλλες αρχές μπορούσαν να χρησιμοποιούν τα εν λόγω στοιχεία για ελέγχους. Η ύπαρξη τέτοιου μητρώου δεν είναι υποχρεωτική στην ΕΕ, αλλά τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν να το δημιουργήσουν. Έως την 1η Ιανουαρίου 2026, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν ότι τουλάχιστον οι πληροφορίες σχετικά με τις χορηγούμενες ενισχύσεις ήσσονος σημασίας καταχωρίζονται σε κεντρικό μητρώο σε εθνικό ή ενωσιακό επίπεδο, για την παρακολούθηση της τήρησης των ανώτατων ορίων όσον αφορά τις ενισχύσεις αυτού του είδους³¹. Ελλείψει κεντρικού μητρώου, για να επιβεβαιώσουν τη συμμόρφωση με τους κανόνες σώρευσης κατά τη χορήγηση ενισχύσεων, οι αρχές της Γερμανίας, της Γαλλίας και των Κάτω Χωρών βασίστηκαν σε μεγάλο βαθμό σε υπεύθυνες δηλώσεις των επιχειρήσεων.

³¹ Άρθρο 6, του κανονισμού (ΕΕ) 2023/2831 της Επιτροπής.

53 Το 2020 κατέστη διαθέσιμη άλλη στήριξη, ύψους 25 δισεκατομμυρίων ευρώ, μέσω του Πανευρωπαϊκού Ταμείου Εγγυήσεων, το οποίο συστάθηκε από τον Όμιλο της ΕΤΕπ για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19 και υποστηρίχθηκε από 22 κράτη μέλη. Η ενίσχυση μέσω του Πανευρωπαϊκού Ταμείου Εγγυήσεων μπορούσε να χορηγηθεί συμπληρωματικά προς άλλα μέτρα ενίσχυσης τα οποία εφάρμοζαν τα κράτη μέλη, υπό την προϋπόθεση ότι, για ορισμένα μέτρα, το συνολικό ποσό των δανείων δεν υπερέβαινε τα ανώτατα όρια που καθορίζονταν στο πλαίσιο για τη νόσο COVID-19. Ωστόσο, μόνον οι αρμόδιες εθνικές αρχές της Πολωνίας διέθεταν πληροφορίες σχετικά με τους τελικούς δικαιούχους του Πανευρωπαϊκού Ταμείου Εγγυήσεων, λόγω του ότι σε εθνικό επίπεδο εφαρμοζόταν ένα συμπληρωματικό καθεστώς. Στα άλλα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήσαμε επίσκεψη, οι αρμόδιες αρχές δεν διέθεταν τις πληροφορίες αυτές. Ως εκ τούτου, υπάρχει κίνδυνος οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν μέσω του Πανευρωπαϊκού Ταμείου Εγγυήσεων να μην έχουν ληφθεί υπόψη κατά την εφαρμογή των κανόνων σώρευσης.

54 Βάσει του πλαισίου για την COVID-19, δεν ήταν δυνατή η χορήγηση ενισχύσεων σε επιχειρήσεις που ήταν ήδη προβληματικές πριν από την πανδημία, δηλαδή στις 31 Δεκεμβρίου 2019, μολονότι προβλέπονταν εξαιρέσεις για τις πολύ μικρές και τις μικρές επιχειρήσεις. Για τον έλεγχο της συμμόρφωσης με την απαίτηση αυτή, τα κράτη μέλη τα οποία επισκεφθήκαμε βασίζονταν συνήθως σε υπεύθυνες δηλώσεις των επιχειρήσεων.

55 Θεωρούμε ότι τα κράτη μέλη δεν διέθεταν πάντοτε αποτελεσματικούς μηχανισμούς δικλίδων ελέγχου και συχνά βασίζονταν σε υπεύθυνες δηλώσεις των δικαιούχων για να διασφαλίσουν ότι οι κρατικές ενισχύσεις χορηγούνταν σύμφωνα με τις προϋποθέσεις των προσωρινών πλαισίων και των αποφάσεων της Επιτροπής για την έγκριση των μέτρων. Στα κράτη μέλη στα οποία πολλές αρχές εμπλέκονται στη χορήγηση των ενισχύσεων και δεν υπάρχει κεντρικό μητρώο για τις κρατικές ενισχύσεις, οι εθνικές αρχές αντιμετώπισαν δυσκολίες όσον αφορά τη διασταύρωση της συμμόρφωσης με τους κανόνες σώρευσης.

Η Επιτροπή περιόρισε την παρακολούθηση των καθεστώτων κρατικών ενισχύσεων κατά τη διάρκεια των κρίσεων και δεν έχει ακόμη αξιολογήσει τον αντίκτυπο των προσωρινών πλαισίων στον ανταγωνισμό

Παρά τη σημαντική αύξηση των δαπανών για κρατικές ενισχύσεις από το 2020, η Επιτροπή μείωσε τις προσπάθειές της για την παρακολούθησή τους

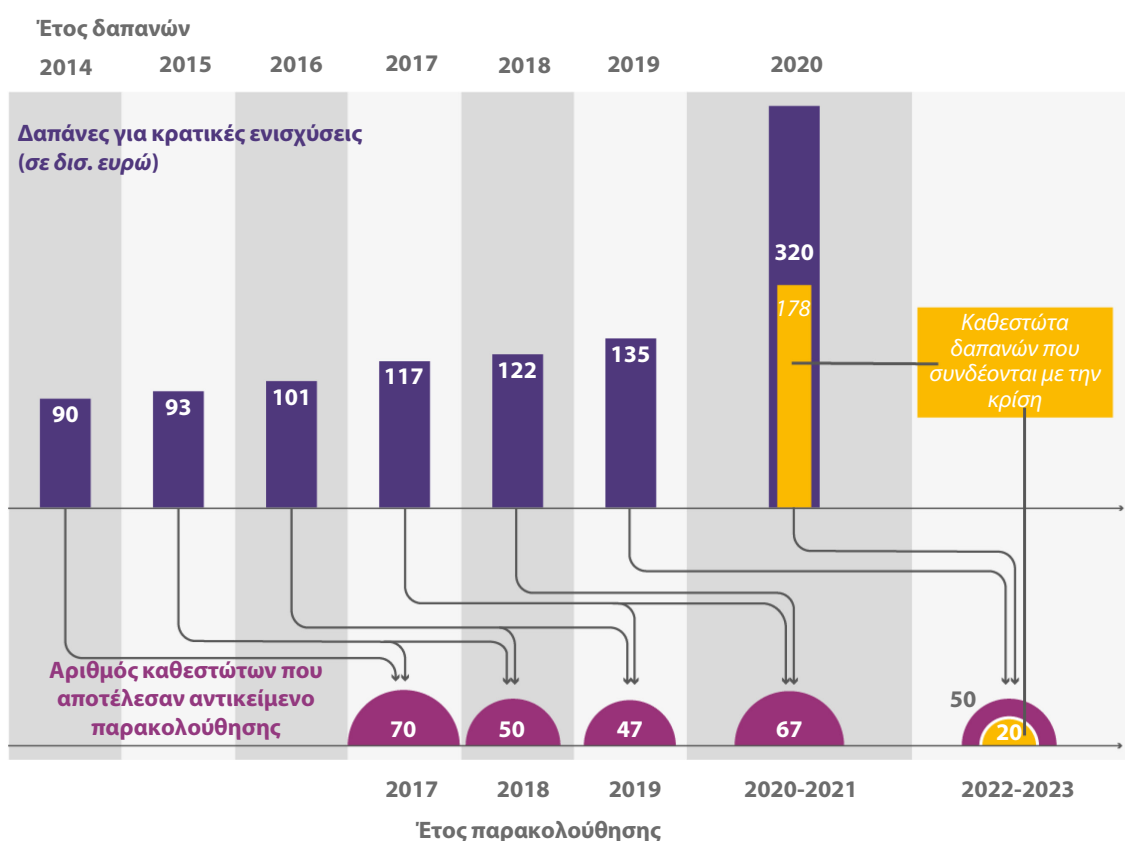
56 Στο πλαίσιο του εποπτικού ρόλου της, η Επιτροπή πρέπει να ελέγχει αν τα κράτη μέλη συμμορφώνονται με τις αποφάσεις της σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις, συμπεριλαμβανομένων των κοινοποιηθέντων προϋπολογισμών, και με τους γενικούς κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις (όπως ο γενικός κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία). Ως εκ τούτου, διενεργεί περιοδική παρακολούθηση³² με βάση δημόσια διαθέσιμες πληροφορίες, πληροφορίες που λαμβάνει από συμμετέχοντες στην αγορά σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις και στοχευμένες εμπειριστατωμένες επισκοπήσεις για ορισμένα καθεστάτα ενισχύσεων. Μέχρι στιγμής, η Επιτροπή επιλέγει τα εν λόγω καθεστάτα χρησιμοποιώντας μια προσέγγιση βάσει κινδύνου. Εξετάσαμε πώς η παρακολούθησή της εξελίχθηκε με την πάροδο του χρόνου και αν τα αποτελέσματα ήταν επαρκή και εγκαίρως διαθέσιμα ώστε να της παρέχονται στοιχεία σχετικά με την αποτελεσματικότητα των προσωρινών πλαισίων.

57 Από το 2020 η Επιτροπή εξακολουθεί να συλλέγει γενικές πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή των κρατικών ενισχύσεων. Ωστόσο, η παρακολούθησή της δεν προοριζόταν ούτε είχε σχεδιαστεί για τον εντοπισμό ενισχύσεων που δεν είχαν κοινοποιηθεί, αλλά για την επαλήθευση της ορθής εφαρμογής των καθεστώτων ενισχύσεων. Εκτός από τη δυνατότητα των ενδιαφερόμενων μερών να υποβάλλουν καταγγελίες για εικαζόμενες παράνομες ενισχύσεις, η Επιτροπή δεν διαθέτει επί του παρόντος διαρθρωμένη προσέγγιση για τον εντοπισμό περιπτώσεων μη κοινοποιηθεισών ενισχύσεων.

³² SWD(2020) 0257: Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με τίτλο: «Fitness Check of the 2012 State aid modernisation package, railways guidelines and short-term export credit insurance», σ. 37.

58 Πριν από το 2020 η Επιτροπή επέλεγε περίπου 50 έως 70 καθεστώτα ενισχύσεων ετησίως για εμπειριστατωμένη επισκόπηση. Λόγω του αυξημένου φόρτου εργασίας σε σχέση με την αξιολόγηση των κοινοποιηθέντων μέτρων (βλέπε σημείο 41), το 2020 αποφάσισε να διενεργεί, προσωρινά κατά τη διάρκεια των κρίσεων, εμπειριστατωμένη παρακολούθηση μόνο μία φορά ανά διετία (βλέπε [γράφημα 5](#)). Το 2024, αποφάσισε να επανέλθει στην ετήσια παρακολούθηση.

Γράφημα 5 – Ετήσιες δαπάνες για κρατικές ενισχύσεις (2014-2020) και αριθμός καθεστώτων που αποτέλεσαν αντικείμενο παρακολούθησης (2017-2023)

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Επιτροπής.

59 Η αλλαγή αυτή είχε διάφορες συνέπειες.

- Οδήγησε σε αύξηση (κατά ένα έτος) του χρονικού διαστήματος μεταξύ της ημερομηνίας της διαδικασίας παρακολούθησης και της καλυπτόμενης περιόδου. Κατ' αυτόν τον τρόπο, μειώνεται εξαρχής η χρησιμότητα των πληροφοριών παρακολούθησης για την Επιτροπή.

- Δεδομένου ότι το 2021 και το 2023 ο αριθμός των καθεστώτων που ελέγχθηκαν (μεταξύ 50 και 70) δεν διέφερε από τον αντίστοιχο πριν από την κρίση, η παρακολούθηση από την Επιτροπή ήταν περίπου στο ήμισυ του προ κρίσης επιπέδου, παρά τη σημαντική αύξηση του αριθμού των εθνικών καθεστώτων και των ενισχύσεων που κοινοποιήθηκαν έκτοτε.
- Ενισχύσεις οι οποίες κοινοποιήθηκαν και χορηγήθηκαν βάσει του πλαισίου για τη νόσο COVID-19 το 2020 καλύφθηκαν από παρακολούθηση μόλις το 2023, αλλά η παρακολούθηση κάλυπτε επίσης ενισχύσεις που χορηγήθηκαν το 2019, πριν από την εκδήλωση της κρίσης. Με άλλα λόγια, η διαδικασία παρακολούθησης της Επιτροπής κάλυψε μέρος μόνο των ενισχύσεων που κοινοποιήθηκαν και χορηγήθηκαν βάσει του πλαισίου για την COVID-19 και καμία ενίσχυση που κοινοποιήθηκε βάσει του πλαισίου για την κρίση στην Ουκρανία. Και πάλι, έτσι περιορίζονται οι γνώσεις που μπορεί να αποκομίσει η Επιτροπή από την παρακολούθησή της.

60 Κατά την εξέταση της διαδικασίας παρακολούθησης για την περίοδο 2022-2023, διαπιστώσαμε ότι η εκτίμηση κινδύνου της Επιτροπής ήταν ανεπαρκώς τεκμηριωμένη και δεν μας επέτρεπε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι όλοι οι δυνητικοί κίνδυνοι είχαν εντοπιστεί, αξιολογηθεί και ιεραρχηθεί κατά τρόπο συστηματικό.

61 Για κάθε επιλεγμένο καθεστώς που αποτέλεσε αντικείμενο εμπειριστατωμένης επισκόπησης, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συμμόρφωση της εθνικής νομικής βάσης για τη χορήγηση των ενισχύσεων με την απόφασή της για την έγκριση του καθεστώτος ή, κατά περίπτωση, με το πλαίσιο για τη νόσο COVID-19. Επίσης, έλεγξε μικρό δείγμα μεμονωμένων ενισχύσεων. Παρότι οι έλεγχοι αυτοί ήταν διεξοδικοί και καλά τεκμηριωμένοι, το μικρό μέγεθος του δείγματος (8 έως 10 ενισχύσεις ανά επιλεγμένο καθεστώς), δεν επέτρεψε στην Επιτροπή να συναγάγει συμπεράσματα σχετικά με τη συμμόρφωση της συνολικής εφαρμογής των καθεστώτων με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις. Στις περιπτώσεις που οι χορηγούσες αρχές βασίζονταν σε υπεύθυνες δηλώσεις των επιχειρήσεων, χωρίς να διενεργούν περαιτέρω ελέγχους για να επιβεβαιώσουν ότι οι επιχειρήσεις συμμορφώνονταν με τους κανόνες σώρευσης ή ότι δεν ήταν προβληματικές πριν από την κρίση, η Επιτροπή διενήργησε περαιτέρω ελέγχους, αλλά κάλεσε τα κράτη μέλη να αναπτύξουν μηχανισμό για την εξακρίβωση των πληροφοριών που περιέχονται στις υπεύθυνες δηλώσεις.

62 Θεωρούμε ότι ο τρόπος με τον οποίο η Επιτροπή συνέλεξε και ανέλυσε γενικές πληροφορίες για τις κρατικές ενισχύσεις δεν επικεντρώθηκε επαρκώς στον εντοπισμό κρατικών ενισχύσεων που δεν είχαν κοινοποιηθεί. Η εκτίμηση κινδύνου που διενήργησε δεν μας επέτρεψε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι όλοι οι δυνητικοί

κίνδυνοι είχαν εντοπιστεί, αξιολογηθεί και ιεραρχηθεί κατά τρόπο συστηματικό. Οι αλλαγές που έγιναν το 2020 στην περιοδική παρακολούθηση των κρατικών ενισχύσεων από την Επιτροπή είχαν ως αποτέλεσμα περισσότερο περιορισμένη κάλυψη των εθνικών καθεστώτων και αυξημένη χρονική υστέρηση. Μέχρι στιγμής έχει καλυφθεί μόνο το πρώτο έτος του πλαισίου για την COVID-19.

Η Επιτροπή δεν έχει αξιολογήσει ακόμη τον αντίκτυπο των μέτρων που εγκρίθηκαν βάσει των δύο πρώτων πλαισίων κρίσης στον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά

63 Οι αξιολογήσεις που διενεργήθηκαν βάσει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις παρέχουν στοιχεία τόσο για τον άμεσο αντίκτυπο των ενισχύσεων στους δικαιούχους όσο και για τις έμμεσες επιπτώσεις, παραδείγματος χάριν, σχετικά με την αναλογικότητα της ενίσχυσης ή με το αν ελαχιστοποιήθηκαν οι δυνητικές στρεβλώσεις στην εσωτερική αγορά. Τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων αυτών πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό νέων πλαισίων ή καθεστώτων κρατικών ενισχύσεων. Ως εκ τούτου, εξετάσαμε αν η Επιτροπή είχε λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει ότι αξιολογήθηκε ο αντίκτυπος των δύο πρώτων πλαισίων κρίσης στον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά.

64 Τα κράτη μέλη πρέπει να διενεργούν αξιολογήσεις για μια σειρά καθεστώτων ενισχύσεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία, όταν ο ετήσιος προϋπολογισμός του καθεστώτος υπερβαίνει τα 150 εκατομμύρια ευρώ, καθώς και στο πεδίο εφαρμογής διαφόρων κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις, όπως οι κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του κλίματος, της προστασίας του περιβάλλοντος και της ενέργειας, ή το πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία. Τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη καταρτίζουν συνήθως σχέδιο αξιολόγησης προς έγκριση από την Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη την κοινή μεθοδολογία για την αξιολόγηση των κρατικών ενισχύσεων. Ωστόσο, δεδομένης της ανάγκης να εγκριθούν επείγοντως, τα προσωρινά πλαίσια κρίσης δεν περιλάμβαναν διατάξεις σχετικά με την αξιολόγηση.

65 Τρία από τα τέσσερα κράτη μέλη τα οποία επισκεφθήκαμε κατέβαλαν ορισμένες προσπάθειες να εξετάσουν τον αντίκτυπο των κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονται με τις κρίσεις. Στη Γερμανία και στις Κάτω Χώρες, τα αρμόδια υπουργεία σχεδίαζαν να διενεργήσουν αξιολογήσεις των προγραμμάτων ενισχύσεων το 2024 και το 2025 στο πλαίσιο αυτό.

66 Έως τον Ιούνιο του 2024, η Επιτροπή είχε εκπονήσει μελέτη σχετικά με τον αντίκτυπο των κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονταν με την COVID-19 στον κύκλο εργασιών και την πιθανότητα πτώχευσης επιχειρήσεων. Σύμφωνα με τα πορίσματα της μελέτης, οι ενισχύσεις αυτές πράγματι βοήθησαν σημαντικά τις επιχειρήσεις να αντεπεξέλθουν στην κρίση³³. Ωστόσο, η μελέτη δεν κάλυψε τις επιπτώσεις των ενισχύσεων στον ανταγωνισμό, λόγου χάριν σε τομείς που ενδέχεται να ενέχουν υψηλότερο κίνδυνο στρεβλώσεων. Δεδομένης της έλλειψης αξιόπιστων στοιχείων από τα κράτη μέλη, η μελέτη περιορίστηκε στην Ισπανία, την Ιταλία και την Πολωνία, με αποτέλεσμα να παραλειφθούν τα κράτη μέλη με τις υψηλότερες δαπάνες για κρατικές ενισχύσεις. Η Επιτροπή δεν έχει ακόμη προγραμματίσει αξιολόγηση του αντικτύπου του πλαισίου για την κρίση στην Ουκρανία.

67 Θεωρούμε ότι η έλλειψη εκ των υστέρων αξιολόγησης για τα δύο πρώτα προσωρινά πλαίσια κρίσης αποτελεί χαμένη ευκαιρία άντλησης διδαγμάτων προς αξιοποίηση για τον σχεδιασμό καλύτερα στοχευμένων μέτρων στο μέλλον.

Βάσει των προσωρινών πλαισίων, τα κράτη μέλη χορήγησαν ενισχύσεις χαμηλότερες από τα εγκεκριμένα ποσά, αλλά τα στοιχεία που υποβλήθηκαν δεν είναι αξιόπιστα

68 Η Επιτροπή βασίζεται στα κράτη μέλη για την έγκαιρη παροχή πλήρων και ακριβών δεδομένων. Συνεπώς, τα κράτη μέλη πρέπει να διαθέτουν συστήματα για τη συλλογή των σχετικών πληροφοριών από τις αρχές που χορηγούν τις κρατικές ενισχύσεις. Ως εκ τούτου, εξετάσαμε αν τα κράτη μέλη είχαν υποβάλει τα εν λόγω δεδομένα στην Επιτροπή και αν αυτή τα είχε χρησιμοποιήσει για τους σκοπούς της παρακολούθησης και της αναφοράς των σχετικών στοιχείων. Αξιολογήσαμε επίσης κατά πόσον η Επιτροπή είχε εξασφαλίσει επαρκή διαφάνεια όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις που σχετίζονται με τις κρίσεις και πόσο αποτελεσματικά είχε εποπτεύσει τη συμμόρφωση των κρατών μελών με τις υποχρεώσεις διαφάνειας που υπέχουν όσον αφορά την υποβολή στοιχείων σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις.

³³ Study on the effectiveness of COVID-Aid on firms.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι δαπάνες για κρατικές ενισχύσεις που σχετίζονται με τις κρίσεις παρέμειναν σημαντικά χαμηλότερες από τα ποσά που είχαν αρχικά εγκριθεί

69 Σύμφωνα με την Επιτροπή, τα κράτη μέλη είχαν κοινοποιήσει μέτρα κρατικής ενίσχυσης σε σχέση με την πανδημία ύψους 3,05 τρισεκατομμυρίων ευρώ, εκ των οποίων τα 2,86 τρισεκατομμύρια ευρώ αφορούσαν μέτρα βάσει του προσωρινού πλαισίου για τη νόσο COVID-19. Ωστόσο, αυτές ήταν οι ονομαστικές αξίες και δεν ισοδυναμούσαν με το πλεονέκτημα που δυνητικά μετακυλιέται στις επιχειρήσεις (το «στοιχείο ενίσχυσης»), το οποίο εξαρτάται από το είδος του μέσου ενίσχυσης. Παραδείγματος χάριν, το πλεονέκτημα είναι σημαντικά χαμηλότερο στην περίπτωση επιστρεπτέων μέσων, όπως τα δάνεια, από ό,τι στην περίπτωση των επιχορηγήσεων.

70 Τα κράτη μέλη ανέφεραν σε σχέση με καθεστώς σχετικά με την COVID-19 δαπάνες σημαντικά χαμηλότερες από τους προϋπολογισμούς για κρατικές ενισχύσεις τους οποίους είχαν κοινοποιήσει στην Επιτροπή που ανήλθαν σε περίπου 1,1 τρισεκατομμύριο ευρώ σε ονομαστικά ποσά. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί σε στοιχείο ενίσχυσης ύψους 472 δισεκατομμυρίων ευρώ. Όσον αφορά τα μέτρα τα οποία ελήφθησαν μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, η κατάσταση ήταν παρόμοια στο τέλος του 2022, καθώς τα κράτη μέλη είχαν αναφέρει δαπάνες ύψους άνω των 66 δισεκατομμυρίων ευρώ σε ονομαστικά ποσά ή περίπου το 10 % των προϋπολογισμών που είχαν κοινοποιήσει (βλέπε [πίνακα 1](#)).

Πίνακας 1 – Προϋπολογισμοί και δαπάνες που κοινοποιήθηκαν βάσει των προσωρινών πλαισίων (έως το τέλος του 2022)

(σε δισ. ευρώ)

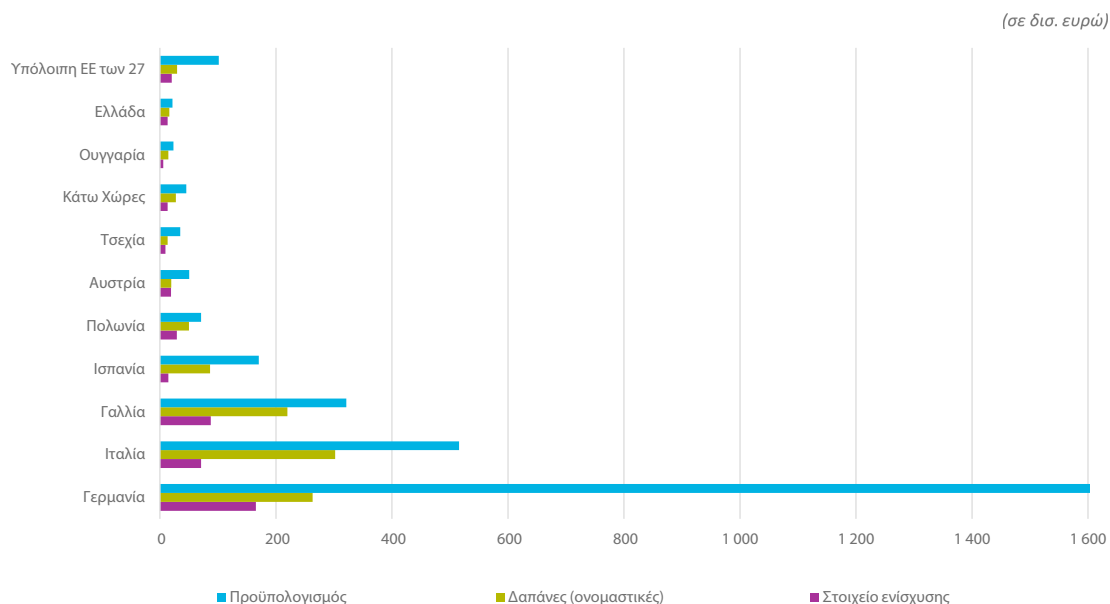
	Κοινοποιηθέντες προϋπολογισμοί	Δαπάνες (ονομαστικά ποσά)	Στοιχείο ενίσχυσης
COVID-19	3 049	1 097	472
Κρίση στην Ουκρανία	679	66	39

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για τις κρατικές ενισχύσεις του 2023.

71 Ωστόσο, υπήρχαν σημαντικές διαφορές στα συνολικά ποσά που κοινοποιήθηκαν από τα κράτη μέλη. Παραδείγματος χάριν, βάσει του πλαισίου για τη νόσο COVID-19, η Γερμανία είχε κοινοποιήσει μέτρα για την αντιμετώπιση της κρίσης τα οποία αντιστοιχούσαν σε περισσότερο από το ήμισυ του συνολικού προϋπολογισμού που κοινοποιήθηκε και από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ. Ωστόσο, έως το τέλος του 2022 οι ονομαστικές δαπάνες που είχε αναφέρει η Γερμανία αντιστοιχούσαν περίπου στο

15 % των προϋπολογισμών που είχαν κοινοποιηθεί αρχικά, όπως φαίνεται στο [γράφημα 6](#).

Γράφημα 6 – COVID-19 – δαπάνες σε σύγκριση με τους κοινοποιηθέντες προϋπολογισμούς στο τέλος του 2022

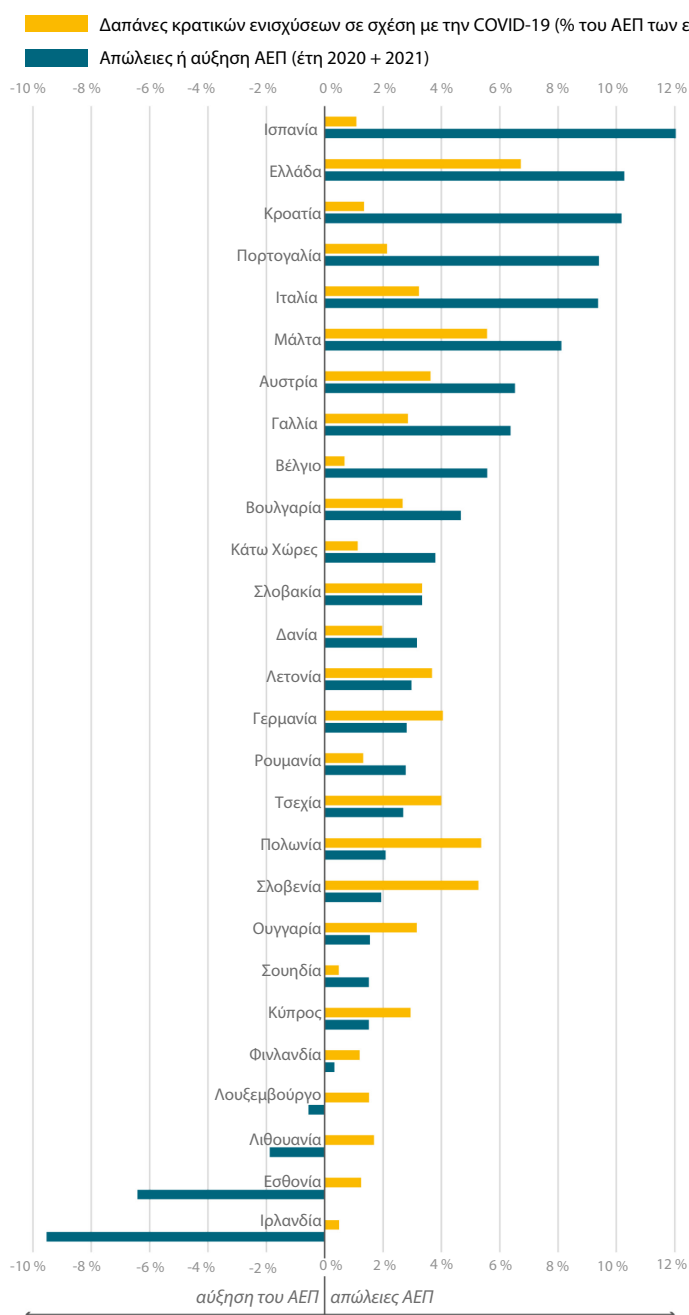
Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του πίνακα αποτελεσμάτων για τις κρατικές ενισχύσεις του 2023.

72 Έως το τέλος του 2022, η Γερμανία, η Γαλλία και η Ιταλία είχαν κοινοποιήσει τα μεγαλύτερα ποσά δαπανών για κρατικές ενισχύσεις βάσει του πλαισίου για τη νόσο COVID-19 (βλέπε [γράφημα 6](#)). Ωστόσο, το δεδομένο αυτό πρέπει να εκτιμηθεί σε συνάρτηση με το μέγεθος των οικονομιών τους και της οικονομικής ζημίας που υπέστησαν λόγω της πανδημίας. Δεν υπάρχει αξιόπιστη μεθοδολογία για την αξιολόγηση αυτής της αναλογίας αλλά, για μία κατά προσέγγιση εκτίμηση, η Επιτροπή, στους πίνακες αποτελεσμάτων για τις κρατικές ενισχύσεις του 2022 και του 2023, συνέκρινε τις δαπάνες με το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) και το ποσοστό απώλειας ΑΕΠ το 2020 και το 2021, βασιζόμενη στην παραδοχή ότι η απώλεια ΑΕΠ κατά τα δύο αυτά έτη οφειλόταν σχεδόν εξ ολοκλήρου στην πανδημία COVID-19³⁴. Με βάση τη σύγκριση αυτή, η Γερμανία, η Γαλλία και η Ιταλία δεν εκταμίευσαν ασυνήθιστα υψηλά ποσά ενισχύσεων (βλέπε [γράφημα 7](#)). Επισημαίνουμε ότι, στηριζόμενη στην ανάλυση αυτή για τα κράτη μέλη, η Επιτροπή κατέληξε επίσης στο συμπέρασμα ότι τα προσωρινά μέτρα κρατικών ενισχύσεων που εγκρίθηκαν κατά τη διάρκεια της κρίσης της νόσου COVID-19 ήταν αναλογικά και αναγκαία δεδομένης της οικονομικής ζημίας που υπέστησαν. Ωστόσο, καθώς είναι

³⁴ Πίνακας αποτελεσμάτων για τις κρατικές ενισχύσεις του 2023, σ. 286.
Πίνακας αποτελεσμάτων για τις κρατικές ενισχύσεις του 2022, σ. 43.

περιορισμένη η συσχέτιση της απώλειας ΑΕΠ και των δαπανών για κρατικές ενισχύσεις σε επίπεδο κρατών μελών, και δεν έχει γίνει διεξοδική ανάλυση σε τομεακό επίπεδο, είναι αμφίβολο αν μπορούν να συναχθούν τέτοια συμπεράσματα.

Γράφημα 7 – Δαπάνες για κρατικές ενισχύσεις (στοιχείο ενίσχυσης) σε σύγκριση με τη μεταβολή του ΑΕΠ έως το τέλος του 2021

Σημ.: Το ποσοστό απώλειας ΑΕΠ υπολογίστηκε ως η διαφορά μεταξύ του πραγματικού ΑΕΠ και της τάσης του ΑΕΠ (άθροισμα του ποσοστού απωλειών το 2020 και το 2021).

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του πίνακα αποτελεσμάτων για τις κρατικές ενισχύσεις του 2023 και στοιχείων της βάσης δεδομένων AMECO (πρόσβαση στις 15 Μαΐου 2024).

73 Σε ενημερωτικό σημείωμα του Φεβρουαρίου του 2024 σχετικά με την πολιτική για τις κρατικές ενισχύσεις³⁵, τα στοιχεία της Επιτροπής έδειχναν ότι είχε εγκρίνει μέτρα κρατικών ενισχύσεων ύψους σχεδόν 730 δισεκατομμυρίων ευρώ μεταξύ Μαρτίου του 2022 και τέλους Ιουνίου του 2023, είτε με βάση το πλαίσιο για την κρίση στην Ουκρανία και το πλαίσιο κρίσης και μετάβασης είτε απευθείας βάσει της ΣΛΕΕ, με 141 δισεκατομμύρια ευρώ (σε ονομαστικά ποσά) να έχουν χορηγηθεί σε επιχειρήσεις από τα κράτη μέλη. Τα ποσά κοινοποιηθεισών ενισχύσεων διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Η Γερμανία και η Γαλλία κοινοποίησαν πάνω από το 70 % των κρατικών ενισχύσεων σε απόλυτα ποσά. Δεδομένου όμως ότι ορισμένα μέτρα είναι ακόμη σε ισχύ, είναι πολύ νωρίς για να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με την πραγματική απορρόφηση.

Η Επιτροπή δεν διαθέτει αξιόπιστα δεδομένα σχετικά με τις συνολικές κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση κρίσεων, ούτε δεδομένα ανά οικονομικό τομέα ή με βάση το μέγεθος των επιχειρήσεων

74 Το κύριο εργαλείο της Επιτροπής για την αναφορά στοιχείων είναι ο πίνακας αποτελεσμάτων για τις κρατικές ενισχύσεις (βλέπε σημείο **08**). Ο πίνακας βασίζεται στις ετήσιες εκθέσεις των κρατών μελών σχετικά με τις δαπάνες για κρατικές ενισχύσεις και έχει ως σκοπό να αποτελεί μια διαφανή και δημοσίως προσβάσιμη πηγή πληροφοριών σχετικά με τη συνολική κατάσταση όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις, και να χρησιμεύει για τη σχετική ανακεφαλαίωση που δημοσιεύει η Επιτροπή³⁶. Για την αναφορά των σχετικών στοιχείων, τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν το εργαλείο της Επιτροπής για την αναφορά κρατικών ενισχύσεων (SARI2).

75 Όσον αφορά το δείγμα κοινοποιήσεων που σχετίζονται με τις κρίσεις, κατά τη διάρκεια των επισκέψεων ελέγχου μας διαπιστώσαμε ότι δεν είχαν γνωστοποιήσει όλα τα κράτη μέλη στην Επιτροπή πλήρη και ακριβή στοιχεία σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις (βλέπε παραδείγματα από τη Γερμανία και τη Γαλλία στο **πλαίσιο 4**).

³⁵ The use of crisis State aid measures in response to the Russian invasion of Ukraine (until end-June 2023), Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2024.

³⁶ Άρθρο 6, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής.

Πλαίσιο 4

Ελλείψεις στην αναφορά στοιχείων για τις κρατικές ενισχύσεις: παραδείγματα από τη Γερμανία και τη Γαλλία

Στη **Γερμανία**, το αρμόδιο ομοσπονδιακό υπουργείο, ακολουθώντας σύνθετη διαδικασία, συνέλεξε, από τις ομοσπονδιακές και τις περιφερειακές αρχές και από δημόσιες τράπεζες, δεδομένα σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που σχετίζονται με τις κρίσεις. Κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας, εντοπίσαμε στα υποβληθέντα στοιχεία σφάλματα ύψους άνω των 30 δισεκατομμυρίων ευρώ, που οφείλονταν στην εν πολλοίς χειρωνακτική διαδικασία συλλογής και συγκέντρωσης των δεδομένων και στην εσφαλμένη ερμηνεία των κατευθυντήριων γραμμών της Επιτροπής για την αναφορά στοιχείων. Στις περιπτώσεις ορισμένων καθεστώτων ενισχύσεων, κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης, οι αρχές δεν μπορούσαν να καταλείμουν τις δαπάνες με βάση κάποια συγκεκριμένη απόφαση της Επιτροπής, δεδομένου ότι αυτό εξαρτιόταν από το συνολικό κεφάλαιο που θα λάμβαναν εν τέλει οι επιχειρήσεις, το οποίο δεν ήταν γνωστό εκείνη τη στιγμή.

Στη **Γαλλία**, ο αρμόδιος συντονιστικός φορέας έπρεπε να συλλέξει στοιχεία από τις χορηγούσες αρχές, λόγου χάριν, δημόσιες τράπεζες, υπουργεία και τοπικές αρχές. Όσον αφορά ορισμένα μεγάλα καθεστώτα ενισχύσεων, οι δαπάνες που δηλώθηκαν στο εργαλείο αναφοράς κρατικών ενισχύσεων της Επιτροπής διέφεραν σημαντικά από εκείνες στην έρευνά της. Σε μία από τις περιπτώσεις που εξετάσαμε, η διαφορά υπερέβαινε τα 23 δισεκατομμύρια ευρώ. Οι γαλλικές εθνικές αρχές δεν διευκρίνισαν γιατί συνέβη αυτό και ποια ήταν τα ορθά ποσά. Επιπλέον, οι γαλλικές αρχές υπολογίζουν το στοιχείο ενίσχυσης διαφορετικά από ό,τι η Επιτροπή. Συνεπώς, δεν ήταν πάντοτε δυνατή η διάκριση των ονομαστικών ποσών των χορηγηθέντων δανείων από τις καταβληθείσες ενισχύσεις, γεγονός που μείωσε τη συγκρισιμότητα των στοιχείων μεταξύ των χωρών.

76 Στις περιπτώσεις που κάποιο μέτρο κρατικής ενίσχυσης τροποποιήθηκε ή παρατάθηκε η ισχύς του, τα κράτη μέλη ανέφεραν τα ποσά που καταβλήθηκαν μετά την έναρξη ισχύος της επικαιροποίησης βάσει του αριθμού της νέας απόφασης μέσω του εργαλείου αναφοράς κρατικών ενισχύσεων. Αυτό ήταν σύμφωνο με τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής. Ωστόσο, δεδομένου ότι ορισμένες φορές οι τροποποιήσεις αφορούσαν ποικίλα καθεστώτα που είχαν εγκριθεί με διαφορετικές αποφάσεις της Επιτροπής, δεν ήταν πάντοτε δυνατόν τα ποσά να αποδοθούν σε συγκεκριμένο καθεστώς ή μέσο ενίσχυσης, με αποτέλεσμα την υποβολή ανακριβών στοιχείων. Η αδυναμία αυτή αφορούσε ιδιαίτερος τα καθεστώτα καθολικής εφαρμογής (βλέπε σημείο 48).

77 Κανένα από τα τρία προσωρινά πλαίσια κρίσης δεν προέβλεπε ειδικές απαιτήσεις αναφοράς στοιχείων ανά οικονομικό τομέα ή ανά είδος επιχείρησης, πέραν της ετήσιας υποβολής στοιχείων για τις δαπάνες. Τα κράτη μέλη χρησιμοποίησαν εκτενώς στο εργαλείο αναφοράς κρατικών ενισχύσεων τη δυνατότητα να αναφέρουν ότι οι δαπάνες δεν αφορούν συγκεκριμένο τομέα ή να επιλέγουν περισσότερους τομείς για το ίδιο μέσο ενίσχυσης. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν διαθέτει ανάλυση των στοιχείων για τις κρατικές ενισχύσεις ανά κλάδο ή είδος επιχείρησης.

78 Μεταξύ του 2020 και του 2023, η Επιτροπή διεξήγαγε έξι εθελοντικές έρευνες, στο πλαίσιο των οποίων ζήτησε από τα κράτη μέλη λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν ανά καθεστώς, μέσο, είδος επιχείρησης και κλάδο. Το τελευταίο αυτό κριτήριο ήταν σημαντικό, διότι μεμονωμένοι οικονομικοί κλάδοι, όπως ο τουρισμός, οι αερομεταφορές, η αεροδιαστημική βιομηχανία και οι προμηθευτές ενέργειας, επωφελήθηκαν από ιδιαίτερως υψηλά επίπεδα κρατικών ενισχύσεων κατά τη διάρκεια των κρίσεων. Κατά τον έλεγχό μας, διαπιστώσαμε ότι οι απαντήσεις στις έρευνες ήταν συχνά ανακριβείς ή ελλιπείς, ή αντίθετες με τα δεδομένα που είχαν καταχωριστεί στο εργαλείο της Επιτροπής, παραδείγματος χάριν όσον αφορά τις πληροφορίες που είχαν παρασχεθεί σχετικά με τον οικονομικό κλάδο ή το είδος της επιχείρησης. Επιπλέον, τα κράτη μέλη δεν είχαν ενημερωθεί εκ των προτέρων ότι θα έπρεπε να συλλέξουν και να παράσχουν τις πληροφορίες αυτές στην Επιτροπή.

79 Η Επιτροπή χρησιμοποίησε τα αποτελέσματα των ερευνών για τη σύνταξη ενημερωτικών σημειωμάτων σχετικά με την πολιτική για τις κρατικές ενισχύσεις, στα οποία παρείχε επισκόπηση της χρήσης κρατικών ενισχύσεων για την αντιμετώπιση των κρίσεων. Μέχρι σήμερα, έχει δημοσιεύσει πέντε τέτοια ενημερωτικά σημειώματα πολιτικής³⁷, που περιέχουν πληροφορίες σχετικά με τη χρήση των εν λόγω μέτρων και των μέσων που αξιοποιήθηκαν, αλλά δεν έχει διεξαχθεί ακόμη λεπτομερής ανάλυση των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν ανά κλάδο ή είδος επιχείρησης. Παρά τα κενά αυτά, το 2022 η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα προσωρινά μέτρα κρατικής ενίσχυσης που εγκρίθηκαν κατά τη διάρκεια της κρίσης της COVID-19 ήταν

³⁷ The use of COVID-19 related state aid measures by EU Member States (τεύχος 1 – 2021, τεύχος 1 – 2022). Looking back at the State aid COVID Temporary Framework: the take-up of measures in the EU (τεύχος 3 – 2022). The use of crisis State aid measures in response to the Russian invasion of Ukraine (τεύχος 1 – 2023, τεύχος 1 – 2024).

αναλογικά και αναγκαία, δεδομένης της οικονομικής ζημίας που προκλήθηκε (βλέπε σημείο 70)³⁸.

80 Βάσει της ανάλυσής μας, θεωρούμε ότι η Επιτροπή δεν διαθέτει επί του παρόντος πλήρη και αξιόπιστα στοιχεία σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούν τα κράτη μέλη. Δεν διαθέτει στοιχεία σχετικά με τα συνολικά ποσά των εν λόγω ενισχύσεων ούτε σχετικά με τα ποσά που χορηγούνται στους διαφορετικούς οικονομικούς κλάδους, συμπεριλαμβανομένων εκείνων στους οποίους η ΕΕ εφαρμόζει ενεργό βιομηχανική πολιτική (μεταξύ άλλων, οι μπαταρίες, το υδρογόνο, οι ημιαγωγοί). Η συγκρισιμότητα των στοιχείων μεταξύ των χωρών υπονομεύεται από την ανεπαρκή ποιότητα των στοιχείων που υποβάλλουν τα κράτη μέλη. Συνεπώς, εμποδίζεται να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα των προσωρινών πλαισίων κρίσης και τη συμβολή των κρατικών ενισχύσεων στην επίτευξη των στόχων της βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ. Θεωρούμε ότι, χωρίς τομεακά δεδομένα για τις κρατικές ενισχύσεις, είναι δύσκολο να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με την αναλογικότητα και την αναγκαιότητα των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν βάσει των πλαισίων κρίσης. Η οικονομική ζημία διαφέρει σημαντικά μεταξύ κλάδων, όπως άλλωστε μπορεί να διαφέρουν σημαντικά μεταξύ κρατών μελών τα μέσα ενίσχυσης και ο βαθμός στήριξης ανά κλάδο. Είναι, ωστόσο, γεγονός ότι η Επιτροπή δεν διαθέτει επαρκή στοιχεία ανά κλάδο.

Η Επιτροπή και ορισμένα κράτη μέλη δεν διασφάλισαν επαρκή διαφάνεια όσον αφορά τους δικαιούχους κρατικών ενισχύσεων

81 Το 2012 στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού των κρατικών ενισχύσεων, η Επιτροπή θέσπισε κανόνες ενίσχυσης της διαφάνειας, ώστε να παρέχεται καλύτερη πληροφόρηση σχετικά με τη δαπάνη δημόσιου χρήματος και οι επιχειρήσεις να μπορούν να ελέγχουν τη νομιμότητα των ενισχύσεων που χορηγούνται σε ανταγωνιστές. Βάσει των προσωρινών πλαισίων κρίσης, η Επιτροπή ζήτησε από τα κράτη μέλη να δημοσιεύουν σχετικές πληροφορίες για κάθε ποσό μεμονωμένης ενίσχυσης άνω των 100 000 ευρώ εντός 12 μηνών από τη χορήγησή της (άνω των 10 000 ευρώ στους τομείς της γεωργίας και της αλιείας).

82 Δεδομένου ότι οι κρατικές ενισχύσεις που σχετίζονται με κρίσεις ήταν εφικτό να εγκριθούν βάσει διάφορων διατάξεων του άρθρου 107 της ΣΛΕΕ, εφαρμόστηκαν απλουστευμένοι κανόνες διαφάνειας. Παραδείγματος χάριν, δεν υπήρχε υποχρέωση διαφάνειας για τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν βάσει του άρθρου 107,

³⁸ Πίνακας αποτελεσμάτων για τις κρατικές ενισχύσεις του 2022, σ. 44.

παράγραφος 2, στοιχείο β), της ΣΛΕΕ προς επιχείρηση η οποία αναγκάστηκε να αναστείλει τις δραστηριότητές της λόγω της επιβολής του εθνικού μέτρου του περιορισμού της κυκλοφορίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19. Ομοίως, δεν ίσχυαν υποχρεώσεις διαφάνειας για τους δικαιούχους ενίσχυσης που χορηγήθηκε βάσει μέτρων εκτός των προσωρινών πλαισίων και σε σχέση με την COVID-19, εκτός εάν οι εν λόγω αποφάσεις αφορούσαν μεμονωμένες επιχειρήσεις. Στις περιπτώσεις που ίσχυαν υποχρεώσεις διαφάνειας, διαπιστώσαμε ότι ενίοτε ίσχυαν διαφορετικές προθεσμίες, που κυμαίνονταν από 3 έως 12 μήνες μετά τη χορήγηση της ενίσχυσης, αλλά δεν μπόρεσαμε να εντοπίσουμε τα σαφή αίτια.

83 Για την αναφορά των σχετικών στοιχείων, η Επιτροπή διέθεσε στα κράτη μέλη ένα εργαλείο ΤΠ, την [εφαρμογή Transparency Award Module \(TAM\)](#), όπου μπορούσαν να αναφορτώσουν δεδομένα σχετικά με τους δικαιούχους και τα χορηγηθέντα ποσά. Εναλλακτικά, μπορούσαν επίσης να χρησιμοποιούν για τον σκοπό αυτόν εθνικούς ή περιφερειακούς ιστότοπους για τις κρατικές ενισχύσεις.

84 Τρία από τα τέσσερα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε, η Γερμανία, η Γαλλία και οι Κάτω Χώρες, χρησιμοποιούν την TAM. Ωστόσο διαπιστώσαμε ότι, για τη μεγάλη πλειονότητα των μέτρων, οι πληροφορίες σχετικά με τα ποσά των μεμονωμένων ενισχύσεων συχνά δημοσιεύονταν με καθυστέρηση στα τρία αυτά κράτη μέλη. Στη Γερμανία και τη Γαλλία, η καθυστέρηση σε ορισμένες περιπτώσεις έφθασε τα δύο χρόνια μετά την προθεσμία των 12 μηνών. Στη Γερμανία, ορισμένες χορηγούσες αρχές αποφάσισαν να χρησιμοποιήσουν περιφερειακούς δικτυακούς τόπους για τη δημοσίευση δεδομένων διαφάνειας, γεγονός που οδήγησε σε αποσπασματική δημοσίευση και ελλιπή δεδομένα στην TAM. Επιπλέον, όσον αφορά τα τρία κράτη μέλη που χρησιμοποιούν την TAM, εντοπίσαμε και άλλες ελλείψεις στα στοιχεία που γνωστοποιήθηκαν (βλέπε παράδειγμα που αφορά τη Γαλλία στο [πλαίσιο 5](#)).

Πλαίσιο 5

Ασυνέπεια και ελλείψεις στα στοιχεία της TAM: Γαλλία

Έως το τέλος του 2022, η Γαλλία είχε κοινοποιήσει δαπάνες ύψους 123,7 δισεκατομμυρίων ευρώ για ένα καθεστώς εγγυήσεων σε σχέση με την COVID-19 και είχε λάβει την έγκριση της Επιτροπής (με μεταγενέστερες τροποποιήσεις) στο πλαίσιο της υπόθεσης αριθ. SA.56709.

Διαπιστώσαμε ότι 23,6 δισεκατομμύρια ευρώ (το 19 % του ανωτέρω συνόλου) αφορούσαν ενισχύσεις κάτω των 100 000 ευρώ. Σύμφωνα με τους κανόνες διαφάνειας, δεν απαιτείτο κοινοποίηση των εν λόγω στοιχείων.

Στο τέλος του 2023, η TAM περιείχε δικαιούχους ενισχύσεων ύψους 337 εκατομμυρίων ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί σε λιγότερο από το 0,4 % των ενισχύσεων ύψους 100,1 δισεκατομμυρίων ευρώ που υπόκεινται στις υποχρεώσεις διαφάνειας.

85 Η Πολωνία χρησιμοποιεί δικό της εργαλείο υποβολής στοιχείων και δημοσιεύει πληροφορίες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις σε [εθνικό ιστότοπο](#). Σε σύγκριση με τα τρία άλλα κράτη μέλη, το πολωνικό μητρώο διαφάνειας ήταν πλήρες και οι χορηγήσεις ενισχύσεων δημοσιεύονταν εγκαίρως.

86 Η Επιτροπή επανεξετάζει περιοδικά τη συμμόρφωση των κρατών μελών με τις υποχρεώσεις διαφάνειας, συγκρίνοντας τα δεδομένα που αφορούν δαπάνες για κρατικές ενισχύσεις και είναι καταχωρισμένα στο δικό της εργαλείο (SARI2) με τα αρχεία που δημοσιεύονται στην εφαρμογή TAM. Το 2023, αξιολόγησε τη συμμόρφωση των κρατών μελών με τις υποχρεώσεις διαφάνειας όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν το 2021. Κατά την προηγούμενη επανεξέτασή της το 2022, αξιολόγησε τη συμμόρφωση των κρατών μελών για το 2018, το 2019 και το 2020. Μολονότι από τους εν λόγω ελέγχους προκύπτουν πολύτιμες πληροφορίες ως προς τη συμμόρφωση των κρατών μελών με τις υποχρεώσεις διαφάνειας, η προσέγγιση έχει προφανείς περιορισμούς. Τα δεδομένα για τη διαφάνεια και τις δαπάνες δεν είναι άμεσα συγκρίσιμα και η Επιτροπή δεν έχει καμία εγγύηση για την ακρίβεια των δεδομένων στο SARI2. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να παράσχει αξιόπιστη εκτίμηση ως προς τον βαθμό μη συμμόρφωσης με τις διατάξεις περί διαφάνειας.

87 Η Επιτροπή μεταπαρακολούθησε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με τις υποχρεώσεις διαφάνειας στα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη. Ωστόσο, το μόνο νομικό μέσο στη διάθεσή της για την επιβολή των υποχρεώσεων διαφάνειας είναι οι διαδικασίες επί παραβάσει. Μέχρι στιγμής, η Επιτροπή δεν έχει προβεί σε τέτοια ενέργεια.

88 Η Επιτροπή δεν έχει ακόμη δημοσιεύσει πληροφορίες σχετικά με τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις διαφάνειας. Ως εκ τούτου, οι χρήστες του εργαλείου ΤΠ της Επιτροπής ή των ιστότοπων των ίδιων των κρατών μελών για τις κρατικές ενισχύσεις δεν γνωρίζουν μέχρι σήμερα ότι οι πληροφορίες ενδέχεται να μην είναι αξιόπιστες.

89 Δεδομένου ότι υπάρχουν ασυνέπειες στο πλαίσιο για τη διαφάνεια και ότι δεν εκπληρώνουν όλα τα κράτη μέλη τις υποχρεώσεις διαφάνειας, θεωρούμε ότι δεν διασφαλίζεται επί του παρόντος η απαιτούμενη διαφάνεια σχετικά με τους δικαιούχους κρατικών ενισχύσεων.

Ασυνέπειες μεταξύ των διαφόρων πλαισίων και κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις που στηρίζουν επί του παρόντος την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και άλλους στόχους βιομηχανικής πολιτικής

Οι κρατικές ενισχύσεις χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο υπέρ της επίτευξης των στόχων της βιομηχανικής πολιτικής

90 Η στρατηγική ανεξαρτησία της ΕΕ και η ανάγκη διατήρησης και ανάπτυξης βασικών βιομηχανιών της έχουν καταστεί σημαντικό πολιτικό θέμα τα τελευταία χρόνια. Η ενεργειακή κρίση που ακολούθησε την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία κατέδειξε την εξάρτηση της ΕΕ από τα ορυκτά καύσιμα και επέφερε επιτάχυνση των προσπαθειών για μηδενικές καθαρές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα³⁹. Τα τελευταία χρόνια, η βιομηχανική πολιτική της ΕΕ έχει στραφεί από μια προσέγγιση με περισσότερο οριζόντιο χαρακτήρα προς μια προσέγγιση στήριξης επιλεγμένων κλάδων. Η μετάβαση αυτή αντικατοπτρίζεται και στους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις: μετά την έγκριση των κατευθυντήριων γραμμών για τα ΣΕΚΕΕ και των ΚΓΕΚΕΠ, το πλαίσιο κρίσης και μετάβασης σηματοδοτεί το τελευταίο βήμα στη διαδικασία αυτή. Μολονότι οι κατευθυντήριες γραμμές για τα ΣΕΚΕΕ και οι ΚΓΕΚΕΠ εφαρμόζονται καταρχήν σε όλους τους τομείς, το πλαίσιο κρίσης και μετάβασης καλύπτει ένα σύνολο συγκεκριμένων τομέων, οι οποίοι θεωρούνται στρατηγικής

³⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής (C/2023/1711), Προσωρινό πλαίσιο κρίσης και μετάβασης για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό τη στήριξη της οικονομίας μετά την επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, σημείο 7.

σημασίας για τη μετάβαση σε μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών⁴⁰ (βλέπε [πλαίσιο 1](#)).

91 Η Επιτροπή προσδιόρισε συσσωρευμένες επενδυτικές ανάγκες ύψους περίπου 92 δισεκατομμυρίων ευρώ για την περίοδο 2023-2030 με σκοπό την ενίσχυση της βιομηχανικής ικανότητας της ΕΕ όσον αφορά ορισμένες στρατηγικές τεχνολογίες μηδενικών καθαρών εκπομπών, με έμφαση στην αιολική ενέργεια, τους ηλιακούς συλλέκτες, τις αντλίες θερμότητας, τις μπαταρίες και τις ηλεκτρολυτικές κυψέλες για την παραγωγή υδρογόνου⁴¹. Οι κρατικές ενισχύσεις έχουν επίσης αποκτήσει μεγαλύτερη σημασία για τη στήριξη της ανάπτυξης της παραγωγής ημιαγωγών ή υπηρεσιών υποδομών υπολογιστικού νέφους, προκειμένου να επιτευχθεί ασφάλεια εφοδιασμού και να ενισχυθεί η κυριαρχία της ΕΕ.

92 Διαπιστώσαμε ότι η Επιτροπή δεν διαθέτει ακριβή αριθμητικά στοιχεία σχετικά με το σύνολο των κρατικών ενισχύσεων προς τη βιομηχανία στην ΕΕ των 27 και, ως εκ τούτου, δεν δημοσιοποιεί τέτοια στοιχεία. Ωστόσο, σύμφωνα με εκτιμήσεις, μεταξύ του 2019 και του 2021, οι εν λόγω ενισχύσεις ενδέχεται να υπερέβησαν τα 400 δισεκατομμύρια ευρώ⁴². Επίσης, δεν υπάρχουν αξιόπιστα δεδομένα σχετικά με τα ποσά που προορίζονταν για συγκεκριμένους βιομηχανικούς κλάδους και ανά κράτος μέλος, συμπεριλαμβανομένων εκείνων στους οποίους η ΕΕ επιδιώκει ειδικούς στόχους της βιομηχανικής πολιτικής.

Η περαιτέρω προσαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις οδήγησε σε ένα σύνθετο σύνολο πλαισίων που δεν χαρακτηρίζονται πάντοτε από συνέπεια ή δεν υποστηρίζονται από οικονομική ανάλυση

93 Οι κρατικές ενισχύσεις μπορούν να βελτιώσουν την αποδοτικότητα των αποτελεσμάτων στην αγορά ή να συμβάλουν στην επίτευξη στόχων δημόσιας πολιτικής όταν η αγορά δεν αναμένεται να επιτύχει μόνη της ικανοποιητικά αποτελέσματα. Παραδείγματος χάριν, όταν δεν επωμίζονται οι επιχειρήσεις το πλήρες κόστος της μείωσης των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα χωρίς να λάβουν ενίσχυση, αλλά ένα μέρος του βαρύνει την κοινωνία, ή όταν νεοεμφανιζόμενες

⁴⁰ Βλέπε τμήμα 2.8 του πλαισίου κρίσης και μετάβασης.

⁴¹ SWD(2023) 68: Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με τίτλο «Investment needs assessment and funding availabilities to strengthen EU's Net-Zero technology manufacturing capacity».

⁴² Piechucka, J. et al., Industrial Policies, Competition and Efficiency: The need for State aid control, Journal of Competition Law & Economics, 2023, 00, σ. 1-24.

καινοτόμες τεχνολογίες δεν αξιοποιούνται επαρκώς επειδή οι επενδυτές υποτιμούν τις πραγματικές τους προοπτικές. Στις περιπτώσεις αυτές, ρόλος των κρατικών ενισχύσεων είναι να αντιμετωπίζουν δυσλειτουργίες της αγοράς ή άλλες συστημικές ανεπάρκειες με το χαμηλότερο δυνατό κόστος για τους φορολογούμενους και με τις λιγότερες δυνατές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά.

94 Συνεπώς η Επιτροπή οφείλει να εξακριβώσει κατά πόσον οι αρνητικές επιπτώσεις των εν λόγω μέτρων μπορούν να αντισταθμιστούν από θετικά αποτελέσματα («κριτήριο εξισορρόπησης»), να καθορίσει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες θεωρεί ότι η ενίσχυση είναι αναγκαία και αναλογική για την αντιμετώπιση δυσλειτουργιών της αγοράς ή συστημικών ανεπαρκειών, και να αξιολογήσει αν έχει χαρακτήρα κινήτρου για τους δικαιούχους. Αναλύσαμε κατά πόσον τα ισχύοντα πλαίσια για τις κρατικές ενισχύσεις συνέβαλαν στην ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και βοήθησαν τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν δυσλειτουργίες της αγοράς ή άλλες συστημικές ανεπάρκειες χρησιμοποιώντας κρατικές ενισχύσεις με βάση ένα κοινό σύνολο αρχών αξιολόγησης.

95 Από την εκδήλωση της πανδημίας COVID-19, η Επιτροπή προέβη σε περαιτέρω προσαρμογές των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, με σκοπό τη στήριξη της ανάκαμψης της οικονομίας της ΕΕ, την ενίσχυση της στρατηγικής αυτονομίας της και τη διευκόλυνση της μετάβασης σε μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών. Σήμερα υπάρχουν πολλά πλαίσια και κατευθυντήριες γραμμές για τη στήριξη αυτών των στόχων με διάφορους τρόπους (βλέπε σημεία **18** και **19**).

96 Η στήριξη για τη διευκόλυνση της μετάβασης σε μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών εξακολουθεί να είναι δυνατή βάσει του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία⁴³ και άλλων πλαισίων με τα οποία επιδιώκονται οριζόντιοι στόχοι, όπως το πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία⁴⁴ ή οι κατευθυντήριες γραμμές για τις περιφερειακές ενισχύσεις⁴⁵. Επιπλέον, η Επιτροπή μπορεί να αξιολογεί τις κρατικές ενισχύσεις απευθείας βάσει του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, όσον αφορά, παραδείγματος χάριν, την ενίσχυση της ασφάλειας του εφοδιασμού, της ανθεκτικότητας και της ψηφιακής κυριαρχίας στις τεχνολογίες ημιαγωγών. Αυτό

⁴³ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής.

⁴⁴ Ανακοίνωση **2014/C 198/01**, με τίτλο «Πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία».

⁴⁵ Ανακοίνωση **2021/C 153/01**, με τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα».

σημαίνει ότι για το ίδιο μέτρο ενδέχεται να ισχύουν διαφορετικές προϋποθέσεις ανά πλαίσιο, όπως ήδη διαπιστώσαμε σε άλλη έκθεση όπου, στο πλαίσιο ενός ΣΕΚΕΕ, τα μέτρα αξιολογήθηκαν είτε βάσει των ΚΓΕΚΕΠ είτε βάσει του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία, γεγονός που προκάλεσε σύγχυση σε ορισμένους φορείς υλοποίησης έργων⁴⁶.

97 Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές και τα εν λόγω πλαίσια επικεντρώνονται σε διαφορετικά στάδια της αξιακής αλυσίδας και προβλέπουν διαφορετικές προϋποθέσεις για την έγκριση των ενισχύσεων. Ωστόσο, δεν είναι πάντοτε συνεπή όσον αφορά τον ορισμό των δυσλειτουργιών της αγοράς, το ανώτατο ποσό κρατικής ενίσχυσης που μπορεί να χορηγηθεί ανά δικαιούχο («ένταση ενίσχυσης»), τους κανόνες σώρευσης ή την απαίτηση για εκ των υστέρων αξιολόγηση (βλέπε [παράρτημα III](#)).

98 Επιπλέον, κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας, η Επιτροπή δεν μπόρεσε να δικαιολογήσει την εφαρμογή διαφορετικών εντάσεων ενίσχυσης ή κανόνων σώρευσης. Τελικά, αυτό μεταφράζεται σε ένα σύνθετο σύνολο πλαισίων και κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις για τη στήριξη των στόχων της βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ.

Η Επιτροπή δεν αξιολόγησε επαρκώς την αναγκαιότητα του προσωρινού πλαισίου κρίσης και μετάβασης ούτε τον δυνητικό αντίκτυπό του

99 Η αύξηση των τρόπων με τους οποίους τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν κρατικές ενισχύσεις σε επιχειρήσεις δημιουργεί κίνδυνο για την αποτελεσματική λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη με μεγαλύτερα δημοσιονομικά περιθώρια μπορούν να δαπανήσουν περισσότερα από άλλα και να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό με τη χορήγηση υψηλότερων κρατικών ενισχύσεων σε ορισμένους τομείς. Ως εκ τούτου, ελέγξαμε κατά πόσον η Επιτροπή είχε αξιολογήσει δεόντως την αναγκαιότητα του πλαισίου κρίσης και μετάβασης και τον δυνητικό αντίκτυπό του.

⁴⁶ Ειδική έκθεση 11/2024.

100 Στις κατευθυντήριες γραμμές του 2021 για τη βελτίωση της νομοθεσίας που εξέδωσε, η Επιτροπή δεσμεύθηκε να αξιολογήσει όλες τις μείζονες πρωτοβουλίες πολιτικής της. Ωστόσο, διαπιστώσαμε ότι δεν είχε αξιολογήσει τον αντίκτυπο του πλαισίου κρίσης και μετάβασης πριν από την έγκρισή του, σε αντίθεση με τις ΚΓΕΚΕΠ, στην περίπτωση των οποίων διενήργησε εκτίμηση επιπτώσεων για να εξετάσει τα οφέλη των κρατικών ενισχύσεων⁴⁷. Η Επιτροπή θεωρεί ότι αυτό οφείλεται στην κατάσταση κρίσης που επικρατούσε το 2023.

101 Η Επιτροπή ζήτησε τη γνώμη των κρατών μελών στις αρχές του 2023 και έλαβε επίσης παρατηρήσεις από εκπροσώπους του κλάδου. Ωστόσο, δεν διενήργησε οικονομική εκτίμηση της ανάγκης για κρατικές ενισχύσεις αλλά τις αιτιολόγησε, στους επιλέξιμους τομείς, προβάλλοντας την ανάγκη για στρατηγική αυτονομία και διασφάλιση αυξημένων επιπέδων παραγωγής στην ΕΕ. Επιπλέον, δεν έχει ακόμη εκτιμήσει τον αντίκτυπο των υφιστάμενων κρατικών ενισχύσεων σε αυτούς τους τομείς, όπως τα μέτρα που χρηματοδοτούνται από την πολιτική συνοχής της ΕΕ ή τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

102 Η Επιτροπή εξηγεί το γεγονός αυτό με το επιχείρημα ότι απαιτείται ταχεία δράση μετά την έγκριση του νόμου για τη μείωση του πληθωρισμού (Inflation Reduction Act, IRA) και άλλων πρωτοβουλιών στις Ηνωμένες Πολιτείες το 2022 (βλέπε [πλαίσιο 6](#)), και περαιτέρω προσπάθειες για επιτάχυνση της πράσινης μετάβασης.

⁴⁷ SWD(2022) 19: Impact assessment accompanying the Guidelines on State aid for climate, environmental protection and energy 2022.

Πλαίσιο 6

Ο IRA και άλλες πρωτοβουλίες στις Ηνωμένες Πολιτείες

Ο **IRA** είναι νόμος των ΗΠΑ που εγκρίθηκε στο πλαίσιο ειδικής διαδικασίας έγκρισης νόμων σχετικών με τον προϋπολογισμό. Στόχος του είναι η συγκράτηση του πληθωρισμού μέσω αύξησης της φορολογίας και, στη συνέχεια, διάθεσης αυτών των εσόδων, μέσω εκπτώσεων φόρου, για επενδύσεις στην εγχώρια παραγωγή ενέργειας και τη μεταποίηση, με σκοπό να μειωθούν οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα στις ΗΠΑ. Με την προσέλκυση ξένων επενδύσεων από επιχειρήσεις που αποφασίζουν να επενδύσουν στις Ηνωμένες Πολιτείες και όχι στην ΕΕ λόγω των υψηλότερων ποσών διαθέσιμων ενισχύσεων, ο IRA ενδέχεται να νοθεύσει τον ανταγωνισμό με την ΕΕ. Παράλληλα με τον IRA, τον Ιούνιο του 2022 έγινε επίκληση του **νόμου περί αμυντικής παραγωγής** (Defense Production Act), με σκοπό την επιτάχυνση της εγχώριας παραγωγής στους τομείς των τεχνολογιών καθαρής ενέργειας, όπως η ηλιακή ενέργεια, οι αντλίες θερμότητας ή οι κυψέλες καυσίμου. Τέλος, ο **νόμος για τους ημιαγωγούς και την επιστήμη** (Chips and Science Act), του Αυγούστου του 2022, αποσκοπεί, αφενός, στην ενίσχυση των εγχώριων αλυσίδων παραγωγής και εφοδιασμού και, αφετέρου, σε επενδύσεις στην έρευνα, την ανάπτυξη, την επιστήμη και την τεχνολογία.

103 Πριν από την έγκριση του πλαισίου κρίσης και μετάβασης, η Επιτροπή δεν παρουσίασε εκτίμηση του δυνητικού αντικτύπου του IRA στην οικονομία της ΕΕ. Μια προκαταρκτική εκτίμηση των επιπτώσεων του IRA, η οποία δημοσιεύθηκε τον Οκτώβριο του 2023, δεν κατέληξε σε συμπέρασμα⁴⁸. Πρόσφατες μελέτες⁴⁹ κατέδειξαν ότι ο αντίκτυπός του ενδέχεται να είναι περισσότερο περιορισμένος από ό,τι είχε αρχικά εκτιμηθεί, γεγονός που εγείρει επίσης ερωτήματα σχετικά με το κατάλληλο επίπεδο πρόσθετης στήριξης της οικονομίας της ΕΕ με δημόσιους πόρους.

104 Σε αντίθεση με άλλες κατευθυντήριες γραμμές, το πλαίσιο κρίσης και μετάβασης δεν προβλέπει ορισμένες διασφαλίσεις. Λόγου χάριν, στα τμήματα 2.5 και 2.6, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι ενισχύσεις που πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζονται στα εν λόγω τμήματα έχουν χαρακτήρα κινήτρου ή, για το τμήμα 2.8, δεν κρίνει αναγκαίο να συγκριθεί η σχεδιαζόμενη χρηματοδότηση με σενάρια που δεν

⁴⁸ Ανακοίνωση [COM \(2023\) 684](#), με τίτλο «Έκθεση σχετικά με τις πρωτοβουλίες πολιτικής της ΕΕ για την προώθηση των επενδύσεων σε καθαρές τεχνολογίες».

⁴⁹ Γερμανικό Συμβούλιο Οικονομικών Εμπειρογνομών (2023): [The Inflation Reduction Act: Is the new U.S. industrial policy a threat for Europe?](#)· Gros, D. et al., [The EU and the US Inflation Reduction Act – No rose without thorns](#) (2023)· Rusch J. et al., [Macroeconomic effects of the Inflation Reduction Act](#), De Nederlandsche Bank (2023).

περιλαμβάνουν καμία ενίσχυση. Δεν υπάρχει μηχανισμός αυτόματης επιστροφής που να διασφαλίζει ότι η ενίσχυση περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο. Η ανάγκη για επενδύσεις στους απარიθμούμενους επιλέξιμους τομείς περιγράφεται πολύ συνοπτικά και γενικόλογα, όπως για τη στήριξη ιδιωτικών επενδύσεων για την αντιμετώπιση του χάσματος παραγωγικών επενδύσεων σε στρατηγικούς τομείς με σκοπό τη μετάβαση σε μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών. Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνεται και η παροχή κινήτρων για ταχεία ανάπτυξη ως απάντηση στις παγκόσμιες προκλήσεις, όταν υπάρχει ενδεχόμενο εκτροπής νέων επενδύσεων εκτός ΕΕ.

105 Μέχρι σήμερα, η αυξημένη ένταση ενίσχυσης για ενισχυόμενες περιοχές αποσκοπούσε στην προώθηση ή τη διευκόλυνση της περιφερειακής ανάπτυξης και της εδαφικής συνοχής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις κατευθυντήριες γραμμές για τις περιφερειακές ενισχύσεις⁵⁰. Η αρχή αυτή εφαρμόζεται και σε άλλα πλαίσια ή κατευθυντήριες γραμμές, όπως οι ΚΓΕΚΕΠ, ή για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία⁵¹, δεδομένων των συγκεκριμένων δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στις εν λόγω περιοχές⁵².

106 Από την ανάλυσή μας προέκυψε επίσης ότι η αυξημένη ένταση ενίσχυσης για τις ενισχυόμενες περιοχές, με βάση το πλαίσιο κρίσης και μετάβασης, δεν συμβάδιζε με τις υποδείξεις άλλων κατευθυντήριων γραμμών, καθώς δεν αναφέρονταν οι συγκεκριμένοι οικονομικοί λόγοι που συνέτρεχαν. Μια μεγάλη επιχείρηση που υλοποιεί έργο βάσει του τμήματος 2.8 του πλαισίου θα μπορούσε να λάβει πάνω από το διπλάσιο του ποσού της ενίσχυσης, εάν επένδυε σε ενισχυόμενη περιοχή όπου το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθιστα χαμηλό ή όπου επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση (περιοχή «α») σε σύγκριση με τις μη ενισχυόμενες περιοχές, δηλαδή 35 % έναντι 15 %. Ωστόσο, βάσει των ΚΓΕΚΕΠ, παραδείγματος χάριν, η συνήθης ένταση ενίσχυσης είναι υψηλότερη, αλλά μπορεί να αυξηθεί κατά 15 % κατ' ανώτατο όριο λόγω των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στις περιοχές «α».

⁵⁰ Ανακοίνωση 2021/C 153/01, με τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα».

⁵¹ Ανακοίνωση 2022/C 414/01, με τίτλο «Πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία».

⁵² Ανακοίνωση 2021/C 153/01, με τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα», παράγραφος 4.

107 Σύμφωνα με ορισμένες κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις, τα κοινά οφέλη προσδιορίζονται εκ των προτέρων και στη συνέχεια επιτρέπονται οι ενισχύσεις υπό προκαθορισμένους όρους που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αναγκαιότητας, της καταλληλότητας και της αναλογικότητας του μέτρου ενίσχυσης, καθώς και στην αντιστάθμιση της στρέβλωσης του ανταγωνισμού. Ωστόσο, όσον αφορά το πλαίσιο κρίσης και μετάβασης, δεν υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι τα κριτήρια διασφαλίζουν τον περιορισμό της ενίσχυσης στο ελάχιστο αναγκαίο, καθώς και την καταλληλότητα και την αναλογικότητά της.

108 Υπό το πλαίσιο κρίσης και μετάβασης, τα κράτη μέλη έχουν επίσης τη δυνατότητα να χορηγούν ενισχύσεις χωρίς να διασφαλίζουν ότι οποιαδήποτε τυχόν στρέβλωση του ανταγωνισμού αντισταθμίζεται από κοινά οφέλη. Κατά συνέπεια, τα οφέλη κάθε μέτρου είναι πιθανό να διαφέρουν, δεδομένου ότι οι επενδυτικές ανάγκες ποικίλλουν μεταξύ τομέων και μεταξύ τμημάτων της αξιακής αλυσίδας. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι υπάρχουν επαρκείς διασφαλίσεις για την αποφυγή κούρσας δαπανών μεταξύ των κρατών μελών και δυνητικών στρεβλώσεων του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά, κυρίως επειδή τα πλαίσια κρατικών ενισχύσεων που καλύπτονται από τον εν προκειμένω έλεγχο είναι προσωρινά. Ωστόσο, υπάρχει κίνδυνος ακόμη και προσωρινές εξαιρέσεις να έχουν περισσότερο μακροπρόθεσμο αντίκτυπο στον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά. Η Επιτροπή δεν έχει ακόμη προσδιορίσει τη μορφή του μελλοντικού πλαισίου κρατικών ενισχύσεων που θα υποστηρίζει τους στόχους της ενωσιακής βιομηχανικής πολιτικής. Υπάρχει επίσης ο κίνδυνος τα κράτη μέλη να χρησιμοποιήσουν το πλαίσιο κρίσης και μετάβασης ή άλλα μελλοντικά πλαίσια για να προσελκύσουν επενδύσεις από κράτη μέλη που δεν παρέχουν ενισχύσεις. Κατά συνέπεια, οι κρατικές ενισχύσεις θα μπορούσαν να συγκεντρωθούν σε ορισμένα κράτη μέλη και να υπονομεύσουν την ακεραιότητα της εσωτερικής αγοράς.

109 Θεωρούμε επίσης ότι η Επιτροπή δεν έχει αξιολογήσει επαρκώς την αναγκαιότητα του πλαισίου κρίσης και μετάβασης ούτε τον δυνητικό αντίκτυπό του. Εξακολουθεί δε να μην είναι σαφές με ποιους τρόπους προτίθεται να αντιμετωπίσει τον κίνδυνο στρέβλωσης της εσωτερικής αγοράς, ο οποίος απορρέει από τις ολοένα και περισσότερο διαφορετικές προσεγγίσεις των κρατών μελών όσον αφορά τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων μέσω των προσωρινών πλαισίων κρίσης. Σε αντίθεση με το προσωρινό πλαίσιο κρίσης και μετάβασης, τα ΣΕΚΕΕ έχουν εγγενώς ευρωπαϊκή διάσταση, καθώς απαιτούν διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων. Ωστόσο, δεν διασφαλίζουν ισότιμους όρους ανταγωνισμού για τις επιχειρήσεις σε διαφορετικά

κράτη μέλη όσον αφορά την πρόσβαση σε δημόσια χρηματοδότηση⁵³. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων ενδέχεται να απαιτήσει μια πιο ολοκληρωμένη απάντηση, η οποία θα υπερβαίνει αυτά που μπορούν να γίνουν βάσει του πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις.

⁵³ Ειδική έκθεση 15/2023, σημεία 65-69.

Συμπεράσματα και συστάσεις

110 Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι, με τη θέσπιση προσωρινών πλαισίων για τις κρατικές ενισχύσεις, η Επιτροπή ανταποκρίθηκε ταχέως στην ανάγκη των κρατών μελών να χρησιμοποιήσουν κρατικές ενισχύσεις για να αντιμετωπίσουν τις οικονομικές διαταραχές που προκλήθηκαν από την πανδημία COVID-19 και την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Ωστόσο η Επιτροπή αξιολόγησε σε περιορισμένο βαθμό τα εθνικά μέτρα ενίσχυσης και αντιμετώπισε δυσκολίες τόσο κατά την παρακολούθηση των μέτρων που θέσπισαν τα κράτη μέλη υπό τα προσωρινά πλαίσια κρίσης όσο και κατά την εκτίμηση του αντικτύπου τους στον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά. Οι δυσκολίες αυτές οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στην έλλειψη αξιόπιστων πληροφοριών από τα κράτη μέλη για τις κρατικές ενισχύσεις.

111 Τα προσωρινά πλαίσια κρατικών ενισχύσεων σε σχέση με τις κρίσεις τα οποία ενέκρινε η Επιτροπή επέτρεψαν στα κράτη μέλη να σχεδιάσουν ταχέως μέτρα κρατικών ενισχύσεων σύμφωνα με κοινές αρχές και με σκοπό τον περιορισμό των οικονομικών ζημιών. Η Επιτροπή παρείχε ασφάλεια δικαίου και μείωσε τον διοικητικό φόρτο, αλλά δεν μπορούσε να διενεργήσει οικονομικές εκτιμήσεις πριν από τη θέσπιση των πλαισίων, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι ενισχύσεις θα περιορίζονταν στο ελάχιστο αναγκαίο. Όσον αφορά το πλαίσιο για την κρίση στην Ουκρανία, καθόρισε κατάλληλους στόχους και κριτήρια για να διασφαλίσει ότι τα μέτρα στήριξης ήταν πράγματι στοχευμένα στις επιχειρήσεις που επλήγησαν περισσότερο από την κρίση. Αυτό ίσχυε σε μικρότερο βαθμό στην περίπτωση του πλαισίου για την COVID-19. Ωστόσο, οι τροποποιήσεις του πλαισίου για την κρίση στην Ουκρανία μέσω του REPowerEU ενέχουν τον κίνδυνο αύξησης των αδικαιολόγητων στρεβλώσεων της αγοράς (βλέπε σημεία [27-40](#)).

112 Μετά την έγκριση των δύο πρώτων προσωρινών πλαισίων κρίσης, η Επιτροπή κατάφερε να μειώσει τον χρόνο που απαιτείται για την αξιολόγηση των καθεστώτων ενισχύσεων που κοινοποιούνται από τα κράτη μέλη σε λιγότερο από δύο μήνες, όπως προβλέπει η νομοθεσία. Ωστόσο, συχνά δεν διέθετε περαιτέρω λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που εφάρμοζαν τα κράτη μέλη. Αυτό συνέβη ιδίως στην περίπτωση των εθνικών καθεστώτων καθολικής εφαρμογής, τα οποία, αφενός μεν, έδωσαν στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να εγκρίνουν μεγάλο αριθμό μέτρων κρατικών ενισχύσεων χωρίς περαιτέρω κοινοποίηση, αφετέρου όμως, ενέχουν σημαντικό κίνδυνο υπονόμησης της ουσιαστικής παρακολούθησης των κρατικών ενισχύσεων από την Επιτροπή. Επιπλέον, διαπιστώσαμε ότι τα κράτη μέλη δεν διέθεταν πάντοτε αποτελεσματικούς μηχανισμούς δικλίδων και συχνά βασίζονταν σε υπεύθυνες δηλώσεις των δικαιούχων, γεγονός που δυσχεραίνει τους

διασταυρωτικούς ελέγχους της συμμόρφωσης με τους κανόνες σώρευσης, ιδίως στα κράτη μέλη που δεν διαθέτουν κεντρικό μητρώο για τις κρατικές ενισχύσεις (βλέπε σημεία 41-55).

113 Παρά τη σημαντική αύξηση των δαπανών για κρατικές ενισχύσεις από το 2020, η περιοδική παρακολούθηση της Επιτροπής μειώθηκε προσωρινά κατά τη διάρκεια των κρίσεων, με αποτέλεσμα περιορισμένη κάλυψη των εθνικών καθεστώτων και αύξηση της χρονικής υστέρησης, προτού επανέλθει στην ετήσια παρακολούθηση το 2024. Το γεγονός αυτό μείωσε τη χρησιμότητα της διαδικασίας παρακολούθησης για την Επιτροπή όσον αφορά την επαλήθευση της συμμόρφωσης των κρατών μελών με τις αποφάσεις της και τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις. Τέλος, παρά το γεγονός ότι οι προϋπολογισμοί και οι προσεγγίσεις των κρατών μελών για τις κρατικές ενισχύσεις διέφεραν σημαντικά, όπως και η οικονομική ζημία που υπέστησαν οι διάφοροι τομείς, η μελέτη της Επιτροπής σχετικά με τον αντίκτυπο των κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονται με την COVID-19 δεν κάλυψε τις επιπτώσεις στον ανταγωνισμό. Ως εκ τούτου, μένει να αντληθούν διδάγματα σχετικά με τον τρόπο σχεδιασμού καλύτερα στοχευμένων μέτρων στο μέλλον (βλέπε σημεία 56-67).

Σύσταση 1 – Να ενισχύσει την αξιολόγηση και την παρακολούθηση των καθεστώτων κρατικών ενισχύσεων

Η Επιτροπή πρέπει να ενισχύσει την εποπτεία της με τους εξής τρόπους:

- α) ενισχύοντας την αξιολόγηση του αναμενόμενου αντικτύπου των κοινοποιηθέντων καθεστώτων κρατικών ενισχύσεων·
- β) βελτιώνοντας την παρακολούθηση των μέτρων ενίσχυσης, ιδίως εκείνων που υπάγονται σε καθεστώτα καθολικής εφαρμογής, και των ενισχύσεων που χορηγούνται βάσει των διαφόρων καθεστώτων·
- γ) προάγοντας τη χρήση κεντρικών μητρώων για τις κρατικές ενισχύσεις σε επίπεδο κρατών μελών ή σε ενωσιακό επίπεδο, προς διευκόλυνση της παρακολούθησης των κανόνων σώρευσης, αξιοποιώντας, παραδείγματος χάριν, το μελλοντικό κεντρικό μητρώο για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας·
- δ) επιλέγοντας μέτρα ενίσχυσης που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη για ελέγχους συμμόρφωσης με το πλαίσιο της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις, βάσει άρτιας μεθοδολογίας και αντιπροσωπευτικού δείγματος περιπτώσεων.

Ημερομηνία-στόχος: 2025.

Σύσταση 2 – Να αξιολογήσει τον αντίκτυπο των κρατικών ενισχύσεων που συνδέονται με τις κρίσεις στον ανταγωνισμό

Η Επιτροπή πρέπει να αξιολογήσει τον αντίκτυπο των κρατικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν κατά τη διάρκεια των πρόσφατων κρίσεων επί του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά, προσδιορίζοντας, μεταξύ άλλων, τον βαθμό στον οποίο αποκατέστησαν την οικονομική διαταραχή και τον βαθμό στον οποίο συνέβαλαν στη στήριξη της ανάκαμψης. Η εν λόγω αξιολόγηση πρέπει να εστιάσει σε τομείς με δυνητικά υψηλότερο κίνδυνο στρέβλωσης του ανταγωνισμού.

Ημερομηνία-στόχος: 2028.

114 Τα στοιχεία που παρουσίασαν τα κράτη μέλη δείχνουν ότι οι δαπάνες για κρατικές ενισχύσεις σε σχέση με τις κρίσεις παρέμειναν σημαντικά χαμηλότερες από το επίπεδο της χρηματοδοτικής στήριξης που ενέκρινε η Επιτροπή. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν διαθέτει επί του παρόντος αξιόπιστα στοιχεία σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από τα κράτη μέλη, ούτε γνωρίζει τα συνολικά ποσά των εν λόγω ενισχύσεων ή τα ποσά που χορηγήθηκαν στους διάφορους οικονομικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που καλύπτονται από τη βιομηχανική πολιτική της ΕΕ. Επίσης, δεν είναι επί του παρόντος σε θέση να διασφαλίσει τη συγκρισιμότητα των στοιχείων που υποβάλλουν τα κράτη μέλη. Ο περιορισμός αυτός υπονομεύει την ικανότητά της να αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των προσωρινών πλαισίων κρίσης και τη συμβολή των κρατικών ενισχύσεων στους στόχους της βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ. Θεωρούμε ότι η εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την αναλογικότητα ή την αναγκαιότητα των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στο πλαίσιο των κρίσεων είναι δύσκολη χωρίς τομεακά δεδομένα για τις κρατικές ενισχύσεις. Ωστόσο τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται επί του παρόντος να υποβάλλουν τέτοια στοιχεία (βλέπε σημεία [68-80](#)).

115 Τέλος, δεδομένου ότι οι υποχρεώσεις διαφάνειας δεν εφαρμόζονται με συνέπεια σε ολόκληρο το πλαίσιο της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις και ότι δεν εκπληρώνουν όλα τα κράτη μέλη τις νομικές υποχρεώσεις τους όσον αφορά την αναφορά στοιχείων, επί του παρόντος δεν υπάρχει επαρκής διαφάνεια σχετικά με τους δικαιούχους κρατικών ενισχύσεων. Η ανεπάρκεια αυτή υπονομεύει τη λογοδοσία και τη διαθεσιμότητα πληροφοριών σχετικά με τις δαπάνες δημόσιου χρήματος (βλέπε σημεία [81-89](#)).

Σύσταση 3 – Να ενισχύσει τη διαφάνεια των κρατικών ενισχύσεων και να βελτιώσει την αναφορά στοιχείων για τις κρατικές ενισχύσεις με σκοπό τη χάραξη τεκμηριωμένης πολιτικής

Η Επιτροπή καλείται:

- α) να ενισχύσει τη λογοδοσία και τη διαφάνεια εναρμονίζοντας τους κανόνες της για τη διαφάνεια των κρατικών ενισχύσεων σε μελλοντικά πλαίσια, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη δημοσιεύουν πλήρεις και ακριβείς πληροφορίες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούν στο πλαίσιο όλων των καθεστώτων αντιμετώπισης κρίσεων, εγκαίρως και με συνέπεια·
- β) να αντιμετωπίσει την έλλειψη στοιχείων όσον αφορά την εφαρμογή των κρατικών ενισχύσεων από τα κράτη μέλη, συλλέγοντας αναλυτικότερα τομεακά δεδομένα και γνωστοποιώντας τα στον ετήσιο πίνακα αποτελεσμάτων της.

Ημερομηνία-στόχος: α) κατά την έγκριση μελλοντικού πλαισίου και β) 2026.

116 Οι κρατικές ενισχύσεις χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο προκειμένου να στηριχθεί η επίτευξη των στόχων της βιομηχανικής πολιτικής, όπως η ενίσχυση της στρατηγικής ανεξαρτησίας της ΕΕ και η μετάβαση σε μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών. Ωστόσο, η ευελιξία των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις έχει οδηγήσει σε ένα πολύπλοκο σύνολο διαφορετικών πλαισίων για τις κρατικές ενισχύσεις, με κανόνες που δεν είναι πάντοτε συνεπείς. Επιπλέον, η Επιτροπή δεν έχει αξιολογήσει επαρκώς την ανάγκη για το προσωρινό πλαίσιο κρίσης και μετάβασης ούτε τον δυνητικό αντίκτυπό του. Η διαφοροποίηση μεταξύ των προσεγγίσεων των κρατών μελών όσον αφορά τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων μπορεί να οδηγήσει σε στρέβλωση της εσωτερικής αγοράς. Η Επιτροπή πρέπει να επιληφθεί αυτού του κινδύνου, κάτι για το οποίο ενδέχεται να απαιτηθεί μια περισσότερο ολοκληρωμένη αντιμετώπιση που δεν θα περιορίζεται σε όσα μπορούν να γίνουν βάσει του πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις (βλέπε σημεία [90-109](#)).

Σύσταση 4 – Να βελτιώσει την ανάλυση της ανάγκης για κρατικές ενισχύσεις για τη στήριξη των στόχων της βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ

Η Επιτροπή πρέπει να απλουστεύσει και να εξορθολογίσει το πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων για τη στήριξη των στόχων της βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ και να εξαρτήσει τις εν λόγω ενισχύσεις από αξιόπιστη ανάλυση δεδομένων που να καταδεικνύει σαφώς, αφενός, δυσλειτουργίες της αγοράς και, αφετέρου, τα οφέλη που θα προκύψουν για την εσωτερική αγορά της ΕΕ.

Ημερομηνία-στόχος: 2026.

Η παρούσα έκθεση εγκρίθηκε από το Τμήμα II, του οποίου προεδρεύει η Annemie Turtelboom, Μέλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο Λουξεμβούργο, κατά τη συνεδρίασή του της 11ης Σεπτεμβρίου 2024.

Για το Ελεγκτικό Συνέδριο

Tony Murphy
Πρόεδρος

Παραρτήματα

Παράρτημα Ι – Νομικό πλαίσιο και πλαίσιο καθοδήγησης της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις

**ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΣ
ΔΙΚΑΙΟ**

**Συνθήκη για τη
Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Πηγή: ΕΕΣ.

Παράρτημα II – Κύρια χαρακτηριστικά των προσωρινών πλαισίων κρατικών ενισχύσεων για την κρίση

Πλαίσιο για την COVID-19	Πλαίσιο για την κρίση στην Ουκρανία	Πλαίσιο κρίσης και μετάβασης
Διάρκεια		
19 Μαρτίου 2020 – 30 Ιουνίου 2022, εκτός από τη μετατροπή και την αναδιάρθρωση χρεωστικών μέσων (έως 30.6.2023), και τα τμήματα 3.13 και 3.14 (έως 31.12.2023)	23 Μαρτίου 2022 – 8 Μαρτίου 2023	9 Μαρτίου 2023 – 31 Δεκεμβρίου 2023 (τμήματα 2.2, 2.3 και 2.7) 9 Μαρτίου 2023 – 30 Ιουνίου 2024 (τμήματα 2.1 και 2.4) 9 Μαρτίου 2023 – 31 Δεκεμβρίου 2024 (τμήμα 2.1 – πρωτογενής γεωργικός τομέας, αλιεία και υδατοκαλλιέργεια) 9 Μαρτίου 2023 – 31 Δεκεμβρίου 2025 (τμήματα 2.5, 2.6 και 2.8)
Είναι το καθεστώς ανοικτό σε επιχειρήσεις που εμφάνισαν προβλήματα προ κρίσης;		
Όχι, αλλά με εξαιρέσεις για τις πολύ μικρές και τις μικρές επιχειρήσεις	Ναι	Ναι, γενικά, αλλά οι ενισχύσεις βάσει του τμήματος 2.8 δεν είναι διαθέσιμες σε προβληματικές επιχειρήσεις
Επιλογές για κρατικές ενισχύσεις		
<p>3.1 Περιορισμένα ποσά ενίσχυσης Προσωρινά περιορισμένα ποσά ενίσχυσης για επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν αιφνίδια έλλειψη ρευστότητας ή ακόμη και μη διαθεσιμότητα ρευστότητας</p> <p><u>Βασικά κριτήρια</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Ανώτατο ποσό ενίσχυσης 2,3 εκατ. ευρώ ανά επιχείρηση, εκτός από τον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (< 345 000 ευρώ ανά επιχείρηση) και την πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων (< 290 000 ευρώ ανά επιχείρηση) Ενισχύσεις που δεν περιορίζονται σε επιχειρήσεις που επλήγησαν από την κρίση 	<p>2.1 Περιορισμένα ποσά ενίσχυσης Προσωρινά περιορισμένα ποσά ενίσχυσης για επιχειρήσεις που επλήγησαν από τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, τις κυρώσεις που επιβλήθηκαν ή τα αντίμετρα που ελήφθησαν ως αντίποινα</p> <p><u>Βασικά κριτήρια</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Ανώτατο ποσό ενίσχυσης 2 έως 2,25 εκατ. ευρώ ανά επιχείρηση, εκτός από τον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (< 300 000/335 000 ευρώ ανά επιχείρηση) και την πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων (< 250 000/280 000 ανά επιχείρηση) Οι ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται μόνο σε επιχειρήσεις που επλήγησαν από την κρίση 	

Πλαίσιο για την COVID-19	Πλαίσιο για την κρίση στην Ουκρανία	Πλαίσιο κρίσης και μετάβασης
<p>3.2 Ενισχύσεις υπό μορφή εγγυήσεων δανείων</p> <p>Για να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε ρευστότητα για τις επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν αιφνίδια έλλειψη</p> <p><u>Βασικά κριτήρια</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Εφαρμόζονται σταθερές προμήθειες εγγύησης, με εξαιρέσεις • Το συνολικό ποσό των δανείων πρέπει να παραμένει κάτω από το διπλάσιο του ετήσιου μισθολογικού κόστους ή κάτω από το 25 % του κύκλου εργασιών του δικαιούχου, εκτός εάν παρέχεται κατάλληλη αιτιολόγηση • Η εγγύηση περιορίζεται χρονικά (έξι έτη) και ποσοτικά, με εξαιρέσεις • Αφορούν δάνεια για επενδύσεις ή/και κεφάλαια κίνησης 	<p>2.2 Στήριξη της ρευστότητας με τη μορφή εγγυήσεων</p> <p>Για να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε ρευστότητα για τις επιχειρήσεις που πλήττονται από την τρέχουσα κρίση</p> <p><u>Βασικά κριτήρια</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Εφαρμόζονται σταθερές προμήθειες εγγύησης, με εξαιρέσεις • Το συνολικό ποσό των δανείων πρέπει να παραμένει κάτω από το 50 % του ενεργειακού κόστους κατά τους τελευταίους 12 μήνες ή κάτω από το 15 % του ετήσιου κύκλου εργασιών του δικαιούχου, εκτός εάν παρέχεται κατάλληλη αιτιολόγηση • Η εγγύηση περιορίζεται χρονικά (έξι έτη) και ποσοτικά, με εξαιρέσεις • Αφορούν δάνεια για επενδύσεις ή/και κεφάλαια κίνησης 	
<p>3.3 Ενισχύσεις με τη μορφή επιδοτούμενων επιτοκίων για δάνεια</p> <p>Για να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε ρευστότητα για τις επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν αιφνίδια έλλειψη</p> <p><u>Βασικά κριτήρια</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ισχύουν ελάχιστα επιτόκια, με εξαιρέσεις • Περιορισμένη διάρκεια (έξι έτη), με εξαιρέσεις • Συνολικό ποσό δανείων < το διπλάσιο του ετήσιου μισθολογικού κόστους ή < 25 % του κύκλου εργασιών του δικαιούχου, εκτός εάν παρέχεται κατάλληλη αιτιολόγηση • Σχετίζονται με τις επενδυτικές ανάγκες ή/και τις ανάγκες σε κεφάλαια κίνησης 	<p>2.3 Στήριξη ρευστότητας με τη μορφή επιδοτούμενων δανείων</p> <p>Για να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε ρευστότητα για τις επιχειρήσεις που πλήττονται από την τρέχουσα κρίση</p> <p><u>Βασικά κριτήρια</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ισχύουν ελάχιστα επιτόκια, με εξαιρέσεις • Περιορισμένη διάρκεια (έξι έτη), με εξαιρέσεις • Το συνολικό ποσό των δανείων πρέπει να παραμένει κάτω από το 50 % του ενεργειακού κόστους κατά τους τελευταίους 12 μήνες ή κάτω από το 15 % του ετήσιου κύκλου εργασιών του δικαιούχου, εκτός εάν παρέχεται κατάλληλη αιτιολόγηση • Σχετίζονται με τις επενδυτικές ανάγκες ή/και τις ανάγκες σε κεφάλαια κίνησης 	
<p>3.4 Ενισχύσεις υπό μορφή εγγυήσεων και δανείων που διοχετεύονται μέσω πιστωτικών ιδρυμάτων ή άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων</p> <p>Οι ενισχύσεις υπό μορφή εγγυήσεων ή δανείων βάσει των τμημάτων 3.1, 3.2, 3.3 και 3.12 μπορούν να διοχετεύονται μέσω πιστωτικών ιδρυμάτων και άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που ενεργούν ως διαμεσολαβητές, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις</p>	<p>2.4 Ενισχύσεις για πρόσθετες δαπάνες που οφείλονται σε εξαιρετικά σοβαρές αυξήσεις των τιμών του φυσικού αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας</p> <p><u>Βασικά κριτήρια</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Επιλέξιμες δαπάνες ανάλογα με τις αυξήσεις των τιμών και την κατανάλωση • Ενίσχυση που περιορίζεται στο 50 % των επιλέξιμων δαπανών και σε 4 εκατομμύρια ευρώ ανά επιχείρηση, με εξαίρεση τους δικαιούχους που πλήττονται από μείωση των οικονομικών επιδόσεων, οι οποίοι μπορούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να λάβουν ενίσχυση έως 150 εκατομμύρια ευρώ 	

Πλαίσιο για την COVID-19	Πλαίσιο για την κρίση στην Ουκρανία	Πλαίσιο κρίσης και μετάβασης
<p>3.5 Βραχυπρόθεσμη ασφάλιση πιστώσεων</p> <p>Οι εμπορικοί και πολιτικοί κίνδυνοι που συνδέονται με τις εξαγωγές προς τις χώρες που απαριθμούνται στο παράρτημα της ανακοίνωσης για τη βραχυπρόθεσμη ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων είναι προσωρινά μη εμπορεύσιμοι, έως τις 31 Μαρτίου 2022</p>	<p>2.5 Ενισχύσεις για την επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αποθήκευσης και θερμότητας από ανανεώσιμες πηγές που σχετίζονται με το REPowerEU</p> <p>Επιτάχυνση της ανάπτυξης της δυναμικότητας ηλιακής ενέργειας, της δυναμικότητας αιολικής ενέργειας, της δυναμικότητας γεωθερμικής ενέργειας, της αποθήκευσης ηλεκτρικής και θερμικής ενέργειας, της θερμότητας από ανανεώσιμες πηγές, καθώς και της παραγωγής ανανεώσιμου υδρογόνου, βιοαερίου και βιομεθανίου από απόβλητα και κατάλοιπα</p>	<p>2.5 Ενισχύσεις για την επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της αποθήκευσης ενέργειας που σχετίζονται με το REPowerEU</p> <p>Επιτάχυνση και επέκταση της διαθεσιμότητας ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές με αποδοτικό ως προς το κόστος τρόπο, με σκοπό την ταχεία μείωση της εξάρτησης από τις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων, την επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης και την επίτευξη χαμηλότερων και λιγότερο ασταθών τιμών, μέσω επενδυτικών ενισχύσεων, και επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της αποθήκευσης ενέργειας· ενισχύσεις λειτουργίας για την επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και για την αποθήκευση ενέργειας</p>
<p>3.6 Ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη σχετικά με τη νόσο COVID-19</p> <p>Ενισχύσεις για έργα έρευνας και ανάπτυξης σχετικά με τη νόσο COVID-19 και άλλη συναφή αντική έρευνα υπό ορισμένες προϋποθέσεις</p>	<p><u>Βασικά κριτήρια</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Ανταγωνιστική υποβολή προσφορών, με εξαιρέσεις για φορολογικά πλεονεκτήματα και μικρά έργα υπό ορισμένες προϋποθέσεις 	<p><u>Βασικά κριτήρια</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Ανταγωνιστική υποβολή προσφορών ή διοικητικά καθοριζόμενη από το κράτος μέλος βάσει στοιχείων για το επενδυτικό κόστος (επενδυτική ενίσχυση)
<p>3.7 Επενδυτικές ενισχύσεις για υποδομές δοκιμών και ανακλιμάκωσης</p> <p>Επενδυτικές ενισχύσεις για την κατασκευή ή την αναβάθμιση των υποδομών δοκιμών και ανακλιμάκωσης που απαιτούνται για την ανάπτυξη, τη δοκιμή και την ανακλιμάκωση, έως την πρώτη βιομηχανική αξιοποίηση πριν από τη μαζική παραγωγή, προϊόντων σχετικών με τη νόσο COVID-19</p>	<p><u>Βασικά κριτήρια</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Ανταγωνιστική υποβολή προσφορών, με εξαιρέσεις για φορολογικά πλεονεκτήματα και μικρά έργα υπό ορισμένες προϋποθέσεις 	<p><u>Βασικά κριτήρια</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Ανταγωνιστική υποβολή προσφορών ή διοικητικά καθοριζόμενη από το κράτος μέλος βάσει στοιχείων για το επενδυτικό κόστος (επενδυτική ενίσχυση)
<p>3.8 Επενδυτικές ενισχύσεις για την παραγωγή προϊόντων σχετικών με τη νόσο COVID-19</p>	<ul style="list-style-type: none"> Διατήρηση των κινήτρων λειτουργίας και των μηνυμάτων των τιμών και αντιμετώπιση των συγκυριακών υπερκερδών 	<ul style="list-style-type: none"> Ενισχύσεις που χορηγούνται υπό μορφή αμφίδρομων συμβάσεων επί διαφοράς, μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών ή με τιμή άσκησης που καθορίζεται διοικητικά για την κάλυψη του αναμενόμενου καθαρού κόστους (ενισχύσεις λειτουργίας)
<p>3.9 Ενισχύσεις υπό μορφή αναβολών καταβολής φόρων ή/και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης</p> <p>Καθεστώς ενισχύσεων που συνίστανται σε προσωρινές αναβολές της καταβολής φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης που εφαρμόζονται σε επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων ατόμων) που πλήττονται ιδιαίτερα, παραδείγματος χάριν, από την πανδημία COVID-19, σε συγκεκριμένους τομείς, περιφέρειες ή σε επιχειρήσεις ορισμένου μεγέθους</p>	<ul style="list-style-type: none"> Η Επιτροπή θεωρεί γενικά ότι, χωρίς την ενίσχυση, οι δικαιούχοι θα συνέχιζαν τις δραστηριότητές τους χωρίς αλλαγές (χαρακτήρας κινήτρου) 	<ul style="list-style-type: none"> Η Επιτροπή θεωρεί γενικά ότι, χωρίς την ενίσχυση, οι δικαιούχοι θα συνέχιζαν τις δραστηριότητές τους χωρίς αλλαγές (χαρακτήρας κινήτρου)
<p>3.10 Ενισχύσεις υπό μορφή επιδοτήσεων μισθού για τους εργαζομένους με σκοπό την αποφυγή απολύσεων κατά τη διάρκεια της έξαρσης της νόσου COVID-19</p> <p>Καθεστώς ενισχύσεων που αποσκοπούν στην αποφυγή απολύσεων κατά τη διάρκεια της έξαρσης της νόσου COVID-19, για επιχειρήσεις σε συγκεκριμένους τομείς ή περιφέρειες και για επιχειρήσεις ορισμένου μεγέθους, που πλήττονται ιδιαίτερα από την έξαρση της νόσου COVID-19</p>		

Πλαίσιο για την COVID-19	Πλαίσιο για την κρίση στην Ουκρανία	Πλαίσιο κρίσης και μετάβασης
<p>3.11 Μέτρα ανακεφαλαιοποίησης</p> <p>Ενισχύσεις υπό μορφή ιδίων κεφαλαίων ή/και υβριδικών κεφαλαιακών μέσων, προς επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες λόγω της έξαρσης της νόσου COVID-19 υπό ειδικές προϋποθέσεις επιλεξιμότητας και εισόδου</p> <p><u>Βασικά κριτήρια</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Χωρίς την κρατική παρέμβαση, ο δικαιούχος θα έπαυε τις δραστηριότητές του ή θα αντιμετώπιζε σοβαρές δυσκολίες όσον αφορά τη διατήρηση των δραστηριοτήτων του Παρέμβαση προς το κοινό συμφέρον Ο δικαιούχος αδυνατεί να εξασφαλίσει χρηματοδότηση στην αγορά με προσιτούς όρους Οι ανακεφαλαιοποιήσεις δεν πρέπει να υπερβαίνουν το ελάχιστο αναγκαίο για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του δικαιούχου και πρέπει να περιορίζονται στην αποκατάσταση της κεφαλαιακής διάρθρωσης του δικαιούχου στην κατάσταση που βρισκόταν πριν από την εκδήλωση της COVID-19 Κατάλληλη κρατική αποζημίωση Το μέτρο ανακεφαλαιοποίησης πρέπει να περιέχει κατάλληλα κίνητρα για την αποπληρωμή όταν σταθεροποιηθεί η οικονομία 	<p>2.6 Ενισχύσεις για την απαλλαγή των διαδικασιών βιομηχανικής παραγωγής από τις ανθρακούχες εκπομπές μέσω του εξηλεκτρισμού ή/και της χρήσης ανανεώσιμου υδρογόνου με βάση την ηλεκτρική ενέργεια, εάν πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, καθώς και για μέτρα ενεργειακής απόδοσης</p> <p>Διευκόλυνση των επενδύσεων για την απαλλαγή των βιομηχανικών δραστηριοτήτων από τις ανθρακούχες εκπομπές, ιδίως μέσω του εξηλεκτρισμού και των τεχνολογιών που χρησιμοποιούν ανανεώσιμο υδρογόνο με βάση την ηλεκτρική ενέργεια, καθώς και των επενδύσεων σε μέτρα ενεργειακής απόδοσης στη βιομηχανία</p> <p><u>Βασικά κριτήρια</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Η ενίσχυση δεν μπορεί να υπερβαίνει το 10 % του προϋπολογισμού στο πλαίσιο ενός καθεστώτος, με ορισμένες εξαιρέσεις <p>Οι επενδύσεις πρέπει να μειώνουν τις άμεσες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου κατά 40 % ή την κατανάλωση ενέργειας κατά 20 %</p>	<p>2.6 Ενισχύσεις για την απαλλαγή των διαδικασιών βιομηχανικής παραγωγής από τις ανθρακούχες εκπομπές μέσω του εξηλεκτρισμού ή/και της χρήσης ανανεώσιμου υδρογόνου με βάση την ηλεκτρική ενέργεια, εάν πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, καθώς και για μέτρα ενεργειακής απόδοσης</p> <p>Διευκόλυνση των επενδύσεων για την απαλλαγή των βιομηχανικών δραστηριοτήτων από τις ανθρακούχες εκπομπές, επιτάχυνση του εξηλεκτρισμού και των μέτρων ενεργειακής απόδοσης στη βιομηχανία, καθώς και παραγωγή ανανεώσιμου υδρογόνου με βάση την ηλεκτρική ενέργεια</p> <p><u>Βασικά κριτήρια</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Η ενίσχυση δεν μπορεί να υπερβαίνει το 10 % του προϋπολογισμού στο πλαίσιο ενός καθεστώτος, ή τα 200 εκατ. ευρώ, με ορισμένες εξαιρέσεις Οι επενδύσεις πρέπει να μειώνουν τις άμεσες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου κατά 40 % ή την κατανάλωση ενέργειας κατά 20 %

Πλαίσιο για την COVID-19	Πλαίσιο για την κρίση στην Ουκρανία	Πλαίσιο κρίσης και μετάβασης
<p>3.12 Ενισχύσεις υπό μορφή στήριξης για μη καλυπτόμενα πάγια έξοδα</p> <p><u>Βασικά κριτήρια</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Μη καλυπτόμενα πάγια έξοδα, που δεν καλύπτονται από τα κέρδη, που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ 1ης Μαρτίου του 2020 και 30ής Ιουνίου του 2022 Ελάχιστη μείωση του κύκλου εργασιών κατά 30 % Ανώτατο ποσό ενίσχυσης: 12 εκατ. ευρώ ανά επιχείρηση <p>Μέγιστη ένταση ενίσχυσης 70 %, εκτός από τις πολύ μικρές και τις μικρές επιχειρήσεις (90 %)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ανταγωνιστική υποβολή προσφορών ή επιλέξιμες δαπάνες που υπολογίζονται ως η διαφορά μεταξύ του κόστους του ενισχυόμενου έργου και της εξοικονόμησης κόστους, με μέγιστη ένταση ενίσχυσης 40 %, με πρωμοδότηση για ΜΜΕ και επενδύσεις που υπερβαίνουν τις ελάχιστες απαιτήσεις για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου ή της κατανάλωσης ενέργειας Αντιμετώπιση των συγκυριακών κερδών, μεταξύ άλλων σε περιόδους εξαιρετικά υψηλών τιμών ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου, με τη θέσπιση μηχανισμού αυτόματης επιστροφής που ορίζεται εκ των προτέρων Η Επιτροπή θεωρεί γενικά ότι, χωρίς την ενίσχυση, οι δικαιούχοι θα συνέχιζαν τις δραστηριότητές τους χωρίς αλλαγές (χαρακτήρας κινήτρου) 	<ul style="list-style-type: none"> Ανταγωνιστική υποβολή προσφορών ή επιλέξιμες δαπάνες που υπολογίζονται ως η διαφορά μεταξύ του κόστους του ενισχυόμενου έργου και της εξοικονόμησης κόστους, με μέγιστη ένταση ενίσχυσης 40 %, με πρωμοδότηση για ΜΜΕ και επενδύσεις που υπερβαίνουν τις ελάχιστες απαιτήσεις για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου ή της κατανάλωσης ενέργειας. Οι επιλέξιμες δαπάνες μπορούν επίσης να αντιστοιχούν σε επενδυτικές δαπάνες για εξοπλισμό, μηχανήματα ή εγκαταστάσεις που είναι αναγκαίες για την επίτευξη του εξηλεκτρισμού, για τη μετάβαση στο υδρογόνο ή σε καύσιμα που προέρχονται από υδρογόνο ή για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, με εφαρμογή μέγιστων εντάσεων ενίσχυσης Αντιμετώπιση των συγκυριακών κερδών, μεταξύ άλλων σε περιόδους εξαιρετικά υψηλών τιμών ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου, με τη θέσπιση μηχανισμού αυτόματης επιστροφής που καθορίζεται εκ των προτέρων Η Επιτροπή θεωρεί γενικά ότι χωρίς την ενίσχυση, οι δικαιούχοι θα συνέχιζαν τις δραστηριότητές τους χωρίς αλλαγές (χαρακτήρας κινήτρου)
<p>3.13 Επενδυτική στήριξη για μια βιώσιμη ανάκαμψη</p> <p>Ενισχύσεις για την κάλυψη επενδυτικού κενού στην οικονομία λόγω της κρίσης</p> <p><u>Βασικά κριτήρια</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Μέγιστη ένταση ενίσχυσης: 15 %, με πρωμοδότηση ΜΜΕ 10 ποσοστιαίων μονάδων ή πρωμοδότηση 20 ποσοστιαίων μονάδων για μικρές επιχειρήσεις, με εξαιρέσεις για τις ενισχυόμενες περιοχές Ανώτατο ποσό ενίσχυσης: 10 εκατ. ευρώ ανά επιχείρηση Αυξημένα ανώτατα όρια για εγγυήσεις και δάνεια 	<p>2.7 Ενίσχυση για πρόσθετη μείωση της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας</p> <p><u>Βασικά κριτήρια</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Επίτευξη μείωσης της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας που καλύπτεται από τα άρθρα 3 και 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/1854 Καταβολή χρηματικής αντιστάθμισης για την πρόσθετη ηλεκτρική ενέργεια που δεν καταναλώνεται σε σύγκριση με την αναμενόμενη κατανάλωση Οι ενισχύσεις πρέπει να χορηγούνται στο πλαίσιο ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών Αποζημίωση χορηγούμενη βάσει της πραγματικής πρόσθετης μείωσης της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας 	

Πλαίσιο για την COVID-19	Πλαίσιο για την κρίση στην Ουκρανία	Πλαίσιο κρίσης και μετάβασης
<p>3.14 Στήριξη της φερεγγυότητας</p> <p>Ενισχύσεις ως κίνητρο για ιδιωτικές επενδύσεις σε ίδια κεφάλαια, δάνεια μειωμένης εξασφάλισης ή οιονεί ίδια κεφάλαια</p> <p><u>Βασικά κριτήρια</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Υπό μορφή δημόσιων εγγυήσεων ή παρόμοιων μέτρων για ειδικά επενδυτικά ταμεία που επενδύουν σε τελικούς δικαιούχους • Μόνο ΜΜΕ και μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης είναι επιλέξιμες • Ισχύουν ειδικοί όροι για τον επιμερισμό του κινδύνου • Το ανώτατο ποσό της παρεχόμενης χρηματοδότησης ανέρχεται σε 10 εκατ. ευρώ ανά επιχείρηση 		<p>2.8 Ενισχύσεις για την επιτάχυνση των επενδύσεων σε τομείς στρατηγικής σημασίας για τη μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών</p> <p>Στήριξη των ιδιωτικών επενδύσεων για την αντιμετώπιση του χάσματος παραγωγικών επενδύσεων σε τομείς στρατηγικούς για τη μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών</p> <p>Παροχή κινήτρων για την ταχεία ανάπτυξή τους, λαμβανομένων επίσης υπόψη των παγκόσμιων προκλήσεων που συνιστούν απειλή εκτροπής νέων επενδύσεων σε αυτούς τους τομείς προς όφελος τρίτων χωρών εκτός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου</p> <p><u>Βασικά κριτήρια</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Επενδυτικές ενισχύσεις για την παραγωγή εξοπλισμού συναφούς προς τη μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών, ήτοι μπαταριών, ηλιακών συλλεκτών, ανεμογεννητριών, αντλιών θερμότητας, ηλεκτρολυτικών κυψελών και εξοπλισμού για τη δέσμευση, τη χρήση και την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα (CCUS)· ή για την παραγωγή βασικών κατασκευαστικών στοιχείων· ή για την παραγωγή ή ανάκτηση συναφών πρώτων υλών • Δεν επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων για τη διευκόλυνση της μετεγκατάστασης των παραγωγικών δραστηριοτήτων μεταξύ κρατών μελών • Ο χαρακτήρας κινήτρου τεκμαίρεται, εάν ο δικαιούχος υποβάλει αίτηση πριν από την έναρξη των εργασιών • Μέγιστη ένταση ενίσχυσης 15 %, 20 % (περιοχές «γ») ή 35 % (περιοχές «α»), με συμπληρωματικές ενισχύσεις για ΜΜΕ που υποβάλλουν αίτηση στο πλαίσιο καθεστώτων ενισχύσεων • Ανώτατο ποσό ενίσχυσης 150 εκατ. ευρώ, 200 εκατ. ευρώ (περιοχές «γ») ή 350 εκατ. ευρώ (περιοχές «α») στο πλαίσιο καθεστώτων ενισχύσεων • Είναι δυνατή η μεμονωμένη ενίσχυση έως το ποσό της επιδότησης που θα λάμβανε αποδεδειγμένα ο δικαιούχος για ισοδύναμη επένδυση σε δικαιοδοσία τρίτης χώρας εκτός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, υπό συγκεκριμένους όρους, συμπεριλαμβανομένων απαιτήσεων για επενδύσεις σε ενισχυόμενες περιοχές

Παράρτημα ΙΙΙ – Σύγκριση των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις που στηρίζουν την ανάκαμψη και τη μετάβαση

Προϋπόθεση	Ανακοίνωση για τα ΣΕΚΕΕ	Κατευθυντήριες γραμμές ΚΓΕΚΕΠ	Πλαίσιο κρίσης και μετάβασης (2.5, 2.6 και 2.8)
Αστοχία της αγοράς	Σημαντικές αστοχίες της αγοράς ή συστημικές αδυναμίες ή κοινωνικές προκλήσεις	Εναπομένουσες ανεπάρκειες της αγοράς (που δεν έχουν αντιμετωπιστεί από άλλες πολιτικές και μέτρα)	Δεν απαιτείται
Ένταση ενίσχυσης	Χρηματοδοτικό έλλειμμα (αντίστροφο σενάριο)	1) Διεξάγεται ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών, με εξαιρέσεις 2) Θεωρείται αναλογική εάν τηρούνται οι μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης του τμήματος 4 για συγκεκριμένα είδη ενισχύσεων	2.5: Ανταγωνιστική υποβολή προσφορών ή διοικητικός καθορισμός 2.6: Διαφορά μεταξύ κόστους και εξοικονόμησης κόστους ή πρόσθετων εσόδων, ή μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών 2.8: Μέγιστη ένταση ενίσχυσης ή ενίσχυση αντιστοίχισης
Αυτόματη επιστροφή	Ναι	Ναι	Όχι
Ανώτατα ποσά ενίσχυσης	Όχι	Όχι	2.5: Όχι 2.6: 200 εκατ. ευρώ, με πιθανή παρέκκλιση, εάν αιτιολογείται δεόντως 2.8: 150, 250 ή 350 εκατ. ευρώ, ανάλογα με την περιοχή, χωρίς ανώτατο όριο για ενίσχυση αντιστοίχισης
Πριμοδότηση ΜΜΕ	Όχι	Ναι	Ναι
Σώρευση με κονδύλια υπό κεντρική διαχείριση	Η συνολική δημόσια χρηματοδότηση δεν υπερβαίνει το πλέον ευνοϊκό ποσοστό	Ανάγκη ελέγχου υπεραντιστάθμισης	2.5 και 2.6: Δυνατότητα για διαφορετικές επιλέξιμες δαπάνες 2.8: Οι κανόνες σώρευσης αφορούν μόνο άλλες κρατικές ενισχύσεις που δεν τελούν υπό κεντρική διαχείριση
Χαρακτήρας κινήτρου	Ναι	Ναι	2.5 και 2.6: Τεκμαίρεται χαρακτήρας κινήτρου 2.8: Τεκμαίρεται, εάν η αίτηση υποβάλλεται πριν από την έναρξη των εργασιών
Αναγκαιότητα και αναλογικότητα	Επιβεβαιώθηκαν με βάση το χρηματοδοτικό έλλειμμα, με δυνατότητα αυτόματης επιστροφής	Αναγκαιότητα: αντιμετώπιση εναπομένουσας αστοχίας της αγοράς και χαρακτήρας κινήτρου Αναλογικότητα: περιορισμός της ενίσχυσης στο ελάχιστο αναγκαίο — βλέπε μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης	Αναγκαιότητα: Τεκμαίρεται Αναλογικότητα: Τεκμαίρεται, εάν τηρείται η μέγιστη ένταση της ενίσχυσης
Εκτίμηση επιπτώσεων	Όχι	Ναι	Όχι
Αρνητικές επιπτώσεις που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη	Κριτήριο εξισορρόπησης: οι αρνητικές επιπτώσεις αφορούν τις προβλέψιμες επιπτώσεις στον ανταγωνισμό μεταξύ επιχειρήσεων στις σχετικές αγορές προϊόντων Κίνδυνος πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας, κίνδυνος μονοπωλιακού ελέγχου της αγοράς και δεσπόζουσας θέσης, και κίνδυνος κούρασης ενισχύσεων μεταξύ των κρατών μελών	Κριτήριο εξισορρόπησης: αρνητικές επιπτώσεις που ορίζονται ανά είδος έργου (αντίκτυπος στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές)	Δεν απαιτείται κριτήριο εξισορρόπησης

Προϋπόθεση	Ανακοίνωση για τα ΣΕΚΕΕ	Κατευθυντήριες γραμμές ΚΓΕΚΕΠ	Πλαίσιο κρίσης και μετάβασης (2.5, 2.6 και 2.8)
Εκ των υστέρων αξιολόγηση	Η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει εκ των υστέρων αξιολόγηση	Ναι, η Επιτροπή μπορεί να τη ζητήσει για <u>καθεστώς</u> — απαιτείται <i>de facto</i> για καθεστώςτα ενισχύσεων > 150 εκατ. ευρώ ετησίως ή > 750 εκατ. ευρώ για τη συνολική διάρκεια	Δεν προβλέπεται

Πηγή: ΕΕΣ.

Συντομογραφίες

ΑΕΠ: Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν

ΚΓΕΚΕΠ: Κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του κλίματος, της προστασίας του περιβάλλοντος και της ενέργειας

ΜΜΕ: Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις

ΣΚΕΕ: Σημαντικό έργο κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος

ΣΛΕΕ: Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

IRA: Νόμος για τη μείωση του πληθωρισμού

Γλωσσάριο

Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν: Βασικό μέτρο του συνολικού μεγέθους της οικονομίας μιας χώρας.

Αυτόματη επιστροφή (clawback): Μηχανισμός που αποσκοπεί στη διασφάλιση της ανάκτησης των πλεοναζουσών κρατικών ενισχύσεων σε περίπτωση που μια επένδυση αποδειχθεί αποδοτικότερη από ό,τι αναμενόταν.

Βελτίωση της νομοθεσίας: Έννοια που καθοδηγεί τη χάραξη πολιτικής και τη νομοθετική διαδικασία της ΕΕ, και στηρίζεται στην αρχή σύμφωνα με την οποία μια ρύθμιση θα πρέπει να επιτυγχάνει τους στόχους της με το ελάχιστο δυνατό κόστος και να σχεδιάζεται με τρόπο διαφανή, βάσει τεκμηρίωσης και με τη συμμετοχή των πολιτών και των ενδιαφερόμενων μερών.

Βιομηχανική πολιτική: Δέσμη δράσεων για τη δημιουργία των αναγκαίων συνθηκών ώστε η βιομηχανία να καταστεί ανταγωνιστική.

Διαδικασία επί παραβάσει: Διαδικασία πολλών σταδίων με την οποία η Επιτροπή κινείται κατά κράτους μέλους της ΕΕ που δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει της ενωσιακής νομοθεσίας.

Δυσλειτουργία της αγοράς: Κατάσταση της αγοράς στην οποία τα συμφέροντα μεμονωμένων παραγωγών ή παρόχων υπηρεσιών τούς ωθούν να ενεργούν με τρόπους μη συμβατούς με το κοινό συμφέρον. Ένα παράδειγμα θα ήταν μια εταιρεία που αποφεύγει να επενδύσει σε μια νέα τεχνολογία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και να τη διαθέσει στην αγορά, διότι δεν θα είναι σε θέση να αποκομίσει τα οφέλη στην αγορά.

Ενισχυόμενες περιοχές: Περιοχές που προσδιορίζονται στους χάρτες περιφερειακών ενισχύσεων, στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθιστα χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση (περιοχές «α») ή περιοχές οι οποίες πληρούν ορισμένα κοινωνικοοικονομικά κριτήρια (περιοχές «γ»).

Επιχείρηση: Κάθε οντότητα, παραδείγματος χάριν εταιρεία, η οποία παρέχει αγαθά ή υπηρεσίες σε συγκεκριμένη αγορά.

Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία: Αναπτυξιακή στρατηγική της ΕΕ που εγκρίθηκε το 2019 και αποσκοπεί στο να καταστήσει την ΕΕ κλιματικά ουδέτερη μέχρι το 2050.

Καθεστώς ενισχύσεων: Πράξη βάσει της οποίας, χωρίς να απαιτούνται περαιτέρω μέτρα εφαρμογής, μπορούν να χορηγούνται μεμονωμένες ενισχύσεις σε επιχειρήσεις.

Κονδύλια υπό κεντρική διαχείριση: Ενωσιακή χρηματοδότηση την οποία διαχειρίζονται τα θεσμικά όργανα, οι οργανισμοί, οι κοινές επιχειρήσεις ή άλλοι φορείς της ΕΕ, και δεν τελεί άμεσα ή έμμεσα υπό τον έλεγχο των κρατών μελών.

Κρατικές ενισχύσεις ήσσονος σημασίας: Ποσό κρατικής ενίσχυσης κάτω από το οποίο δεν απαιτείται έγκριση της Επιτροπής.

Κρατικές ενισχύσεις: Άμεση ή έμμεση κρατική στήριξη προς επιχείρηση ή οργανισμό, με την οποία η επιχείρηση ή ο οργανισμός περιέρχεται σε πλεονεκτικότερη θέση έναντι των ανταγωνιστών της/του.

Μέγιστη ένταση ενίσχυσης: Το συνολικό ποσό στήριξης που μπορεί να καταβληθεί, εκφραζόμενο ως ποσοστό των επιλέξιμων εξόδων.

Οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών: Οικονομία με μηδενικές καθαρές εκπομπές αερίων θερμοκηπίου.

(Προ)κοινοποίηση κρατικής ενίσχυσης: Διαδικασία με την οποία ένα κράτος μέλος προειδοποιεί την Επιτροπή σχετικά με προτεινόμενη χορήγηση κρατικής ενίσχυσης, ζητώντας της άτυπη αναπληροφόρηση αναφορικά με το συμβατό της ενίσχυσης αυτής με την ενωσιακή νομοθεσία, προτού αυτό προβεί στην υποχρεωτική κοινοποίηση.

Σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος: Μεγάλα διασυνοριακά έργα που υλοποιούνται από περισσότερα κράτη μέλη με στόχο την αντιμετώπιση σημαντικών δυσλειτουργιών της αγοράς ή συστημικών αδυναμιών. Στόχος τους είναι να δημιουργήσουν περιβάλλον ευνοϊκό για τη ρηξικέλευθη καινοτομία και να στηρίξουν επενδύσεις σε υποδομές μεγάλης σημασίας για την Ένωση, καθώς και να έχουν σαφώς καθορισμένες θετικές δευτερογενείς επιπτώσεις στην εσωτερική αγορά και στην κοινωνία συνολικά.

Στοιχείο ενίσχυσης: Μέτρο του οικονομικού πλεονεκτήματος που αποκομίζουν οι επιχειρήσεις από τις κρατικές ενισχύσεις και όχι του ονομαστικού ποσού της ενίσχυσης, που επιτρέπει τη σύγκριση κρατικών ενισχύσεων στο πλαίσιο διάφορων μέσων, όπως άμεσες επιχορηγήσεις, επιδοτούμενα δάνεια ή εγγυήσεις.

Στρατηγική αυτονομία: Ικανότητα ανεξάρτητης δράσης σε στρατηγικά σημαντικούς τομείς πολιτικής χωρίς υπερβολική εξάρτηση από άλλες χώρες.

Σώρευση: Συνδυασμός ενός μέτρου κρατικής ενίσχυσης με άλλα τέτοια μέτρα.

Χαρακτήρας κινήτρου: Μεταβολή στη συμπεριφορά που προκαλείται από κρατική ενίσχυση, όπως απόφαση για την πραγματοποίηση δραστηριότητας που διαφορετικά δεν θα είχε πραγματοποιηθεί, ή για την πραγματοποίηση της εν λόγω δραστηριότητας σε συγκεκριμένη τοποθεσία ή σε μεγαλύτερη κλίμακα από ό,τι είχε προγραμματιστεί.

Χρηματοδοτικό έλλειμμα: Η διαφορά μεταξύ του ποσού που χρειάζεται για τη χρηματοδότηση μιας πράξης και του ποσού που είναι διαθέσιμο τη δεδομένη χρονική στιγμή.

REPowerEU: Πρωτοβουλία της ΕΕ για τον τερματισμό της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα, τη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού και την επιτάχυνση της μετάβασης στην καθαρή ενέργεια.

Απαντήσεις της Επιτροπής

<https://www.eca.europa.eu/el/publications/sr-2024-21>

Χρονογραμμή

<https://www.eca.europa.eu/el/publications/sr-2024-21>

Κλιμάκιο ελέγχου

Στις ειδικές εκθέσεις του ΕΕΣ παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των ελέγχων που διενεργεί το κλιμάκιο επί πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ ή επί διαχειριστικών θεμάτων που αφορούν συγκεκριμένους τομείς του προϋπολογισμού. Το ΕΕΣ επιλέγει και σχεδιάζει τα εν λόγω ελεγκτικά έργα κατά τρόπο ώστε αυτά να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του πολιτικού και δημόσιου συμφέροντος.

Ο εν προκειμένω έλεγχος επιδόσεων διενεργήθηκε από το Τμήμα Ελέγχου II (Επενδύσεις υπέρ της συνοχής, της ανάπτυξης και της κοινωνικής ένταξης), του οποίου προεδρεύει η Annetie Turtelboom, Μέλος του ΕΕΣ. Επικεφαλής του ελέγχου ήταν ο George-Marius Hyzler, Μέλος του ΕΕΣ, συνεπικουρούμενος από τον Romuald Kayibanda, προϊστάμενο του ιδιαίτερου γραφείου του, και την Annette Farrugia, σύμβουλο στο ιδιαίτερο γραφείο του, τον Friedemann Zippel, διοικητικό στέλεχος, τον Sven Kölling, υπεύθυνο έργου, και τους Kevin Deceuninck, Christophe Grosnickel, Alexandra Klis-Lemieszonek και Aleksandar Latinov, ελεγκτές. Η Jennifer Schofield παρείχε γλωσσική υποστήριξη και η Agnese Balode υποστήριξη για τη δημιουργία των γραφικών.

Από αριστερά: Aleksandar Latinov, Friedemann Zippel, Christophe Grosnickel, Kevin Deceuninck, George-Marius Hyzler, Romuald Kayibanda, Sven Kölling, Annette Farrugia.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2024

Η πολιτική για την περαιτέρω χρήση εγγράφων του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ) ορίζεται στην [απόφαση αριθ. 6-2019 του ΕΕΣ](#) για την πολιτική ανοικτών δεδομένων και την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ορίζεται διαφορετικά (π.χ. σε χωριστές ανακοινώσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας), το περιεχόμενο του ΕΕΣ που ανήκει στην ΕΕ παραχωρείται βάσει της άδειας [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Ισχύει, επομένως, ως γενικός κανόνας ότι η περαιτέρω χρήση επιτρέπεται υπό τον όρο ότι αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι αλλαγές. Κατά την περαιτέρω χρήση απαγορεύεται η διαστρέβλωση του αρχικού νοήματος ή μηνύματος των εγγράφων. Το ΕΕΣ δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε συνέπεια προερχόμενη από την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Εάν συγκεκριμένο περιεχόμενο αναφέρεται σε ταυτοποιήσιμα φυσικά πρόσωπα, π.χ. φωτογραφίες υπαλλήλων του ΕΕΣ, ή περιλαμβάνει έργα τρίτων, απαιτείται πρόσθετη έγκριση.

Όταν παραχωρείται η έγκριση, αυτή ακυρώνει και αντικαθιστά την ανωτέρω γενική έγκριση και αναφέρει σαφώς τυχόν περιορισμούς στη χρήση.

Για τη χρήση ή την αναπαραγωγή περιεχομένου που δεν ανήκει στην ΕΕ, μπορεί να χρειάζεται να ζητήσετε άδεια απευθείας από τους κατόχους των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Το λογισμικό ή τα έγγραφα που καλύπτονται από δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα, τα καταχωρισμένα σχέδια, τα λογότυπα και οι επωνυμίες/ονομασίες, εξαιρούνται από την πολιτική του ΕΕΣ για την περαιτέρω χρήση.

Το σύνολο των ιστότοπων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης εντός του ονόματος χώρου «europa.eu» παρέχει συνδέσμους προς ιστότοπους τρίτων. Δεδομένου ότι το ΕΕΣ δεν έχει έλεγχο επ' αυτών, σας συνιστούμε να εξετάζετε τις πολιτικές τους για την προστασία του ιδιωτικού απορρήτου και της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ

Δεν επιτρέπεται η χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του οργάνου.

HTML	ISBN 978-92-849-2999-3	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/7588958	QJ-01-24-002-EL-Q
PDF	ISBN 978-92-849-3000-5	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/6363176	QJ-01-24-002-EL-N

Σε συνέχεια της οικονομικής διαταραχής που προκλήθηκε από την πανδημία COVID-19 και την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, η Επιτροπή προσαρμοσε το πλαίσιο της για τις κρατικές ενισχύσεις και ενέκρινε, από το 2020, σημαντική αύξηση των κρατικών ενισχύσεων υπέρ επιχειρήσεων. Αξιολογήσαμε την αποτελεσματικότητα της δράσης της Επιτροπής για την προσαρμογή του εν λόγω πλαισίου, και για την παρακολούθηση και αξιολόγηση των κρατικών ενισχύσεων που συνδέονται με την κρίση. Εξετάσαμε επίσης τη συνέπεια του πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις για τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και άλλων στόχων της βιομηχανικής πολιτικής. Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η Επιτροπή ανταποκρίθηκε γρήγορα στις ανάγκες των κρατών μελών για κρατικές ενισχύσεις, αλλά υπήρχαν ανεπάρκειες στην παρακολούθησή της και στη συνοχή των κανόνων. Συνιστούμε στην Επιτροπή να ενισχύσει την παρακολούθηση των κρατικών ενισχύσεων, να αξιολογήσει τον αντίκτυπό τους στον ανταγωνισμό και να εξορθολογίσει τους σχετικούς κανόνες για τη στήριξη των στόχων της βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ.

Ειδική έκθεση του ΕΕΣ υποβαλλόμενη δυνάμει του άρθρου 287, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Τηλ. +352 4398-1

Πληροφορίες: eca.europa.eu/el/contact
Ιστότοπος: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors